

0044-19260

9747144956

การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพ
ในหน่วยงาน กับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

A COMPARATIVE STUDY OF PROBLEMS, BARRIERS AND NEEDS OF
THE DISABLED WORKING IN AN ORGANIZATIONS
AND SELF-EMPLOYED

โดย
นางสาวกัลปึงหา หงส์ทอง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2545

ISBN 974-7144-95-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

สารนิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน กับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

A Comparative Study of Problems, Barriers and Needs of Disabled working in an organizations and self - employed

ชื่อนักศึกษา นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง

รหัสประจำตัว 429015

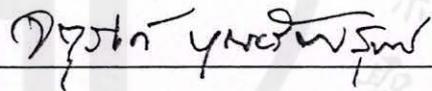
สาขาวิชา การจัดการโครงการสวัสดิการสังคม

ปีการศึกษา 2544

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และทบวงมหาวิทยาลัยได้ตรวจสอบและอนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2545

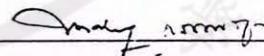
คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

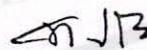
(อาจารย์จตุรงค์ นุณรัตน์สุนทร)

กรรมการ

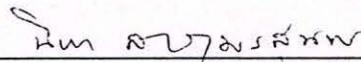
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัดติยา กรรณสูต)

กรรมการ

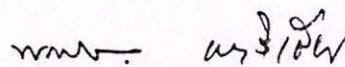
(อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล)

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากทบวงมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์นิภา ส.ตุ้มสุนทร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณราย แสงวิเชียร)

สารนิพนธ์ การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน กับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ
 A Comparative Study of Problems, Barriers and Needs of the Disabled working in an organizations and self - employed
ชื่อนักศึกษา นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง
รหัสประจำตัว 429015
สาขาวิชา การจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานกับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดของผู้พิการในการประกอบอาชีพ ศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการในการประกอบอาชีพของผู้พิการที่มีอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ แนวทางในการส่งเสริมให้ผู้พิการมีอาชีพที่มั่นคงและเหมาะสมกับความพิการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้พิการที่ทำงานประจำในหน่วยงาน จำนวน 10 คน เพศชาย 5 คน เพศหญิง 5 คน มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหว จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,000 – 6,000 บาท และผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 10 คน เพศชาย 6 คน เพศหญิง 4 คน มีอายุระหว่าง 25 – 45 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหว จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ระหว่าง 6,000 – 8,000 บาท

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ แนวคิดของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มต่อการประกอบอาชีพคือ ต้องการให้สังคมได้ตระหนัก รับรู้ ยอมรับในตัวผู้พิการว่า สามารถทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ต้องการพึ่งพาตนเองมากกว่าขอรับการสงเคราะห์ รวมทั้งให้โอกาสแก่ผู้พิการในการทำงานเพื่อแสดงศักยภาพที่มีอยู่ให้สังคมยอมรับ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม

ผลการศึกษาดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานคือ ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่ทั่วถึง ไม่มีความมั่นคง ไม่มีความก้าวหน้าในอาชีพ ปัญหาการยอมรับปรับตัวกับผู้ร่วมงาน และด้านการศึกษาที่ไม่มีความเหมาะสม ส่วนผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระจะประสบปัญหาเรื่องเงินลงทุนที่ใช้ในการหมุนเวียนไม่เพียงพอ ไม่มีแหล่งตลาด การศึกษาโดยเฉพาะด้านวิชาชีพที่ไม่เพียงพอและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และไม่มี ความมั่นคงในอาชีพ จากปัญหาและอุปสรรคที่ผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มประสบ ผู้พิการต้องการให้สังคมเปิดโอกาสในการทำงานกับผู้พิการมากขึ้น ยอมรับ มีความเข้าใจในความพิการ และให้มีการฝึกอาชีพที่เหมาะสม รวมทั้งให้สังคมเปิดกว้างในการศึกษาของผู้พิการอย่างครอบคลุม และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมและทั่วถึง

ผลการศึกษาดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ แนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้พิการ จากทัศนคติผู้พิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า ควรให้ผู้พิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย การศึกษา สังคม และอาชีพ อย่างครอบคลุม และมีการทำงานเป็นเครือข่ายในการฟื้นฟูสมรรถภาพ จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถโดยสาร ทางลาด ห้องน้ำ ฯลฯ ในที่สาธารณะอย่างทั่วถึง มีการปรับทักษะด้านฝีมือแรงงานแก่ผู้พิการ รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้พิการในรูปของกลุ่มอาชีพ สหกรณ์ องค์กรคนพิการให้มีความเข้มแข็ง เพื่อช่วยกันพัฒนาศักยภาพของผู้พิการต่อไป

การทดสอบสมมติฐานที่ผู้ศึกษาได้ตั้งไว้ ผลการศึกษายอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ส่งผลต่อปัญหาและความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสังคม และประเภทความพิการเป็นอุปสรรคต่อการเข้าทำงานในสถานประกอบการ สำหรับผลการศึกษาที่ปฏิเสธสมมติฐานคือ คนพิการที่ทำงานประจำไม่มีปัญหาด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ

จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในระดับนโยบายคือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ควรมีบทบาทในการจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้ง 4 ด้านให้ครอบคลุม จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในที่สาธารณะต่าง ๆ อย่างทั่วถึง รมรงค์ส่งเสริม เผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่สังคมคือผู้พิการอย่างถูกต้อง ส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้พิการเพื่อให้ผู้พิการมีส่วนร่วมมากขึ้น ในระดับปฏิบัติการคือ พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จัดการศึกษาในลักษณะการเรียนร่วม

กับคนปกติในโรงเรียน ฝึกอบรม เพิ่มทักษะวิชาชีพ รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มทางสังคมในรูปแบบขององค์กร กลุ่มวิชาชีพ เพื่อปรับทักษะทางสังคมของผู้พิการ และสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัญหา อุปสรรค ในงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของผู้พิการทุกประเภท ทั้งในส่วนภูมิภาคและชุมชนต่าง ๆ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จด้านอาชีพของผู้พิการ และงานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของผู้พิการในลักษณะสหวิชาชีพ

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จตุรงค์ บุนนรัตน์สุนทร ประธานกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาคอยให้คำชี้แนะ คำปรึกษา และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ขอขอบพระคุณ รศ.นิภา ศ.ศุภรสุนทร ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากทบวงมหาวิทยาลัย รวมทั้งขอขอบพระคุณ รศ.ดร. ชัดติยา กรวรรณสูต อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิประสาทความรู้แก่ผู้ศึกษา อันเป็นประสบการณ์ที่มีค่าในครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกท่านในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรปราการ ที่คอยเป็นกำลังใจและสละเวลาอันมีค่าในการช่วยเหลือการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้อย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นผู้ให้มาตลอดชีวิตของผู้ศึกษา เริ่มจากให้ชีวิตให้ความรัก ให้โอกาส รวมทั้งให้สมบัติอันมีค่าสูงสุดในชีวิตคือความรู้ การศึกษา เพื่อการดำเนินชีวิตต่อไป สารนิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สำเร็จหากขาดกำลังใจที่เข้มแข็งและความช่วยเหลืออย่างอบอุ่นจากคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่ผู้ศึกษารักยิ่งในชีวิต

สุดท้ายขอขอบคุณผู้พิการทุกท่านที่เป็นผู้จุดประกายความคิด ให้แนวทางแก่ผู้ศึกษาในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาหวังว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์บ้างไม่มากนักน้อย นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอเป็นกำลังใจในการต่อสู้ชีวิตแก่ผู้พิการทุกท่าน

นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ	(5)
สารบัญตาราง	(8)
สารบัญแผนภาพ	(9)
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 ขอบเขตในการศึกษา	5
1.4 สมมติฐานในการศึกษา	5
1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2. แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์.....	7
2.2 แนวคิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิคนพิการตามคำประกาศองค์การ สหประชาชาติ	9
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540	13
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)	14
2.5 แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ	17
2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
2.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา	36

สารบัญ (ต่อ)

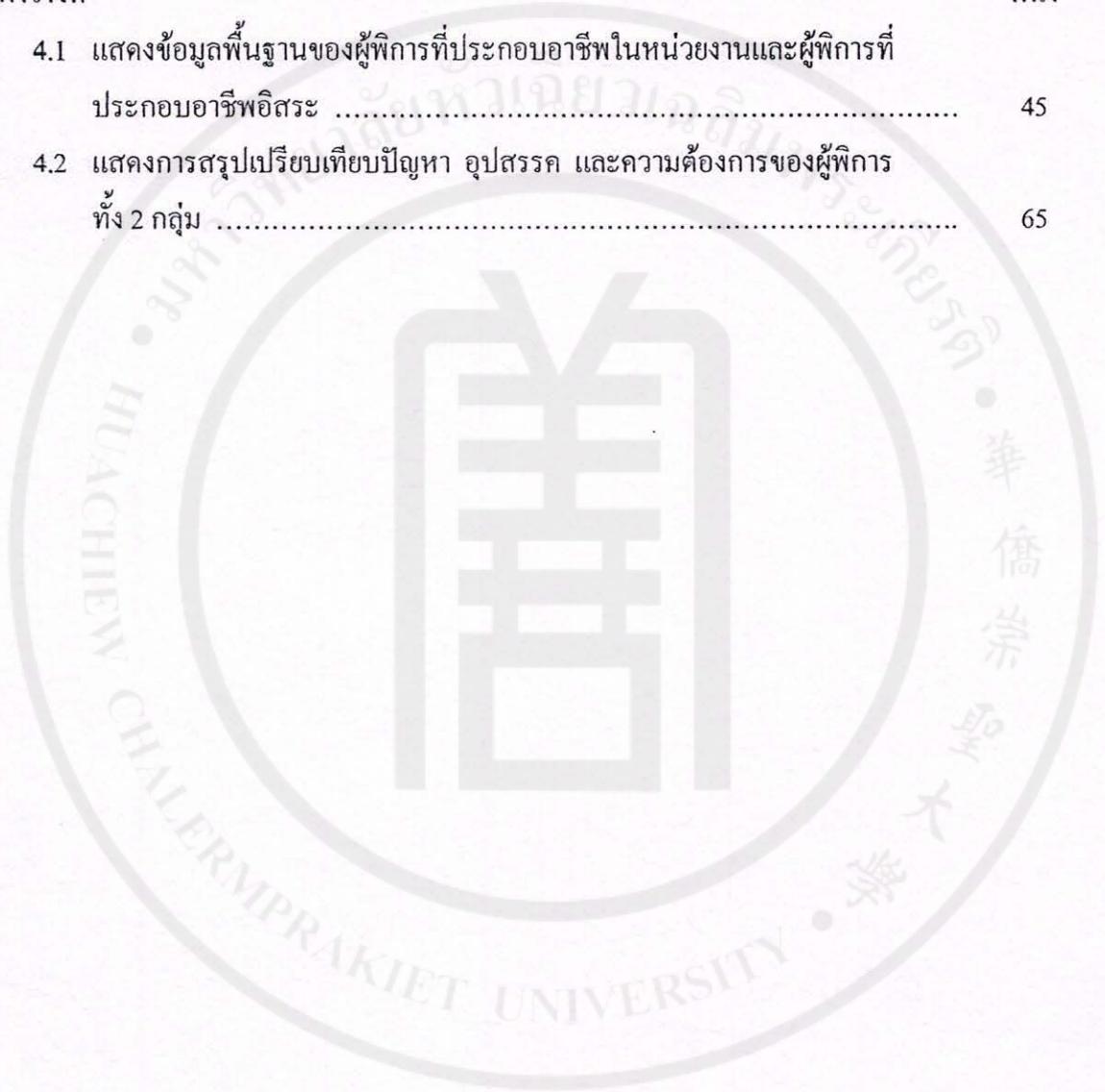
บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	39
3.3 การเก็บข้อมูล	40
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	41
3.5 การนำเสนอข้อมูล	41
3.6 ข้อจำกัดในการศึกษา	42
4. ผลการวิจัย	
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการ	43
4.2 แนวคิดในการประกอบอาชีพของผู้พิการ	47
4.3 ปัญหาและความต้องการของผู้พิการ	49
4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอาชีพของผู้พิการ	66
4.5 ทักษะของผู้พิการต่อหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ.....	70
4.6 ข้อคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	72
4.7 แนวทางการส่งเสริมอาชีพผู้พิการ	76
4.8 การทดสอบสมมติฐาน	78
5. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล.....	79
5.2 ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	94

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	99
ผนวก ก. แบบสัมภาษณ์.....	100
ผนวก ข. พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534	105
ผนวก ค. บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบกฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตาม ความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534	112
ผนวก ง. บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (2542) ออกตาม ความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534	115
ผนวก จ. ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยการจัดหา ผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2536	118
ผนวก ฉ. กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534	123
ประวัติผู้เขียน	126

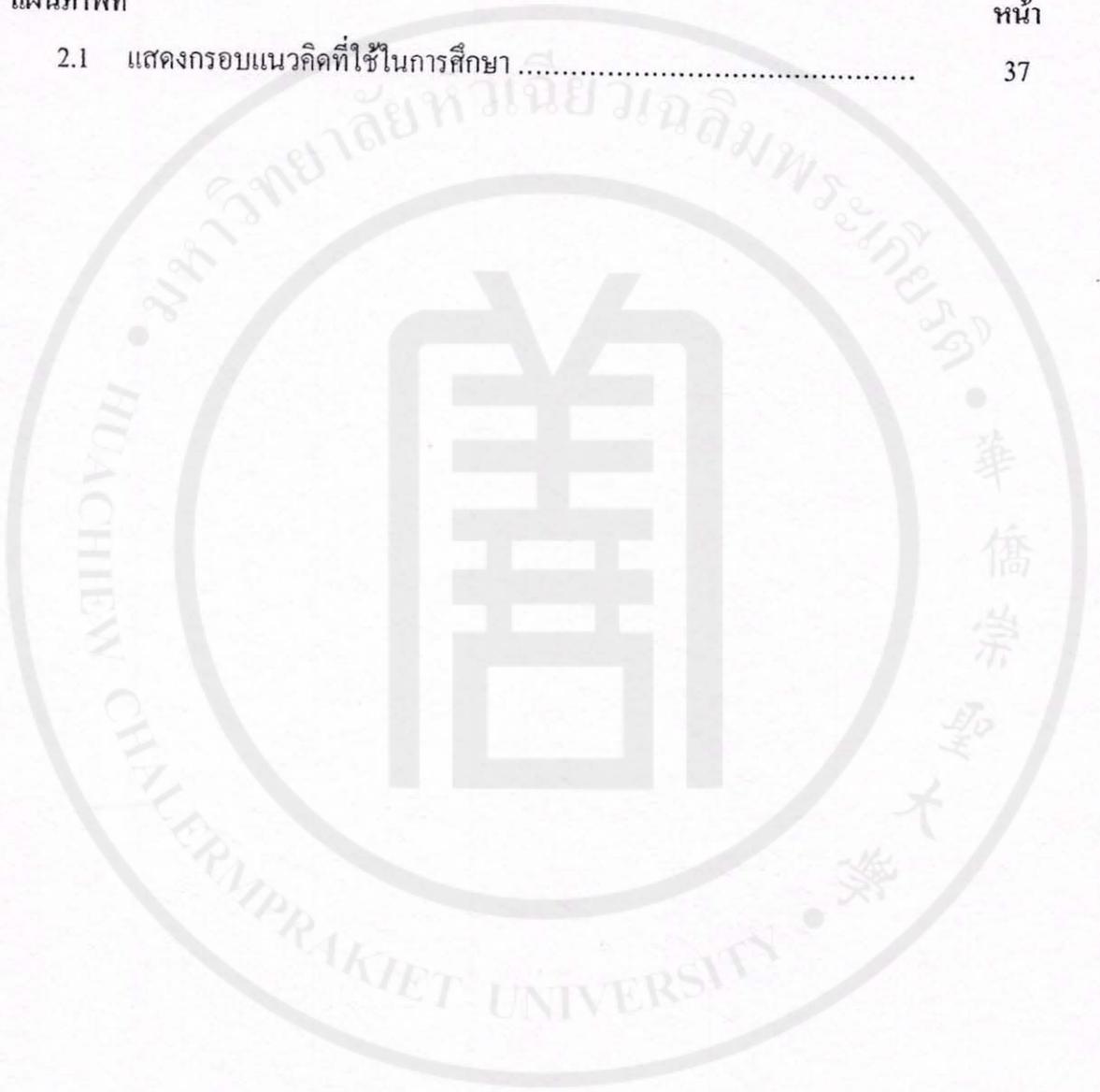
สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ	45
4.2 แสดงการสรุปเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม	65

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2.1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่เจริญแล้วหรือกำลังพัฒนา บุคคลในชาติมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งบุคคลถือเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ การที่ประเทศจะมีความเจริญก้าวหน้ามั่นคงนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรที่มีศักยภาพ หมายถึงบุคคลที่มีคุณค่าทรัพยากรที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ ประชากร อันเป็นกลไกสำคัญที่จะพัฒนาประเทศ หากประชากรมีคุณภาพย่อมส่งผลให้ประเทศเกิดการพัฒนาก้าวหน้า ในความเป็นจริงเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในสังคมย่อมมีทั้งบุคคลที่สมบูรณ์ และบุคคลที่มีความบกพร่องอันหมายถึงผู้พิการรวมอยู่ด้วย ซึ่งบุคคลที่พิการเหล่านี้หากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจะทำให้เขาเหล่านั้นสามารถยืนหยัดในสังคมได้อย่างปกติสุขและมีคุณค่าอันเป็นสิ่งที่สังคมควรตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญ เพราะหากผู้พิการสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้ จะทำให้ผู้พิการมีศักยภาพ รวมถึงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและช่วยพัฒนาประเทศได้ในอีกทางหนึ่ง

สังคมไทยคนพิการมักถูกมองว่าเป็นบุคคลที่น่าสงสาร ไร้ความสามารถ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องได้รับการช่วยเหลือและเป็นภาระแก่คนรอบข้างและสังคม ในอดีตการช่วยเหลือคนพิการเรื่องต่าง ๆ จากสังคม ทั้งภาครัฐและเอกชนจะออกมาในรูปแบบให้การสงเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นเงินทอง สิ่งของ หรือที่อยู่อาศัย ส่งผลให้คนพิการถูกกีดกันและแบ่งแยกไม่ยอมรับให้อยู่ร่วมหรือทำกิจกรรมในสังคมได้เหมือนคนทั่วไป แม้แต่ทัศนคติของคนในสังคม มักมองว่าคนพิการไร้สมรรถภาพ ต้องพึ่งพาบุคคลอื่นตลอดเวลา ซึ่งทัศนคติเหล่านี้เองส่งผลให้คนพิการส่วนหนึ่งที่สามารถทำงานได้ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งในสภาพปัจจุบันได้มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นวิธีการทางการแพทย์ รูปแบบการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มปรับเปลี่ยนมุมมอง โดยเล็งเห็นว่าหากคนพิการหากได้รับการดูแล บำบัดรักษา และปรับสภาพในแนวทางที่เหมาะสมตั้งแต่เริ่มแรกจนร่างกายสามารถปรับสภาพได้ รวมทั้งการจัดการศึกษาให้กับคนพิการเช่นเดียวกับคนปกติ จะทำให้คนพิการสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพจนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน หรือประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ในที่สุด

“ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีคนพิการสากล ซึ่งทำให้ทุกประเทศตื่นตัว และหันมาให้ความสำคัญแก่คนพิการมากขึ้น โดยมุ่งพัฒนาคนพิการที่ถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ ทำให้แนวคิดและทัศนคติของสังคมที่มีต่อคนพิการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ให้โอกาสแก่คนพิการมากขึ้น เกิดความร่วมมือกันระหว่างองค์กรภาครัฐ องค์กรคนพิการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะให้คนพิการได้รับสิทธิและโอกาสต่าง ๆ ที่ทัดเทียมกับผู้อื่น จนเมื่อรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ทำให้คนพิการได้รับสิทธิต่าง ๆ มากขึ้น นอกจากนี้ยังได้รับการคุ้มครอง สงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา การสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทิศทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนพิการ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลคนพิการด้วย” (ขนิษฐา เทวินทรภักดี . 2540 : 30)

ปัจจุบันสังคมเริ่มตระหนักในความสำคัญของคนพิการ ซึ่งเป็นผู้ขาดโอกาสกลุ่มหนึ่งของสังคม หากได้รับโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านการแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และสังคม รวมถึงบริการอื่น ๆ ที่จัดให้คนพิการอย่างเหมาะสม ก็จะทำให้คนพิการเหล่านั้นสามารถปรับสภาพ พัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา การศึกษา การฝึกอาชีพ จนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีอาชีพและเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีโอกาสและความเท่าเทียมกับคนปกติ ส่งผลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามอัธยาศัย หรืออย่างน้อยที่สุดให้สามารถช่วยเหลือตนเองในการประกอบกิจวัตรประจำวันได้ ใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัว และสมาชิกอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข จากเหตุผลดังกล่าวเป็นส่วนผลักดันให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ เช่น มาตรการการจ้างงาน ระเบียบเกี่ยวกับกองทุนคนพิการ กฎกระทรวงเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้โอกาสแก่คนพิการในสังคม

ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรการการจ้างงานคนพิการนั้น พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 17 ได้กำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงาน ตามลักษณะงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น ซึ่งคนพิการที่จะเข้าสู่สถานประกอบการจะต้องมีความสามารถในการทำงานด้วย และกฎกระทรวงว่าด้วยการจ้างงานคนพิการได้กำหนดให้สถานประกอบการของเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้น ต้องรับคนพิการเข้าทำงานในอัตราลูกจ้างทั้งหมดไม่ว่าอยู่ในตำแหน่งใด จำนวนทุก 200 คนต่อคนพิการ 1 คน เศษทุกสองร้อยคนถ้าเกินหนึ่งร้อยคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน สำหรับคนพิการที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วมีสิทธิเข้าทำงานในสถานประกอบการตามหลักการที่กฎหมายกำหนด โดยคนพิการที่ทำงานในสถานประกอบการจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานเช่นเดียวกับคนทั่วไป สำหรับนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ซึ่ง

รับคนพิการเข้าทำงานตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด มีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริง รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกโดยตรงที่จัดให้แก่คนพิการ ซึ่งอาจส่งผลให้คนพิการ ได้มีโอกาสเข้าทำงานในสถานประกอบการมากขึ้น

นอกจากนี้สถานประกอบการที่ไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงาน ต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จำนวนเงินที่สถานประกอบการจ่ายเข้ากองทุนฯ ในกรณีไม่รับคนพิการเข้าทำงาน ซึ่งได้นำมาเป็นกองทุนสำหรับให้คนพิการที่ไม่สามารถเข้าทำงานในสถานประกอบการ หรือประสงค์จะประกอบอาชีพอิสระส่วนตัว สามารถกู้เงินจากกองทุนได้ครั้งละไม่เกิน 20,000 บาท โดยไม่เสียดอกเบี้ย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้คนพิการได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามความถนัดของประเภทความพิการ ถือว่ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมุ่งที่จะส่งเสริมสิทธิและโอกาสของคนพิการให้มีอาชีพและมีงานทำที่มั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองได้ สนับสนุนให้มีการจัดบริการฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งหน่วยงานหลักในภาครัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการฝึกอาชีพ จัดหางานให้แก่คนพิการตามความเหมาะสม และให้เงินทุนกู้เพื่อให้คนพิการที่มีความสามารถอยู่แล้วได้นำไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพอิสระเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไป ซึ่งจำนวนคนพิการที่มาขอกู้เงินทุนประกอบอาชีพของสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ มีดังนี้ (ข้อมูลจากฝ่ายกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปีงบประมาณ 2544)

ปี 2538	จำนวนคนพิการขอกู้เงินประกอบอาชีพ	208 ราย
ปี 2539	จำนวนคนพิการขอกู้เงินประกอบอาชีพ	1,923 ราย
ปี 2540	จำนวนคนพิการขอกู้เงินประกอบอาชีพ	3,242 ราย
ปี 2541	จำนวนคนพิการขอกู้เงินประกอบอาชีพ	3,040 ราย
ปี 2542	จำนวนคนพิการขอกู้เงินประกอบอาชีพ	4,050 ราย
ปี 2543	จำนวนคนพิการขอกู้เงินประกอบอาชีพ	4,563 ราย
ปี 2544	จำนวนคนพิการขอกู้เงินประกอบอาชีพ	3,423 ราย

รวมทั้งสิ้นมีคนพิการขอกู้เงินในการประกอบอาชีพ ทั้งหมด 20,449 ราย เป็นเงิน 397.33

ล้านบาท

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฯ ต้องการให้คนพิการเกิดการฟื้นฟูสมรรถภาพในทุกด้าน ตั้งแต่ด้านการแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพ ซึ่งจะส่งผลให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้เช่นเดียวกันคนปกติ อาจมองได้ว่าการออกพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้เป็นส่วนสำคัญที่ต้องการให้สังคมตระหนักในเรื่องของศักยภาพบุคคล ทั้งนี้โดยมีเจตนารมณ์ซึ่งถือว่าคนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพความพิการเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ รวมถึงการคุ้มครอง สงเคราะห์ ฟื้นฟูสมรรถภาพ พัฒนา ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และกฎกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่วันที่ 28 มกราคม 2538 เป็นต้นมา ปรากฏว่าคนพิการส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาจากการเข้าสู่ระบบการทำงานในสถานประกอบการ อันเนื่องมาจากการขาดโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาทักษะด้านอาชีพของคนพิการ รวมทั้งเจตคติของสังคมและนายจ้างที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจ้างงานคนพิการ ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับในความสามารถของคนพิการ

ปัจจุบันเราพบว่าคนพิการเองนั้นเริ่มปรับตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในบริษัท หรือการรับราชการ การทำงานประจำ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทำให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกัน ทำให้คนพิการสามารถรับราชการได้ นับว่าเป็นอีกก้าวหนึ่งที่ดีชี้ให้เห็นว่า หากคนพิการได้รับการฟื้นฟูที่เหมาะสม และครอบครัวให้การดูแลที่เหมาะสม คนพิการสามารถทำงานได้ นอกจากงานประจำแล้วการประกอบอาชีพอิสระเป็นอีกโอกาสหนึ่งที่เหมาะกับคนพิการที่ต้องการมีงานทำ แต่ไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างเป็นระบบได้ หากคนพิการเหล่านั้นมีฝีมือ และได้รับการพัฒนาทักษะด้านฝีมือที่ถูกต้อง คนพิการสามารถจะยึดเป็นอาชีพได้รวมถึงสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ นอกเหนือจากแนวทางการส่งเสริมคนพิการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร และสถานประกอบการเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางในการส่งเสริมอาชีพคนพิการควบคู่ไปพร้อมกับการเตรียมพร้อมการช่วยเหลือคนพิการที่ถูกเลิกจ้างให้สอดคล้องรองรับกับสภาพปัญหา ความต้องการและสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันของประเทศ

จากการศึกษาในด้านอาชีพของคนพิการพบว่า การประกอบอาชีพของคนพิการในปัจจุบันจะมี 2 ลักษณะคือ คนพิการที่มีงานประจำ และคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาต้องการศึกษาเปรียบเทียบของคนพิการที่ทำงานใน 2 ลักษณะ ดังกล่าว เพื่อศึกษาถึงความต้องการ ความมั่นคง ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางว่าอาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการเป็นแนวใด และเพื่อให้คนในสังคมได้เปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อคนพิการได้ทราบทั้งใน

ด้านบวกและด้านลบ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้โอกาสแก่คนพิการในการทำงาน พัฒนาศักยภาพ และการดำเนินชีวิตเช่นคนปกติในสังคมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดในการประกอบอาชีพของผู้พิการ ที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการประกอบอาชีพของผู้พิการ ที่มีอาชีพประจำและอาชีพอิสระ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้พิการมีอาชีพที่มั่นคงและเหมาะสมกับความพิการ

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

1. คนพิการที่ทำงานประจำในหน่วยงานของรัฐและเอกชน จำนวน 10 ราย
2. คนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ในการค้าขาย ประดิษฐ์ ทัศนกรรม จำนวน 10 ราย
3. ผู้บังคับบัญชา/สถานประกอบการ จำนวน 2 ราย
4. องค์กรผู้พิการ จำนวน 3 ราย

1.4 สมมติฐานในการศึกษา

1. คนพิการที่ทำงานในหน่วยงานไม่มีปัญหาในด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ
2. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ส่งผลต่อปัญหาและความต้องการของคนพิการ ทั้งที่ทำงานประจำและประกอบอาชีพอิสระ
3. คนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสังคม
4. ประเภทของความพิการเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าทำงานในสถานประกอบการ

1.5 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ผู้พิการที่ทำงานในหน่วยงาน หมายถึง คนพิการที่เข้าทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรับราชการ หรือการทำงานเป็นลูกจ้างของบริษัทเอกชน

ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ หมายถึง คนพิการที่มีงานทำโดยเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวของตนเอง คนพิการที่มีอาชีพค้าขายในด้านต่าง ๆ และคนพิการที่ทำงานในด้านฝีมือ หัตถกรรม

การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ หมายถึง การปรับสภาพของความบกพร่องทั้งทางร่างกาย และจิตใจโดยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา เพื่อให้ความบกพร่องนั้นไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน รวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านฝีมือของคนพิการให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ

คนพิการ หมายถึง คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ แบ่งได้ 5 ประเภทคือ ทางการมองเห็น ทางการได้ยินและสื่อความหมาย ทางกายและการเคลื่อนไหว ทางจิตใจหรือพฤติกรรม และทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ทั้งทางสังคม และการประกอบอาชีพ

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง อุปกรณ์เครื่องช่วยต่าง ๆ เพื่อแก้ไข ปรับสภาพความบกพร่องทางร่างกายให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ลิฟท์ ฯลฯ

การยอมรับ หมายถึง การให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม และมองเห็นคุณค่าในตัวบุคคลทั้งทางร่างกาย จิตใจ และความสามารถ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดของผู้พิการในการประกอบอาชีพ ทั้งผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการ ปัญหา และอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการ
3. สามารถนำประโยชน์จากการศึกษา ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพให้คนพิการอย่างเหมาะสม

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ รวมถึงแนวคิดที่ใช้ในการฝึกอาชีพของคนพิการ ซึ่งแนวคิดที่ผู้ศึกษาเลือกนำมาใช้เกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบกับคนพิการที่มีอาชีพประจำกับคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ประกอบด้วย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

2.2 แนวคิดสิทธิมนุษยชน และสิทธิคนพิการตามคำประกาศองค์การสหประชาชาติ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

2.5 แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

- แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544

- การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการในประเทศไทย

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิดต่างๆที่กล่าวมาในขั้นต้นนี้ มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านอาชีพ ซึ่งเป็นเสมือนกฎหมายหรือแนวคิดในการส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่คนพิการในประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) เป็นนักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ซึ่งมีความสนใจศึกษาถึงความต้องการของมนุษย์ และเขาได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ขึ้นมาทฤษฎีหนึ่ง คือ “ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น” หรือ “Hierarchy of Needs” ขึ้นมา

สมมติฐานของทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ มีดังนี้คือ (ศรีเรือน แก้วกังวาล.2539 : 104-105)

1. มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุดตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นแรงจูงใจ หรือเป็นสิ่งที่กระตุ้นสำหรับพฤติกรรมนั้นต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้น จึงจะมีอิทธิพลต่อการจูงใจต่อไป

2. ความต้องการของคน มีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง ตามลำดับความสำคัญในขณะที่ความต้องการลำดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงขึ้นก็จะเกิดตามมา

มาสโลว์ ได้แบ่งลำดับขั้นความต้องการมนุษย์เป็น 5 ลำดับขั้นดังนี้

1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ถือว่าเป็นลำดับขั้นของความต้องการขั้นต่ำสุดและขั้นแรกของมนุษย์

2) ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคง (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางกายภาพของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการลำดับขั้นต่อไปคือ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต เช่น มนุษย์ต้องการได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย อันตราย และการข่มขู่ต่าง ๆ ต้องการความมั่นคงในอาชีพการงาน ในทรัพย์สิน ในที่อยู่อาศัยของตน เป็นต้น

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น หรือเข้าไปมีผูกพันในสังคม รวมทั้งเรื่องที่จะมีสถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น มีความต้องการความรักและเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ความต้องการพวกพ้อง เมื่อความต้องการ 2 ประการแรกได้รับการบำบัดพอประมาณแล้ว ความต้องการที่อยู่ในระดับสูงกว่าก็จะเข้าครอบงำพฤติกรรมของบุคคลนั้น

4) ความต้องการการยกย่องนับถือยอมรับ (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะมีชื่อเสียง เกียรติยศ การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลในสังคม รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องการให้บุคคลอื่นยอมรับนับถือ ยอมรับในความรู้ความสามารถของตน ต้องการในเรื่องทักษะหรือความชำนาญต้องการความเป็นอิสระและเสรีภาพ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นความรู้สึที่อยู่กับภายในตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งจะเป็นเครื่องชี้ถึงการมีชื่อเสียงเกียรติยศของตนเอง

5) ความต้องการประจักษ์ในตนเอง (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ หรือความสมหวังในชีวิต อยากเห็น อยากทำในสิ่งที่เป็นความหวังของชีวิต ความต้องการความเป็นจริงแห่งชีวิต หรือความต้องการที่จะเป็นในอนาคตของตนเอง ความต้องการที่จะแสดงความสามารถของคนให้เกิดผลิตผลอันสมบูรณ์แบบ ความต้องการขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุด

แนวคิดความต้องการของมนุษย์เป็นแนวคิดที่อธิบายถึงความต้องการพื้นฐาน จนถึงสูงสุด ซึ่งหากความต้องการในแต่ละขั้นตอนได้รับการสนองตอบ จะสามารถทำให้มนุษย์มีแรงกระตุ้นในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มนุษย์มีประสิทธิภาพ และมีคุณค่าในตัวเองทุกด้านของชีวิต

คนพิการมีความต้องการเช่นเดียวกับบุคคลปกติทั่วไปเช่นกัน สังคมไทยในปัจจุบันบางส่วนยังไม่ยอมรับคนพิการไม่ว่าจะเป็นการอยู่ร่วมในสังคม หรือความรู้ความสามารถในการทำงาน ซึ่งคนพิการเองต้องการให้สังคมยอมรับว่าตนมีความรู้ความสามารถเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป มีความต้องการอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติ และสามารถหาเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ ไม่เป็นภาระของสังคม

2.2 แนวคิดสิทธิมนุษยชน และสิทธิคนพิการตามคำประกาศองค์การสหประชาชาติ

“สิทธิมนุษยชน” ได้รับการนิยามในฐานะที่เป็นพื้นฐานอันชอบธรรมสูงสุดสำหรับมนุษย์ทั้งหลาย (สากล) กล่าวคือ เป็นสิทธิในความเป็นมนุษย์ ทั้งในบุคคลหนึ่งและที่เป็นสมาชิกของมนุษยชาติ สิทธิในความเป็นมนุษย์ย่อมเป็นสิทธิสูงสุดในการดำรงอยู่ เช่น สิทธิในการมีชีวิตอยู่ และการอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับมนุษย์ สิทธิเช่นนี้เป็นสากลเพราะเป็นสิทธิซึ่งประชาชนทั่วไปมีอยู่ในฐานะที่เป็นมนุษย์ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา หรือการเป็นพลเมืองของประเทศใด ไม่ว่าจะทำอาชีพใด มีสถานะทางสังคม เพศ หรือรายได้ใดๆ นอกจากสิทธิยังแสดงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนทั้งหลาย กล่าวคือ เป็นจุดเชื่อมระหว่างบุคคลกับส่วนรวม เพื่อการพัฒนาชีวิตทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม

กล่าวอีกแง่หนึ่ง สิทธิสะท้อนว่าเมื่อคนเราเกิดมาเป็นมนุษย์นั้น เขาเรียกร้องอะไรจากคนอื่น ๆ ทั้งหลาย สิ่งพื้นฐานก็มี เช่น เรียกร้องให้คนเหล่านั้นยอมรับในชีวิตของเรา คือตระหนักถึงการดำรงอยู่ของเขาในโลกนี้ ความต้องการทางกายภาพขั้นพื้นฐานในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ ในมุมกลับเขาก็ตระหนักว่าเขาต้องยอมรับคนอื่น ๆ ด้วย เพราะนี่เป็นทางเดียวที่สังคมจะสามารถอยู่ร่วมกันได้

นอกจากนี้ความหมาย “สิทธิมนุษยชน” (Human Right) ยังมีการเพิ่มเติมแต่งให้มนุษย์สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ และเพื่อให้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในแง่เกียรติและคุณค่าของชีวิตเป็นประโยชน์ที่ชอบธรรมอันพึงมีพึงได้แก่บุคคล และเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับสภาพบุคคล ไม่ขึ้นอยู่กับสถานะในสังคม และล่วงละเมิดมิได้สิทธิดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากความต้องการของมนุษยชาติ เพื่อให้จะให้ทุกคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเยี่ยมอารยชน

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ของคนพิการ มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในการศึกษาดังนี้

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรี และสิทธิที่ทุกคนควรได้รับด้วย เหตุผลและความเป็นจริง และควรปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้อง

ข้อ 2 บุคคลที่ชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพที่ระบุไว้ในปฏิญญานี้ โดยไม่มีการจำแนกความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง

ข้อ 7 ทุก ๆ คนเสมอกันในกฎหมาย และมีความชอบธรรมที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติใด ๆ อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และต่อการขู่ง ส่งเสริมให้เลือกปฏิบัติเช่นนี้

ข้อ 21 (2) บุคคลมีสิทธิเข้าถึงเท่ากันในบริการสาธารณสุขในประเทศของตน

ข้อ 22 (1) บุคคลมีสิทธิในมาตรฐานการปกครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพ และความอยู่ดีของครอบครัว รวมทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล และบริการทางสังคมที่จำเป็น และสิทธิในความมั่นคงกรณีว่างงาน เจ็บป่วย ทูพพลภาพ เป็นหม้าย วัยชรา หรือการปัจจัยในการเลี้ยงชีพอื่น ๆ

ข้อ 26 (1) บุคคลมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาเป็นสิ่งที่ให้เปล่าโดยไม่คิดมูลค่าอย่างน้อยที่สุดในระดับประถมศึกษาและขั้นพื้นฐาน ขั้นประถมศึกษาจะเป็นการศึกษาภาคบังคับ ขั้นเทคนิคและขั้นประกอบอาชีพเป็นการศึกษาที่จะต้องจัดให้มีขึ้น โดยทั่ว ๆ ไปแล้วขั้นสูงเป็นขั้นที่จะเปิดให้ทุกคนเท่ากันตามความสามารถ

(2) การศึกษาจะมุ่งไปในทางพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่และเพื่อเสริมพลัง

(3) เคารพต่อมนุษยชนและเสรีภาพขั้นมูลฐานให้แข็งแกร่ง

ข้อ 29 (1) บุคคลมีหน้าที่ต่อประชาชนอันเป็นที่เดียว ซึ่งบุคลิกภาพของตนจะพัฒนาได้อย่างเสรีและเต็มความสามารถ

สิทธิมนุษยชนเป็นประกาศปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ แม้ปฏิญญาฉบับนี้มิได้มีฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่มีผลบังคับใช้ต่อประเทศที่รองรับก็ตาม ซึ่งรายละเอียดในคำประกาศขององค์การสหประชาชาติแต่ละข้อนั้น ประเทศใด ประเทศใด สามารถยึดถือปฏิบัติได้เพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและสภาวะต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ รวมทั้งวัฒนธรรม โดยเฉพาะสังคมแวดล้อมของคนพิการว่าจะเห็นความสำคัญในสิทธิของคนเพียงไร และมีแนวทางที่เหมาะสมแก่คนพิการอย่างไร

หลังการประกาศใช้สิทธิมนุษยชน ได้เกิดสิทธิคนพิการตามคำประกาศขององค์การสหประชาชาติขึ้น โดยองค์การสหประชาชาติได้มีการประชุมสมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการ และมีมติเห็นชอบให้ยอมรับและประกาศสิทธิของคนพิการ จำนวน 13 ข้อ โดยยึดหลักมาตรฐานว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่า “ในฐานะที่ทุกคนเกิดมาอย่างมีเสรี มีสิทธิ และเกียรติศักดิ์ในความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน สิทธินี้เป็นสิทธิขั้นมูลฐานประจำตัวมนุษย์ทุกคนซึ่งมีอำนาจโอนให้แก่กันได้” (ขนิษฐา เทวินทรภักดี. 2540 :33)

คำประกาศขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของคนพิการ มีสาระดังนี้ (ขนิษฐา เทวินทรภักดี. 2540 : 33-35)

1. คำว่าคนพิการ (Disabled Person) หมายถึง คนที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้ทั้งหมดหรือบางส่วนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติ หรือการใช้ชีวิตในสังคมอันมีผลจากความบกพร่องทางกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นอย่างถาวรหรือชั่วคราว

2. คนพิการที่ได้รับประโยชน์จากสิทธิทั้งหมดจากคำกล่าวในประกาศนี้สิทธิเหล่านี้ จะให้กับคนพิการทุกคนโดยปราศจากข้อกีดกันใด ๆ ทั้งสิ้น และปราศจากความแตกต่างหรือการเลือกที่รักมักที่ชังในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ หรือสังคมที่กำเนิด หรือสถานอื่น ๆ ของคนพิการผู้นั้นหรือครอบครัวของเขา

3. คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับนับถือในฐานะเป็นมนุษย์ผู้มีเกียรติ คนพิการไม่ว่าจะมีมูลเหตุมาจากอะไร ลักษณะและความพิการนั้นจะมามากน้อยเพียงใดก็ตาม ย่อมได้รับสิทธิพื้นฐานในฐานะเป็นพลเมืองทัดเทียมกับคนอื่น ๆ ที่มีอายุเท่ากัน ซึ่งมีสิทธิที่จะได้กำเนิดชีวิตอย่างคนปกติและสมบูรณ์มากเท่าที่จะเป็นไปได้

4. คนพิการมีสิทธิในฐานะพลเมืองและมีสิทธิทางการเมืองเช่นเดียวกับคนปกติอื่น ๆ ยกเว้นแต่ย่อหน้าที่ 7 ของคำประกาศสิทธิของคนปัญญาอ่อน ซึ่งมีข้อจำกัดบางประการ หรือข้อระงับสิทธิของคนปัญญาอ่อน

5. คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับ ได้มากเท่าที่จะเป็นไปได้

6. คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับการบำบัดรักษาทั้งทางการแพทย์ ทางจิต และกายภาพบำบัด รวมถึงการใช้กายอุปกรณ์และเครื่องช่วยความพิการด้วย การฟื้นฟูทางการแพทย์ และทางสังคม การศึกษา ฝึกอาชีพ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้บริการอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้คนพิการสามารถพัฒนาความสามารถและความชำนาญของเขาให้ถึงที่สุด เพื่อที่จะทำให้เขาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างสมบูรณ์ หรือได้กลับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอีกครั้งหนึ่ง

7. คนพิการมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ พวกเขาสิทธิตามความสามารถที่จะได้รับสวัสดิการในการทำงานหรือได้จากอาชีพ และเข้ามีส่วนร่วมในสหพันธกรรมกรต่าง ๆ

8. คนพิการสมควรได้รับสิทธิพิจารณาความต้องการพิเศษในการวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่างๆ

9. คนพิการมีสิทธิที่อยู่อาศัยกับครอบครัวหรือพ่อแม่อุปถัมภ์ และเข้ามีส่วนร่วมในสังคมร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ และนันทนาการต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย คนพิการไม่ควรได้รับการปฏิบัติแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ยกเว้นแต่ที่จำเป็นสำหรับสถานะของคนนั้นๆหรือเพื่อแก้ไขสภาพที่คน ๆ นั้นจำเป็นต้องได้รับ ถ้าคนพิการจำเป็นต้องอยู่ในสภาพที่พิเศษ สิ่งแวดล้อม และสภาพความเป็นอยู่ในที่นั้นควรปลอดภัยเหมาะสมเช่นเดียวกับการดำรงชีวิตของคนทั่วไป ผู้มีอายุเท่ากับเขาและเธอผู้นั้น

10. คนพิการที่จะถูกปกป้องจากการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวจากกฎหมายข้อบังคับทั้งหมด อันเนื่องมาจากการเลือกที่รักมักที่ชัง การถูกกีดกัน การกระทำทารุณ หรือการถูกเหยียดหยาม

11. คนพิการสามารถได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อความช่วยเหลือนั้นไม่ขัดกับการพิทักษ์ส่วนบุคคลและทรัพย์สิน ถ้ามีการพิจารณาคดีตามกระบวนการยุติธรรมฟ้องร้องเขา การพิจารณาคดีนั้น ๆ จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพความพิการร่างกาย และจิตใจประกอบด้วย

12. เรื่องใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของคนพิการ ควรปรึกษากับองค์กรต่าง ๆ ถึงสิทธิของคนพิการ

13. คนพิการ ครอบครัว และชุมชน จะได้รับการบอกกล่าวโดยสื่อต่าง ๆ ถึงสิทธิของคนพิการตามประกาศนี้

จากแนวคิดสิทธิมนุษยชนอาจกล่าวได้ว่า คนพิการย่อมมีสิทธิในความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป ส่งผลให้เกิดการประกาศสิทธิคนพิการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการตามมา เพื่อมุ่งเน้นให้คนพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้งได้เปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการสงเคราะห์คนพิการจากเดิม โดยสำหรับประเทศไทยหลังการประกาศสิทธิคนพิการตามองค์การสหประชาชาติ ทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมสิทธิและโอกาสของคนพิการในการดำรงชีวิตและฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และพึ่งพาตนเองได้โดยการประกอบอาชีพ ตลอดจนการได้รับบริการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ซึ่งได้มีประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540

จากสิทธิมนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ทำให้คนพิการทุกคนมีศักดิ์ศรีและสิทธิเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในสังคม ดังนั้นคนพิการมีสิทธิในการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทุก ๆ ด้านเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถประกอบอาชีพได้เป็นที่ยอมรับในสังคม

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนทั่วไป โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสวัสดิการสังคม โดยมีเป้าหมายให้สังคมมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เน้นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียมกันสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตลอดจนสิทธิมนุษยชน การได้รับความคุ้มครองและช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพิการนั้น ได้กำหนดไว้ในมาตรา 30, 50, 55 และ 80 ดังนี้

- หมวด 3 มาตรา 30 กล่าวว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามมาตรากฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

- หมวด 3 มาตรา 50 กล่าวว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

- หมวด 3 มาตรา 55 กล่าวว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

- หมวด 4 มาตรา 80 กล่าวว่า รัฐต้องคุ้มครอง พัฒนาเด็กและเยาวชนส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

นอกจากนี้ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และโดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายของคนพิการ เพื่อพัฒนาคนพิการให้มีคุณภาพชีวิต โดยทั่วกัน ส่งเสริมให้คนพิการได้รับความคุ้มครอง สงเคราะห์ พื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ตลอดจนสิทธิโอกาสการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่เท่าเทียมกัน โดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 -2549)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับคนพิการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาคนพิการ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 นั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและแนวทางในการให้บริการและพัฒนาคนพิการดังนี้ (แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2544. 2540 : 10-11)

1. ให้มีการป้องกันความพิการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ค้นหา ฝ้าระวังความพิการตั้งแต่ก่อนคลอด ระหว่างคลอด หลังคลอด ตลอดจนความพิการภายหลัง และสนับสนุนงานศึกษาวิจัยถึงสาเหตุและป้องกันการพิการ โดยใช้หน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้วเป็นหลักในการประสานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ครอบครัว ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการป้องกัน ช่วยเหลือ ฟื้นฟู และพัฒนาคนพิการให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและชุมชนให้มีทัศนคติที่ดี และการยอมรับความเท่าเทียมต่อคนพิการ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้คนพิการเข้าใจในสถานภาพของตน และสังคมได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง

3. สนับสนุนให้คนพิการได้รับบริการทางการแพทย์ และการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง โดยเน้นจัดบริการให้การรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าแก่คนพิการที่ยากจน

4. ส่งเสริมให้คนพิการได้รับบริการการศึกษาในทุกระดับ โดยเน้นการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติส่วนการศึกษาพิเศษนั้นให้เฉพาะเท่าที่จำเป็น

5. ให้มีบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ โดยเน้นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพอิสระ โดยเฉพาะเด็กพิการด้อยโอกาสในชนบท

6. ปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการดำเนินงานให้เอื้อต่อการคุ้มครอง สิทธิ ประโยชน์การสงเคราะห์ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมคนพิการทุกประเภททั้งในเมืองและชนบท พร้อมทั้งสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ

7. ส่งเสริมการรวมตัวของคนพิการทุกระดับ เพื่อช่วยเหลือกันเองและสนับสนุนองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งการเสริมงานบริการของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. สนับสนุนครอบครัวที่มีคนพิการหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ให้ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและบริการของรัฐและเอกชนอย่างเหมาะสมทันการและทั่วถึง

9. จัดสวัสดิการสังคม โดยให้เบี้ยยังชีพแก่คนพิการที่มีสภาพความพิการรุนแรงจนไม่สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพตามกระบวนการที่มีอยู่ได้

เพื่อให้การดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประสบผลสำเร็จ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของคนพิการ มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับกฎหมายและแผนงาน แนวทาง และมาตรการในฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้หน่วยงานเป็นแนวทางไปใช้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นแผนที่ได้ให้ความสำคัญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ มาเป็นปรัชญาแนวทางในการพัฒนาประเทศให้เป็นไปในทางสายกลาง

การพัฒนาในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมาปรากฏให้เห็นถึงการพัฒนาที่ขาดดุล สำเร็จในเชิงปริมาณแต่ขาดสมดุลด้านคุณภาพ ขณะที่การพัฒนาคุณภาพคนและการปรับโครงสร้างของระบบต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวคนยังอยู่ในสภาพตั้งรับและไม่สามารถตามแก้ไขปัญหาได้ทันการ ประกอบกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั้งกระแส โศกภาวิวัฒน์ที่มุ่งสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงภายในประเทศ ทั้งวิกฤตเศรษฐกิจและผลกระทบที่เกิดขึ้นคือสังคมเป็นจุดอ่อนในการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่จำเป็นต้องปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคม การสร้างภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และเพิ่มความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยให้ความสำคัญกับการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

จุดมุ่งหมายและค่านิยม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สังคมไทยที่พึงประสงค์ เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

วิสัยทัศน์ร่วม การพัฒนาประเทศไทยจะยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ให้การพัฒนาอยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี และความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลกคนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและรู้จักเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของสังคมไทยที่มีความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล มีคุณภาพ และยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

1. เพื่อแก้ปัญหาความยากจน และเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง โดยเน้นการให้บริการทางสังคมที่จำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต คนยากจนและผู้ด้อยโอกาส ได้รับ

2. ขยายโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างพอเพียงต่อการสร้างงานและรายได้ที่ช่วยสนับสนุนการลดความยากจน มีการส่งเสริมการเติบโตของภาคเศรษฐกิจที่คนยากจนส่วนใหญ่พึ่งพิง

3. เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในให้เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ และมีภูมิคุ้มกัน โดยการสร้างความเข้มแข็ง และระบบประวัติกัยของภาคการเงิน การบริหารหนี้สาธารณะและการรักษาวินัยการคลัง มีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิต และรักษาสมรรถนะทางเศรษฐกิจในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนมีการยกระดับคุณภาพฝีมือแรงงาน มีการใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ที่เหมาะสมในกระบวนการผลิต

4. เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศระยะยาวให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน และกระบวนการเรียนรู้ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม มีการดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และเครือข่ายชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาพื้นฐานความคิดทางวิทยาศาสตร์ และพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมไทย

5. เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ ตั้งแต่ระดับการเมือง ราชการ ธุรกิจเอกชน องค์กรประชาชน ชุมชน จนถึงระดับครอบครัว เป็นพื้นฐานให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ประชาชนมีส่วนร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้

สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาแก้ไขปัญหา รวมทั้งการป้องกันปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากมองว่า คนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้น การพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพและศักยภาพ ย่อมส่งผลให้บุคคลแก้ปัญหาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพผล รวมทั้งเป็นการบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ในสังคมให้บรรเทาเบาบางลง และยังเป็นการเน้นให้บุคคลมีศักยภาพในตนเอง และร่วมกันพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนตลอดไป

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เน้นการใช้ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนา เนื่องจากเล็งเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่ทวีความรุนแรง ชุมชนควรมีส่วนร่วมที่จะรับรู้และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ลดความรุนแรงลง นอกจากนี้ ยังมีการปฏิรูประบบราชการให้มีส่วนเล็กลงและทำงานในการประสานงานและนโยบาย โดยการปฏิบัติจะกระจายและให้อำนาจแก่ชุมชน รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น ๆ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของชุมชน เพิ่มความคิดให้กับชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศในอนาคต

จากแนวคิดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญต่อบุคคลทุกกลุ่มในสังคม ให้มีสิทธิเท่าเทียมกันทุก ๆ ด้าน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ได้ให้ความสำคัญต่อคนพิการอย่างต่อเนื่องในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม โดยเฉพาะด้านอาชีพนั่น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด เป็นที่ยอมรับในสังคมในด้านศักยภาพในการทำงานที่เท่าเทียมคนปกติ

2.5 แนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ในอดีตการช่วยเหลือแก่คนพิการเป็นบริการที่จัดขึ้นในภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ รัฐจะมีการดำเนินงานเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และจะเป็นการช่วยเหลือเฉพาะคนพิการที่มาขอรับบริการซึ่งประสบปัญหาทุกข์ยากเดือดร้อน เป็นรูปแบบของการช่วยเหลือในลักษณะการให้เป็นเงิน สิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าเท่านั้น ต่อมาการให้ความช่วยเหลือได้ขยายแนวทางไปสู่การป้องกัน บำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ นำไปสู่การช่วยเหลือตนเองของคนพิการ

การพึ่งตนเองได้ของคนพิการเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเหลือคนพิการ ทั้งนี้เพราะคนพิการส่วนใหญ่ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ไม่ใช่พิการ โดยสิ้นเชิง หากได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว คนพิการก็สามารถพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด ดังนั้น แนวทางที่เหมาะสมที่จะช่วยเหลือคนพิการคือ การส่งเสริมให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ตลอดจนปรับปรุงสภาพความพิการให้สามารถทำงาน และอยู่ร่วมในสังคมได้แก่เช่นคนปกติ

2.5.1 ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 หมายถึง การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสมรรถภาพดีขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา การสังคม การฝึกอาชีพ เพื่อให้คนพิการมีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมทัดเทียมคนทั่วไป” (ขนินฐา เทวินทรภักดี. 2540 : 14)

“การฟื้นฟูสมรรถภาพภาพ เป็นวิธีการที่กำหนดขึ้นโดยมุ่งหวังให้บริการแก่คนพิการที่มีความเจ็บป่วย และบุคคลพิการทั้งในรายที่เฉียบพลัน หรือผู้ที่จะต้องได้รับการดูแล รักษาระยะยาว ผู้สูงอายุ ผู้ที่อยู่ในระยะพักฟื้น ให้ได้รับการปรับสภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และเศรษฐกิจให้กลับคืนอยู่ในสภาพเดิมเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามอัธยาศัยของแต่ละบุคคลและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ” (ขนินฐา เทวินทรภักดี. การดูแลบุคคลพิการ หน้าที่ 1, 13)

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายถึง การช่วยเหลือ สนับสนุนให้คนพิการยืนหยัดบนขาของตนเองได้ โดยการทำให้คนพิการแต่ละคนมีสมรรถภาพทางกายจิตใจ เศรษฐกิจและสังคม กลับฟื้นขึ้นมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้” (คู่มือประเมินสมรรถภาพทางอาชีพ เล่ม 1. 2531 : 172)

จากความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการข้างต้นสรุปได้ว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายถึง การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพดีขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ เพื่อให้คนพิการช่วยเหลือตนเองได้ มีโอกาสทำงาน และดำรงชีวิตในสังคมเทียบเท่าคนทั่วไป

2.5.2 บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

ในประเทศไทยการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้พัฒนารูปแบบของการช่วยเหลือไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี และมองคนพิการเป็นทรัพยากรที่จะต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 และกฎกระทรวงอื่น ๆ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ได้ที่กำหนดให้คนพิการได้รับการคุ้มครอง ส่งเคราะห์ฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้วยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ สังคม การได้รับสิทธิประโยชน์ของโอกาสต่างๆตลอดจนการยอมรับให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเทียบเท่าคนทั่วไป ซึ่งเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงการและกระบวนการให้บริการแก่คนพิการ มีการปรับปรุงและขยายการให้บริการให้ครอบคลุมสภาพคนพิการทุกประเภท และสอดคล้องรองรับกับสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติฯ

สำหรับบริการฟื้นฟูสมรรถภาพที่จัดให้คนพิการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 สรุปได้ดังนี้ (ชนินฐา เทวินทรภักดี, 2540 : 125-126)

(1) บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ หมายถึง การฟื้นฟูสมรรถภาพด้วยวิธีทางการแพทย์ รวมทั้งการจัดหาคายอุปกรณ์เสริมและเทียม หรือเครื่องช่วยความพิการตามความเหมาะสม หากต้องพักในสถานพยาบาลเพื่อรับการฟื้นฟูสมรรถภาพก็ให้ได้รับการบริการห้องพัก โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุขตามกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ค่าใช้จ่ายในการให้บริการและค่าอุปกรณ์เสริมและเท่าเทียมสำหรับคนพิการ

(2) บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา หมายถึง การได้รับการทางด้านการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพความพิการในทุกระดับการศึกษา และประเภทการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการลักษณะการศึกษาพิเศษ การเรียนร่วม อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมการจัดบริการด้านการศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยได้มีการออกกฎกระทรวง เนื่องจากมีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาเฉพาะด้านที่ควบคุมการศึกษาทุกประเภทแล้ว

(3) บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางคำอาชีพ หมายถึง การได้รับการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ การจัดหางาน และการจ้างงานตามอัตราส่วนในสถานประกอบการเอกชนตามกฎหมายกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่องการจ้างงานคนพิการ รวมถึงการส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพอิสระ โดยสามารถกู้เงินประกอบอาชีพได้จากเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

(4) บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคม หมายถึง การจัดตั้งอำนวยความสะดวกให้คนพิการในด้านอาคารสถานที่ และบริการสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการออกกฎกระทรวงในเรื่องการจัดตั้งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการด้วย ตลอดจนการดูแลด้านสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมหรือส่งเสริมให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสม และได้รับการคุ้มครองสิทธิโอกาสที่เท่าเทียมกับประชาชนทั่วไป การให้บริการการฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมนี้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมที่จะต้องดำเนินการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเริ่มมาจากการที่ให้คนพิการยอมรับตนเองเพิ่มศักยภาพ จึงได้เกิดการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางการแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และการสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับคนพิการ ในฐานะสมาชิกในสังคม และจากแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนี้เองได้เกิดการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544 ตามแนวทางทั้ง 4 ด้านดังกล่าวขึ้น การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะขอก้าวถึงเฉพาะแนวทางในการดำเนินงานฟื้นฟู

สมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงานเท่านั้น ซึ่งได้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานครั้งนี้ (แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ.2540-2544. 2540 : 34-42)

(1) แนวทางการขยายบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพให้ทั่วถึง ทั้งในสถานฝึกอาชีพ เฉพาะสำหรับคนพิการ และในสถานบันการฝึกอาชีพร่วมกับคนทั่วไป โดยสนองตอบต่อภาวะของ ตลาดแรงงานสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของคนพิการแต่ละประเภท โดยมีมาตรการ ดังนี้

- จัดให้มีศูนย์ประเมินสมรรถภาพคนพิการเพื่อเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ ทั้งในสถาน ฝึกอาชีพและก่อนออกไปประกอบอาชีพในตลาดแรงงานทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนระเบียบวินัย ลักษณะนิสัยในการทำงาน การบริหารจัดการงาน ตลอดจนการใช้ชีวิต และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

- จัดตั้งศูนย์เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาด้านอาชีพสำหรับคนพิการแต่ละประเภทขึ้นใน ทุกจังหวัดทั่วประเทศ และขยายกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมคนพิการทุกประเภท รวมทั้งจัดบริการ ศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ

- จัดบริการศึกษาวิชาชีพแก่คนพิการแต่ละประเภทในสถาบันการฝึกอาชีพร่วมกับคนทั่วไป ในจังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญให้ด้วย

- จัดตั้งอำนวยความสะดวก เครื่องช่วยคนพิการ ลำภาษามือ อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่อง ใช้ เช่น เอกสาร อักษรเบรลล์ แถบบันทึกเสียง หนังสือพิมพ์ตัวใหญ่ คอมพิวเตอร์ คนช่วยอ่าน ฯลฯ ที่เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภทในสถานศึกษา สถานฝึกอาชีพ สถานประกอบการ รวมทั้ง ระบบขนส่งมวลชน การเดินทางและการคมนาคม

- พัฒนา ปรับปรุง ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยหลักสูตรการศึกษาและฝึกอาชีพ รวมทั้งรูปแบบ การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสามารถ สภาพปัญหา และความต้องการของคนพิการแต่ละ ประเภท ตลาดแรงงานและสถานประกอบการ ตลอดจนการใช้ความรู้ความสามารถที่ทันสมัย การใช้ เทคโนโลยีใหม่ๆ การบริหาร การจัดการ การประกอบธุรกิจ ระเบียบวินัย วัฒนธรรมและคุณธรรม ตลอดจนการรู้จักใช้ชีวิต และรวมกิจกรรมทางสังคมของคนพิการ

- จัดบริการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถทั่วไป และความรู้ความ สามารถในงานอาชีพของคนพิการ

- ให้การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อดำเนินการพัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงานคนพิการอย่างมีคุณภาพ

- ส่งเสริมให้สถานฝึกอาชีพทั้งภาครัฐและเอกชนที่จัดบริการฝึกอาชีพให้แก่คนทั่วไป ขยาย บริการฝึกอาชีพให้คนพิการด้วย โดยการให้ทุนสนับสนุน

- แก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และการทำงานของคนพิการ รวมทั้งให้การสนับสนุนค่าพาหนะในการเดินทางเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพและฝึกอาชีพ

- จัดพัฒนาวิธีป้องกันอันตรายอันอาจเกิดกับคนพิการขณะประกอบอาชีพ

- ส่งเสริมการผลิตและฝึกอบรมบุคลากร หรือผู้ชำนาญพิเศษด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ พร้อมทั้งจัดหาตำแหน่ง และเงินเพิ่มประจำตำแหน่ง

(2) แนวทางการส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองและประกอบอาชีพอิสระได้ โดยมีมาตรการดังนี้

- จัดบริการสงเคราะห์ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของคนพิการให้สามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งบริการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพและเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระแก่คนพิการและปกครองของคนปัญญาอ่อน

- จัดบริการฝึกอบรมหรือเพิ่มพูนความรู้ในงานอาชีพ การพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยการยกระดับความรู้ความสามารถทั่วไป รวมทั้งความรู้และความสามารถในงานอาชีพให้แก่คนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

- จัดบริการเตรียมความพร้อม และให้คำแนะนำแก่คนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา จิตใจ ระเบียบ วินัย คุณธรรม การบริหาร การจัดการ การประกอบธุรกิจ การสร้างลักษณะนิสัยในการทำงาน การใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

- ให้บริการสนับสนุนและส่งเสริมด้านการตลาดแก่คนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

- แก้ไขเพิ่มเติม และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพอิสระของคนพิการ

(3) แนวทางให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางอาชีพ และขยายโอกาสให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น โดยมีมาตรการดังนี้

- ส่งเสริมให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ มีบทบาทในการประสานและร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนางานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงานให้มีประสิทธิผล และสอดคล้องกับตลาดแรงงาน และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยให้ผู้แทนองค์กรคนพิการแต่ละประเภทมีส่วนร่วมด้วย

- จัดให้มีศูนย์ข้อมูล และสารสนเทศภายในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อให้ความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประชาชน และผู้สนใจ

- ให้มีการศึกษา วิจัย และผลิตบุคลากรในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางอาชีพสาขาต่างๆ โดยพิจารณาตามสภาพปัญหาและความต้องการของคนพิการแต่ละประเภท ทั้งนี้ให้ขอความร่วมมือในการส่งเสริม สนับสนุนจากทบวงมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา พร้อมทั้งจัดให้มีทุนไปศึกษาดูงานทั้งในและนอกประเทศ

- จัดหางานที่เหมาะสมให้แก่คนพิการแต่ละประเภทที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแล้ว โดยได้รับค่าแรงงานและสวัสดิการเท่าเทียมคนทั่วไป รวมทั้งติดตามผลและให้คำปรึกษาเป็นระยะ ๆ ไป

- ให้ทุนอุดหนุนหรือให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแก่คนพิการและการจ้างงาน

- ให้การสนับสนุนสถานประกอบการเอกชนในการจ้างงานคนพิการ

- ส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจรับคนพิการเข้าทำงาน

- แก้ไขกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการจ้างงานคนพิการ โดยเฉพาะกฎกระทรวงว่าด้วยการจ้างงานคนพิการ

- ให้มีการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชนและสนับสนุนให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพอิสระได้

(4) แนวทางพัฒนางานวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร และบุคลากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ ให้คนพิการประกอบอาชีพได้มั่นคงและก้าวหน้า ซึ่งมีมาตรการดังนี้

- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนางานวิชาการ การติดตาม และประเมินผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และนำผลการวิจัยมาเป็นประโยชน์ในการวางแผนการปรับทิศทางและจัดลำดับความสำคัญของนโยบายในการดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องและรองรับกับปัญหาและความต้องการของคนพิการแต่ละประเภท

- ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านคนพิการ โดยให้ทุนอุดหนุนหรือการสนับสนุนด้านวิชาการ

- ให้มีศูนย์สารสนเทศภายในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อแลกเปลี่ยนและให้บริการข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการและการวิจัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- ให้ทุนหรือดำเนินการสนับสนุนการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้ทำงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงานของคนพิการ เจ้าของสถานประกอบการและผู้ร่วมงานกับคนพิการ รวมทั้งคนพิการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

(5) แนวทางส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและองค์กรคนพิการ มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงานแก่คนพิการในชุมชน โดยมีมาตรการดังนี้

- ให้การสนับสนุนทางวิชาการ งบประมาณบางส่วน และการยกเว้นภาษีแก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรคนพิการหรือสถานประกอบการที่ให้บริการฝึกอาชีพ รวมทั้งจัดหางานให้คนพิการในชุมชน

- ส่งเสริมสนับสนุนให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านหรืออาสาสมัครประชาสงเคราะห์จังหวัด จัดบริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพและการจ้างงานให้แก่คนพิการแต่ละประเภท โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้าน

- ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพ ตลอดจนรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ สภาพปัญหา และความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทของตลาดแรงงานในชุมชน

- สนับสนุนองค์กร และผู้นำในท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือคนพิการให้สามารถฝึกอาชีพและประกอบอาชีพในท้องถิ่น

- ประชาสัมพันธ์ความสามารถในการทำงานของคนพิการให้ชุมชนได้ทราบ เพื่อเพิ่มโอกาสในการจ้างงานของคนพิการในชุมชน

(6) แนวทางปลูกจิตสำนึกสร้างเจตคติ รวมทั้งปรับแนวคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพและการจ้างงาน โดยมีมาตรการดังนี้-

- ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกิจกรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่คนพิการเข้าใจสถานภาพสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองต่อการทำงาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

- รมรงค์เพื่อสร้างเจตคติที่ถูกต้องแก่สมาชิกครอบครัวของคนพิการ บุคคลในชุมชนในการให้โอกาสการฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีพและการมีงานทำ

- ประชาสัมพันธ์ความสามารถในการประกอบอาชีพ ผลงาน และผลิตภัณฑ์ของคนพิการผ่านสื่อมวลชนและกิจกรรมต่างๆ

- ประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่เกียรติคุณของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรท้องถิ่น องค์กรคนพิการ สถานประกอบการ นายจ้างที่สนับสนุนการศึกษา วิจัย พัฒนาบุคลากร ฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และการจ้างงานคนพิการ

จะเห็นได้ว่า แนวทางในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพที่กำหนดขึ้นในแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540 – 2544 นั้น มุ่งส่งเสริมการขยายบริการฝึกอาชีพให้ทั่วถึงและครอบคลุมคนพิการทุกประเภททั้งในสถาบันการฝึกอาชีพเฉพาะ และสถาบันการฝึกอาชีพร่วมกับคนทั่วไป เน้นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมให้คนพิการพึ่งพาตนเองโดยการประกอบอาชีพทั้งในลักษณะของการจ้างงาน การประกอบอาชีพอิสระทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ซึ่งในการเลือกอาชีพของคนพิการนั้นจำเป็นต้องพิจารณาถึงความต้องการและความถนัดของคนพิการ รวมทั้งสภาพความพิการและความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันด้วย ซึ่งจะทำให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2544 ที่มุ่งเน้นให้คนพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในทุกด้าน เกิดการทำแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ดำเนินงานด้านคนพิการ ซึ่งแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพเป็นอีกแนวทางที่ได้รับความสนใจ โดยถือว่าเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ผู้ศึกษาได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพไว้ดังนี้

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพ (Vocational Rehabilitation)

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพของคนพิการ เป็นกระบวนการหนึ่งของการฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นการเสริมสร้างความสามารถและทักษะทางด้านอาชีพให้คนพิการ เพื่อให้คนพิการได้ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายและความสามารถของตนเอง โดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสังคม และสามารถทำประโยชน์ให้สังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเทียบเท่าบุคคลทั่วไป คนพิการที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพควรได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา และสังคมมาแล้วควรมรอายุอยู่ในวัยทำงาน มีความสมัครใจ ความพร้อม และคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสถาบันที่จะเข้าไปรับบริการ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization - ILO) ได้ให้ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพว่า เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและประสานกันของการฟื้นฟูสมรรถภาพ ซึ่งครอบคลุมการจัดบริการทางอาชีพด้านต่างๆ เช่น การแนะแนว การฝึกอาชีพ การเลือกบรรจุนาน โดยมุ่งหมายให้คนพิการสามารถทำงานที่เหมาะสมเป็นการประจำและมั่นคงได้

การฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพของคนพิการจะเกิดประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องมีหลักการ แนวทาง และขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

หลักการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพคนพิการ ประกอบด้วย (รวมพร ถาวรอนุฎกกิจ . 2538 : 60-61)

1. ต้องให้ความเข้าใจและยอมรับสภาพความพิการ ความสามารถที่มีอยู่ ตลอดจนความสมัครใจของคนพิการที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ
2. คนพิการที่จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ควรจะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา และสังคมก่อนแล้ว
3. การให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแก่คนพิการไม่ควรจำกัดอายุ เพศ การศึกษา และระดับมากน้อยของความพิการ
4. การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพควรนำหลักการ และวิธีสร้างเสริมความสามารถในงานอาชีพที่ใช้ได้ดีกับคนที่ไม่พิการมาใช้
5. สิ่งสำคัญในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพก็คือ ความพร้อมของทรัพยากร ซึ่งได้แก่
 - 5.1 บุคลากรต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิเฉพาะสาขางานที่รับผิดชอบ หรือมีประสบการณ์มาก มีความตั้งใจปฏิบัติงานและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 5.2 อาคารสถานที่ ควรจัดให้มีความเหมาะสมกับคนพิการทุกประเภทไม่มีเครื่องกีดขวาง เหมาะสมกับกิจกรรมที่กำหนดให้ในหลักสูตร
 - 5.3 เครื่องมือเครื่องใช้มีปริมาณเพียงพอ สามารถปรับปรุงดัดแปลงให้คนพิการทุกคนใช้ได้
 - 5.4 อุปกรณ์มีปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมแก่กิจกรรม และเพียงพอกับจำนวนผู้ประกอบกิจกรรมนั้นๆ
 - 5.5 งบประมาณในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการ จะต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก จึงควรจะได้รับ การสนับสนุนจากรัฐหรือเอกชน
6. การฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพเฉพาะตัว ควรจัดทำให้เหมาะสมแก่คนพิการแต่ละคน คำนึงความเห็นชอบของผู้อำนวยความสะดวกโครงการ ตัวบุคคลพิการเองและผู้แทนของครอบครัว หรือผู้ดูแลในโครงการนี้จะระบุประวัติส่วนตัว วุฒิการศึกษาความถนัด ความสามารถพิเศษ ประวัติการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านที่ได้รับมาแล้วบริการที่รับระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ ระยะเวลาดังต้นและสิ้นสุดโครงการ
7. คนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูทางอาชีพจนจบโครงการแล้ว ถ้ายังไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ก็ควรได้รับการช่วยเหลืออีกจนกว่าจะสามารถประกอบอาชีพได้

แนวทางการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการ ประกอบด้วย (รวมพร
ถาวรอนุกฎกิจ. 2538 : 61-62)

1. ทำงานเป็นคณะ โดยบุคลากรทุกฝ่ายประชุมปรึกษาหารือกัน ร่วมกันพิจารณา และ
ตัดสินใจ
2. จัดการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการลักษณะต่าง ๆ ให้เป็นไปตามลำดับ มี
การต่อเนื่องเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ
3. มีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดไว้ในโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพ
4. การรับสมัครคนพิการเข้าฝึกอาชีพประเภทใดประเภทหนึ่ง ต้องคัดเลือกอย่างรอบคอบ
โดยพิจารณาความสามารถ ความถนัด วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์และความสนใจของคน
พิการแต่ละราย
5. ควรพิจารณาจำนวนผู้รับบริการอย่างถี่ถ้วน ให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งได้แก่
บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ และงบประมาณในการดำเนินงาน ไม่ควรมีจำนวนผู้รับบริการ
มากนัก เพราะวิธีฝึกอาชีพคนพิการต้องสอนเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็ก ๆ ที่สามารถดูแลได้อย่าง
ใกล้ชิด
6. เชิญผู้แทนสมาคมนายจ้างและสหภาพแรงงานเป็นกรรมการด้วย เพื่อให้การดำเนินงาน
ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและมีประสิทธิภาพ
7. ปฏิบัติงานอย่างรัดกุมแต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความจำเป็นเพื่อให้เหมาะสมกับภาวะ
เศรษฐกิจและความต้องการของตลาดแรงงาน

การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ตระหนักและให้ความสนใจในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ เห็นว่า
คนพิการเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของประเทศที่ควรจะได้รับการพัฒนา
ในแนวทางที่เหมาะสม ซึ่งการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะให้คนพิการ
สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนมีการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีเช่น
บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะนับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. 2534 ซึ่งทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหันมาประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจังใน
การดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ ทั้งในรูปแบบของการฝึกอาชีพในสถาบันและการฝึก
อาชีพนอกสถาบัน โดยมีเป้าหมายให้คนพิการสามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้โดยไม่เป็น
ภาระของผู้อื่น ในปัจจุบันภาครัฐและเอกชนได้จัดบริการฝึกอาชีพให้คนพิการดังนี้

จัดบริการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการในวัยทำงาน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การฝึกอาชีพในรูปแบบของสถาบันการฝึกอาชีพ เป็นการฝึกอบรมในงานอาชีพเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะตามความถนัด และความสามารถที่เหมาะสมที่เข้ากับสภาพความพิการ ตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมแก่คนพิการก่อนออกไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระ โดยดำเนินการในรูปแบบของการศึกษาวิชาชีพในโรงเรียนหรือสถาบันฝึกอาชีพร่วมกับคนทั่วไป และสถานฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งรูปแบบของการให้บริการดังนี้

- โรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันการฝึกอาชีพร่วมกับคนทั่วไป เช่น วิทยาลัยสารพัดช่าง โดยให้บริการฝึกอาชีพช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างกลึงโลหะ ช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย ฯลฯ

- ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการ เป็นสถาบันการฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการ โดยให้บริการฝึกอาชีพควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้งทางการแพทย์ การศึกษาสายสามัญ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมก่อนออกสู่สังคม และการบริการพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต นอกจากนั้นยังให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ การจัดหางานด้วย

- ศูนย์พัฒนาอาชีพคนพิการ เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินงานในลักษณะของโรงงานในอารักขา โดยรับคนพิการที่สำเร็จการฝึกอาชีพอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าเตรียมความพร้อม ฝึกทักษะและความชำนาญก่อนเข้าทำงานในสถานประกอบการ โดยคนพิการจะได้รับบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม พร้อมทั้งได้รับรายได้จากงานตามความสามารถเป็นรายเดือน

2. การฝึกอาชีพนอกสถาบันการฝึกอาชีพ เป็นรูปแบบหนึ่งของการช่วยเหลือคนพิการโดยไม่จำเป็นต้องเข้าฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพเสมอไป แต่จะเป็นการเน้นแนวความคิดด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยชุมชน (Community based rehabilitation) เป็นหลัก โดยจะเป็นการช่วยเหลือพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพในทุกด้านนับตั้งแต่ด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ด้วยการให้ทรัพยากรหน่วยงานและบริการด้านต่าง ๆ ในชุมชนมาดำเนินการร่วมกัน โดยการสนับสนุนจากชุมชนและระบบการส่งต่อ (refer case) ให้เกิดเป็นกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยเน้นในเรื่องความสอดคล้องกับกับสภาพความเหมาะสมกับกับสภาพของชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้คนพิการสามารถที่จะดำรงชีวิตในชุมชนของตนเองได้ทัดเทียมคนทั่วไป (ขนิษฐา เทวินทรภักดี . 2540: 18)

จัดบริการยกระดับฝีมือในงานอาชีพ

สถาบันพัฒนาการฝีมือแรงงานสำนักงานกำกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้ดำเนินงานให้บริการอาชีพ แก่คนพิการในลักษณะของการร่วมกับคนทั่วไป และเพื่อฝึกยกระดับความรู้ความสามารถในงาน อาชีพสาขาต่างๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งมีสถาบันที่ให้บริการทั่วประเทศ จำนวน 8 สถาบัน โดย กระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆดังนี้

- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชลบุรี
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสุพรรณบุรี
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคเหนือตอนบน จังหวัดลำปาง
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดนครสวรรค์
- สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคกลางกรุงเทพมหานคร

วิชาชีพที่ให้บริการ ได้แก่ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างคอมพิวเตอร์ศึกษา ช่างเย็บจักร อุตสาหกรรม ช่างสีอาคาร ช่างไม้ก่อสร้าง ช่างทำความเย็นและปรับอากาศ ช่างวิทยุ-โทรทัศน์ ช่างโทรคมนาคม ฯลฯ

การให้บริการจ้างงานคนพิการ

เป็นการจัดหางานให้คนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ และคนพิการที่สามารถทำงานได้ในตำแหน่งงานที่สถานประกอบการกำหนด เข้าทำงานตามความรู้ความสามารถ และเหมาะสมกับสภาพความพิการ และลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้ในตลาดแรงงาน หรือสถานประกอบการภาคเอกชน ตามกฎกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเรื่องการจ้างงาน คนพิการ ที่กำหนดในสถานประกอบการเอกชนที่มีลูกจ้างตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไป ต้องรับคนพิการ ที่สามารถทำงานได้ เข้าทำงานในอัตราลูกจ้างทุกสองร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน ยกเว้นแต่สถาน ประกอบการนั้น ไม่มีตำแหน่งงานที่มีลักษณะที่คนพิการสามารถทำได้ และแจ้งให้กรมประชา สงเคราะห์ทราบ แล้วให้สถานประกอบการนั้นส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นราย ปี ปีละครึ่งหนึ่งของอัตรากำลังขั้นต่ำที่ใช้บังคับในท้องที่ที่สถานประกอบการนั้นตั้งอยู่ คุณด้วย สามารถหยิบยืมค่าจ้างและคนพิการที่ไม่พึงรับเข้าทำงาน ทั้งนี้ นายจ้างที่รับคนพิการเข้าทำงานมีสิทธินำ เงินค่าจ้างที่จ่ายให้คนพิการมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็นสองเท่าของจำนวนจ่าย จริง รวมทั้งสามารถนำเอาค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการมาใช้ลดหย่อนภาษีของนายจ้าง คนพิการ และสถานประกอบการ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่จัด

บริการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแก่คนพิการ เพื่อสนับสนุนงานการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ด้านอาชีพและส่งเสริม โอกาสมีงานทำของคนพิการเพิ่มมากขึ้น (ขนัญญา เทวินทรภักดี .2540:70-71)

ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

เนื่องจากคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแล้ว จะต้องออกไปประกอบอาชีพตามความรู้ความสามารถ และเหมาะสมกับสภาพความพิการของตนเอง โดยที่คนพิการส่วนหนึ่งจะเข้าสู่ระบบของการจ้างงานในสถานประกอบการคนพิการ อีกส่วนหนึ่งจะไปประกอบอาชีพอิสระ และในการประกอบอาชีพอิสระนั้นจำเป็นต้องใช้เงินทุนประกอบอาชีพ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ และการใช้จ่ายเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2536 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน และสนับสนุนหน่วยงานที่ให้บริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการ ตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเห็นชอบ

สำหรับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยให้คนพิการกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ แก่คนพิการที่ประสงค์จะประกอบอาชีพอิสระ ให้สามารถพึ่งพาตนเองและมีความสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ ทั้งนี้ คนพิการสามารถกู้เงินเพื่อเป็นทุนเริ่มต้นในการประกอบอาชีพ หรือขยายกิจการที่ได้ดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี ได้ในวงเงินรายละไม่เกิน 20,000 บาท ผ่อนชำระคืนเป็นรายเดือนหรือตามกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับสภาวะอาชีพ ภายในระยะเวลา 5 ปี โดยไม่เสียดอกเบี้ย กรมประชาสงเคราะห์ ในฐานะที่เป็นองค์กรภาครัฐก็ได้ให้ความสำคัญในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ โดยได้จัดบริการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการในสถาบันการฝึกอาชีพเฉพาะสำหรับคนพิการ เพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีทักษะในงานอาชีพ สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ทั้งในสถานประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ ตลอดจนมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ตามอัธยาศัย

จากแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการดังกล่าว การฝึกอาชีพเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้ดีขึ้นอย่างหนึ่ง ซึ่งได้จัดอยู่ในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540 – 2544 เช่นกัน แนวทางในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ เน้นการให้คนพิการโดยทั่วไปได้รับการพัฒนาด้านอาชีพอย่างเหมาะสมสำหรับความพิการ ส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้ โดยได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรมประชาสงเคราะห์ (2534) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมในกาจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับคนพิการและทุพพลภาพ ของกรมประชาสงเคราะห์ กรณีบริการในรูปสถาบัน” พบว่า ผู้รับบริการสงเคราะห์ส่วนใหญ่มีความพอใจบริการต่าง ๆ ที่หน่วยงานของกรมประชาสงเคราะห์จัดให้ ในส่วนที่มีปัญหาอยู่บ้างคือเรื่องอาคารสถานที่ ได้แก่ ห้องน้ำ ห้องส้วม ทางเดินระหว่างตึกซึ่งยังไม่เหมาะสมกับคนพิการ บริการด้านกายภาพบำบัดมีน้อย การฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ไม่ค่อยมี ส่วนการฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการยังขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกและครูสอนวิชาชีพ ด้านกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานผู้รับบริการสงเคราะห์ไม่ค่อยถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ผู้รับบริการสงเคราะห์ในศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการมีความสามารถในการพัฒนาตนเองในระดับปานกลาง แต่คนพิการส่วนใหญ่ในสถานสงเคราะห์มีความสามารถในการพัฒนาตนเองค่อนข้างต่ำและจะอยู่ในสถานสงเคราะห์ตลอดไป นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกรมประชาสงเคราะห์มีความเห็นว่าผู้รับบริการสงเคราะห์ไม่ค่อยมีความอดทน ไม่พยายามช่วยตนเอง อีกทั้งสภาพความพิการของผู้รับบริการสงเคราะห์ก็เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสามารถของตนเองด้วย ผู้รับบริการสงเคราะห์ส่วนใหญ่ต้องการให้จัดหางานมาให้ทำในขณะที่รับบริการสงเคราะห์อยู่เพื่อจะได้มีรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ และให้ช่วยเหลือสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวเพิ่มเติม ส่วนหน่วยงานของกรมประชาสงเคราะห์ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในด้านเจ้าหน้าที่ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน สำหรับองค์การสังคมสงเคราะห์ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมในด้านเจ้าหน้าที่ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงาน

สำหรับองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคนพิการมีความเห็นว่า กรมประชาสงเคราะห์ยังช่วยเหลือคนพิการไม่ครอบคลุมทุกประเภท การช่วยเหลือมีข้อจำกัดล่าช้า งานของสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ อยู่ในลักษณะทรงตัว การฝึกอาชีพไม่ค่อยมีคุณภาพเรียนจบแล้วหางานทำไม่ค่อยได้ ขาดการประชาสัมพันธ์งานและไม่สนใจองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนที่ทำงานด้านนี้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกรมประชาสงเคราะห์และองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานสงเคราะห์คนพิการของกรมประชาสงเคราะห์ว่า กรมประชาสงเคราะห์ควรให้ความช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ การรักษาพยาบาล การปรับสภาพความพิการ เครื่องช่วยความพิการ ภายอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเพียงพอ การจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ปรับปรุงหลักเกณฑ์ระเบียบวิธีการช่วยเหลือให้มีความคล่องตัว สามารถช่วยเหลือคนพิการได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ปรับปรุงการอุปการะคนพิการในสถานสงเคราะห์และการฝึกอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพให้มีคุณภาพ รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานสงเคราะห์คนพิการในทุกภาคเพื่อให้บริการคนพิการได้อย่างทั่วถึง และควรสนับสนุนองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคน

พิการซึ่งบริการหลายอย่างที่กล่าวมานี้ กรมประมงเคราะห์ได้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่อาจเป็นเพราะ การประชาสัมพันธ์ที่ไม่กว้างขวางพอจึงทำให้องค์การเอกชนบางแห่งไม่ทราบ ส่วนข้อเสนอแนะต่อ การทำงานสงเคราะห์คนพิการในประเทศได้เสนอว่าการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการจะ ต้องทำทั้ง 4 ด้าน คือ การแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และสังคม และควรประกาศใช้พระราชบัญญัติ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

สิรินาถ บุญเกียรติ (2535) ศึกษาเรื่อง “การเตรียมการของสถานประกอบการในการจ้าง งานของคนพิการ : ศึกษาเฉพาะสถานประกอบการที่เข้าร่วมการสัมมนา เรื่อง พระราชบัญญัติการ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534” พบว่า สถานประกอบการที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นสถาน ประกอบการขนาดใหญ่ มีลูกจ้างตั้งแต่ 200 - 1500 คน นายจ้างมีความคิดเห็นว่าคนพิการควรได้รับ บริการทางสังคม ได้รับการฝึกฝนให้เป็นคนพึ่งตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ เช่นเดียวกับคนปกติ โดยเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐและครอบครัวเท่านั้น และนายจ้างมี ความไม่แน่ใจว่าคนพิการจะสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมทุกอย่างได้เหมือนคนปกติ ส่วนด้าน การจัดสภาพแวดล้อม อาคาร สถานที่ และบรรยากาศในการทำงาน นายจ้างไม่แน่ใจที่จะเตรียม การจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวจะคุ้มกับต้นทุนที่ลงทุนไปหรือไม่ ต่อการรับคนพิการเข้าทำงานเพียง ไม่กี่คน และด้านการจัดค่าตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า นายจ้างยินดีจะจัดค่าตอบแทนและ สวัสดิการให้กับพนักงานพิการ

วาสนา ตะเกาพงษ์ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การสร้างโอกาสการมีงานทำของคน พิการ” พบว่า

1. เจตคติของฝ่ายนายจ้างที่มีต่อการสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ จำแนกตาม ประเด็นหลักที่ศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับการจ้างงานคนพิการ และค่อนข้างเห็น ด้วยกับการบังคับใช้ พ.ร.บ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 แต่เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม แล้ว อาจกล่าวได้ว่าฝ่ายนายจ้างค่อนข้างเห็นด้วยกับการสร้างโอกาสการมีงานทำของแรงงานพิการ หรือคนพิการค่อนข้างมีโอกาสได้งานทำในฐานะลูกจ้าง ในส่วนที่เป็นเจตคติต่อการจ้างงานคนพิการ นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งงานเป็นฝ่ายบุคคล มีระดับเจตคติ “ค่อนข้างเห็นด้วย” นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งงานเป็นเจ้าของกิจการและผู้จัดการฝ่ายบุคคลมีเจตคติต่อ พ.ร.บ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระดับ “ค่อนข้างเห็นด้วย” ซึ่งสามารถพิจารณาได้ว่าผู้ที่ มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการควบคุมนโยบายด้านบริหารงานบุคคลของสถานประกอบการ ยังมี เจตคติที่ปิดกั้น โอกาสในการทำงานของคนพิการอยู่ ด้วยเหตุนี้เมื่อพิจารณาถึงนโยบายของสถาน ประกอบการและความยากลำบากในการรับคนพิการเข้าทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ต้องการรับคนพิการเข้าทำงาน อันเนื่องมาจากผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็น

ว่าถึงแม้ นายจ้างมีเจตคติที่ดีต่อคนพิการ และ พ.ร.บ. การฟื้นฟูฯ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เป็นการยากที่ นายจ้างจะจ้างคนพิการเข้าทำงาน

2. ความต้องการด้านการมีงานทำของคนพิการ พบว่า คนพิการร้อยละ 46.7 ต้องการทำงาน เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการ แต่ความต้องการดังกล่าวยังไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริง เพราะผู้ให้ สัมภาษณ์ระบุเหตุผลว่า ที่เลือกการทำงานเป็นลูกจ้าง เนื่องจากปัญหาการไม่มีทุนสำหรับประกอบ อาชีพ เหตุผลอื่น ๆ เช่น ต้องการที่จะทำให้สังคมยอมรับในความสามารถของคนพิการ ซึ่งเป็นเรื่อง ร่องลงไป และมีผู้พิการที่ต้องการประกอบอาชีพส่วนตัวร้อยละ 42.3 ซึ่งเป็นจำนวนที่ไม่แตกต่างกัน มากนัก โดยเห็นว่า การประกอบอาชีพส่วนตัวมีความมั่นคง เป็นอิสระ และมีรายได้ดีกว่าการเป็น ลูกจ้าง

3. แนวทางการสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ จากการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาถึง ความต้องการแรงงานของนายจ้าง และความต้องการด้านการมีงานทำของคนพิการ พบว่า ฝ่าย นายจ้างก็ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ ที่สามารถผลิตผลงานได้ในปริมาณและคุณภาพได้ตาม เป้าหมายของตน ในขณะที่มีคนพิการเป็นจำนวนไม่น้อยที่ต้องการเข้าสู่ระบบการทำงานเป็นลูกจ้าง ในสถานประกอบการ เงื่อนไขสำคัญที่จะประสานความต้องการของคนทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกันคือ “ระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพ” ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่จะสร้างคนพิการที่มีคุณภาพและปริมาณตรงกับ ความต้องการของนายจ้าง

ดังนั้น ความเป็นไปได้ของคนพิการที่จะได้มีงานทำ จะมีมากน้อยเพียงใดนั้น เป็นเรื่อง ที่ ต้องร่วมมือกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจและเอกชนในการแสวงหาแนว ทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการต่อไป

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ (2537) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคน พิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ” พบว่า หลังฝึกอาชีพจบใหม่ ๆ ศูนย์ ช่วยหางานให้คนพิการส่วนใหญ่ทำ 1 ใน 5 ของคนพิการได้งานไม่ตรงกับที่ฝึก อาชีพซ่อมวิทยุ - โทรทัศน์เป็นอาชีพที่ได้งานตรงกับที่ฝึกเกือบทุกคน และงานมั่นคง ในขณะที่อาชีพเย็บหนังและเย็บ ผ้าพบปัญหามาก เมื่อคนพิการทำงานนั้น ๆ ไม่ได้ จะติดต่อให้ศูนย์ช่วย ศูนย์จะพยายามหางานให้อีก ถ้าคนพิการยังทำงานที่หาให้ไม่ได้ก็อีก ศูนย์จะแนะนำให้คนพิการไปติดต่อหรือหางานเอง

ขณะที่ทำวิจัยร้อยละของคนพิการที่มีงานทำลดลงเล็กน้อย แต่กว่าครึ่งทำงานไม่ตรงกับ อาชีพที่ฝึก ปัญหาในการเข้าสู่แรงงาน ได้แก่ งานหนัก งานไม่เหมาะกับร่างกาย รายได้น้อยและ ไม่แน่นอน คนพิการส่วนใหญ่มีรายได้ต่อวันน้อยกว่ารายได้ขั้นต่ำ (130 บาทต่อวัน) สวัสดิการด้าน การรักษาพยาบาล ด้านที่พักยังไม่พอเพียง ยังไม่มีทางลาดและห้องน้ำสำหรับคนที่ขาพิการ คนพิการ ยังถูกเอาเปรียบ เบะยังมีการจ้างคนพิการเพื่อเจ้าของกิจการจะได้เสียภาษีลดลง คนพิการ 1 ใน 3

ต้องการขายสลากกินแบ่งของรัฐบาล เพราะเหมาะกับสภาพร่างกายของเขา แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์และไม่มีความรู้ (โควต้าสลากฯ นี้ รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรให้)

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการคือ รายได้น้อย อาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการ ได้แก่ ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เปิดร้านขายของชำ โปรแกรมเมอร์หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ช่อมวิทย์ โทรทัศน์ เจียรนัยพลอย ช่อมนาฬิกา รับโทรศัพท์ ทำเซรามิค เป็นต้น

กัลปิงหา เฟอร์เรีย (2540) ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของผู้บริหารต่อการรับคนพิการเข้าทำงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจประกันชีวิต” พบว่า ผู้บริหารรับคนพิการเข้าทำงานเพียง 4 แห่งเท่านั้น ส่วนมากรับคนพิการทางการมองเห็นเข้าทำงานในตำแหน่งพนักงานรับโทรศัพท์ ผู้บริหารทั้งหมดทราบและเข้าใจถึงการประกาศใช้ พ.ร.บ.ฉบับนี้ แต่ผู้บริหารบางท่านไม่เห็นด้วยที่ให้บริษัทต้องส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หากบริษัทไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานโดยให้เหตุผลว่า เป็นการสมทบฝ่ายเดียวเหมือนเป็นการบังคับเรียกไร ดังนั้น จึงเป็นสิทธิของนายจ้างที่จะรับหรือไม่รับก็ได้ แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่เลือกที่จะรับคนพิการเข้าทำงานโดยเห็นว่าไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับบริษัท เพราะเห็นว่าคนพิการสามารถช่วยตัวเองได้ สิ่งที่ผู้บริหารทั้งหมดให้ความสำคัญคือ ความรู้ ความสามารถในการทำงานของคนพิการ แต่ในด้านการจัดการสภาพแวดล้อมมีความพร้อมปานกลางเพราะบริษัทเห็นว่า คนพิการควรจะปรับตัวให้เข้ากับเครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ที่บริษัทมีอยู่

สุวิมล วิมลกาญจนา (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ด้านอาชีพ ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534” พบว่า คนพิการกลุ่มที่ 1 ขอรับบริการการศึกษาฝึกอาชีพมากที่สุด ทั้งการฝึกวิชาชีพและการฝึกภาคปฏิบัติ ส่วนคนพิการกลุ่มที่ 2 ที่มีสภาพความพิการทางกาย/การเคลื่อนไหว ขอรับบริการหางานทำมากที่สุด ขณะที่คนพิการประเภททางการมองเห็นนิยมใช้บริการการกู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพเป็นส่วนมาก คนพิการกลุ่มที่ 3 ขอรับบริการการจัดหางานให้ทำมากที่สุด รวมถึงการส่งเข้าทำงาน และการขอรับบริการคำแนะนำในการประกอบอาชีพ สำหรับปัญหาที่คนพิการทั้ง 3 กลุ่ม ประสบมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหารายได้ไม่พอใช้จ่าย ไม่มีเงินทุนประกอบอาชีพ วงเงินที่ให้กู้ต่ำไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถนำไปลงทุนได้ รองลงมาคือปัญหาสังคม ได้แก่ การไม่ยอมรับความสามารถของคนพิการของคนในสังคม เจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านคนพิการ นายจ้างที่จ้างคนพิการเข้าทำงาน รวมถึงระบบสาธารณูปการ สาธารณูปโภค ระบบขนส่ง ที่ไม่เอื้อให้คนพิการได้ใช้ประโยชน์เท่าใดนัก สุดท้ายคือ ปัญหาทางด้านจิตใจ ได้แก่ ปัญหาในการปรับตัวตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อนสังคม และระบบการทำงานส่วนระดับความพึงพอใจของคนพิการต่อบริการด้านอาชีพนั้น คนพิการในกลุ่ม 1 รู้สึกก่อนไปทางไม่พอใจบริการการตรวจสอบความพร้อมร่วมกับแพทย์ คำแนะนำสังคม/จิตใจ/การปรับตัว การจัดหางานให้ทำ และการกู้ยืมเงินลงทุนประกอบอาชีพ ส่วนคนพิการกลุ่มที่ 2

รู้สึกก่อนไปทางไม่พอใจบริการการตรวจสอบความถนัด การตรวจสอบความพิการร่วมกับแพทย์
 คำแนะนำในการประกอบอาชีพ คำแนะนำใจการฝึกอาชีพ คำแนะนำสังคม/จิตใจ/การปรับตัว การ
 จัดหางานให้ทำ และคนพิการกลุ่มที่ 3 มีความรู้สึกก่อนไปทางไม่พอใจบริการการตรวจสอบความ
 ถนัด การฝึกวิชาชีพ และการฝึกการปฏิบัติ ส่วนความคิดเห็นของคนพิการต่อประสิทธิภาพการให้
 บริการ คนพิการทั้ง 3 กลุ่มมีความรู้สึกก่อนไปทางไม่พอใจประสิทธิภาพการให้บริการในด้านระยะ
 เวลาที่ใช้ในการขอรับบริการ และความยุ่งยาก/ขั้นตอนที่ใช้ในการติดต่อ รวมทั้งความสม่ำเสมอและ
 วิธีการติดตามผลการให้บริการ คนพิการกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 มีความรู้สึกก่อนไปทางไม่พอใจความ
 พอเพียงของสถานที่ให้บริการ นอกจากนี้คนพิการกลุ่มที่ 2 ยังมีความรู้สึกก่อนไปทางไม่พอใจความ
 สะดวกในการติดต่อ สถานที่ในการให้บริการ และวิธีการการให้บริการอีกด้วย

สำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน บางพูน มักจะประสบปัญหาในการปฏิบัติ
 งานด้านคนพิการแตกต่างกันในแต่ละลักษณะงาน โดยมีสาเหตุมาจาก ตัวบุคลากร ทั้งจากเจ้าหน้าที่
 และคนพิการที่มีลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกัน หรือมาจากการบริหารจัดการ ได้แก่ อำนาจในการ
 สั่งการ การควบคุม หรือมาจากนโยบายและแผนงานที่บางครั้งขัดแย้ง หรือสวนทางกับการปฏิบัติ
 จริง เป็นต้น

ส่วนเจตคติของนายจ้างในการจ้างงานคนพิการ จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า นายจ้าง
 เริ่มสนใจในประเด็น “ความรับผิดชอบต่อสังคม” และมีเจตคติที่ดีต่อคนพิการมากขึ้น หากคนไม่เสีย
 ประโยชน์จนเกินไป

ระกัทธ์ วงษ์ภักดี (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “สิทธิและโอกาสในการประกอบอาชีพ
 ของคนพิการ : ศึกษากรณีผู้พิการทางการมองเห็น” พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นยังถูกกีดกันไม่ได้
 รับโอกาสในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างเต็มที่ ผู้พิการทางการมองเห็นต้องเผชิญกับสภาวะ
 ถูกรังเกียจ กีดกันในเรื่องการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ซึ่งมีความขัดแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
 ข้องกับคนพิการของประเทศไทยหลายฉบับที่ได้ให้สิทธิคนพิการในหลายด้าน แม้ในปัจจุบันผู้พิการ
 ทางการมองเห็นจะขอรับบริการด้านต่าง ๆ แต่เนื่องจากผู้พิการทางการมองเห็นจำนวนมากยังคง
 ตำราวมองไม่ทราบสิทธิที่ตนมี รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จัดบริการให้ยังมีข้อจำกัดในการให้บริการ
 อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ในการเลือกประกอบอาชีพของผู้พิการทางการมองเห็นแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ อาชีพ
 อิสระ อาชีพลูกจ้างในหน่วยงานต่างๆ และอาชีพครู

อาชีพอิสระ ผู้พิการทางการมองเห็นที่เลือกประกอบอาชีพนี้ต้องการที่จะพึ่งพาตนเองสูง
 ส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องอาศัยแรงงาน และความสามารถในการเคลื่อนไหวมากกว่าทุนทรัพย์
 ปัญหาที่อธิบายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย สังคมไม่ยอมรับ และทัศนคติที่ไม่ดีกับผู้พิการทางการมองเห็น

อาชีพในหน่วยงานต่างๆ เห็นว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง และมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ และมีโอกาสในการพึ่งพาตนเองสูง ปัญหาคือ ผู้พิจารณาการมองเห็นต้องมีความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะออกสู่สังคม อาศัยความอดทน ความเอาใจใส่ดูแลจากเพื่อนร่วมงานและนายจ้าง

อาชีพครู ผู้พิจารณาการมองเห็นประกอบอาชีพนี้เพราะใจรัก ต้องอาศัยความอดทนสูง ต้องมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น ปัญหาคือ หางานได้ลำบากเพราะสังคมยังปิดกั้นโอกาสในการประกอบอาชีพครู และอาชีพครูยังอยู่ในวงจำกัด ซึ่งทัศนคติของคนทั่วไปมักมองว่า จะสอนได้เฉพาะคนตาบอดเท่า

สุรภา กสถานติกุล (2542) ศึกษาเรื่อง “การปรับตัวในการทำงานของคนพิการที่ทำงานในสถานประกอบการตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายคือ คนพิการในสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่วนใหญ่มีการปรับตัวในการทำงานอยู่ในระดับสูง และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของคนพิการ คือ รายได้ ประเภทความพิการ สัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม ส่วนปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษาไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานของคนพิการ

สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ” พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการ คือ เจตคติของครอบครัว ชุมชน และสังคม ส่วนมากเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ทำให้คนพิการขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้ได้รับการพัฒนาและขาดโอกาสในการออกสู่สังคม แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแนวทางและแผนต่าง ๆ ที่เป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ แต่ในทางปฏิบัติขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังอย่างต่อเนื่องจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการขาดทั้งคุณภาพและปริมาณ ในขณะที่ทัศนคติของสถานประกอบการยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการของแต่ละฝ่ายได้ เนื่องจากขาดข้อมูลข่าวสาร และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจ้างงานนั้น

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านอาชีพของคนพิการ พบว่าส่วนใหญ่คนพิการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระแต่ก็ขาดทุนทรัพย์ แม้จะประกอบอาชีพรับจ้างในหน่วยงานต่าง ๆ ผู้พิจารณาเองก็ยังขาดความรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ไม่สามารถเข้าทำงานได้ รวมถึงหน่วยงานที่จัดการฟื้นฟูสมรรถภาพให้กับคนพิการทั้ง 4 ด้าน คือ ทางการแพทย์ การศึกษา การอาชีพ และสังคม ยังไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ คนพิการอีกจำนวนมากยังไม่ทราบสิทธิและบทบาทของตนเอง ขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสาร และไม่สามารถปรับตัวให้ออกสู่สังคมได้ นอกจากนี้พบว่าคนพิการจำนวนหนึ่งต้องการทำงานในสถานประกอบการ แต่ทัศนคติของนายจ้างต่อผู้พิจารณาฯ มองว่าคนพิการไม่สามารถทำงานได้เท่าเทียมกับคนปกติ รวมทั้งคิดว่าเป็นความลำบากในการจัดบริการสิ่ง

อำนวยความสะดวก รวมถึงปัญหาการปรับตัวของคนพิการ จากการศึกษาวรรณกรรมพบว่า ผู้พิการที่ประกอบอาชีพได้นั้นมีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม ในฐานะที่สามารถพึ่งพาตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้

2.7 กรอบแนวคิดในการศึกษา

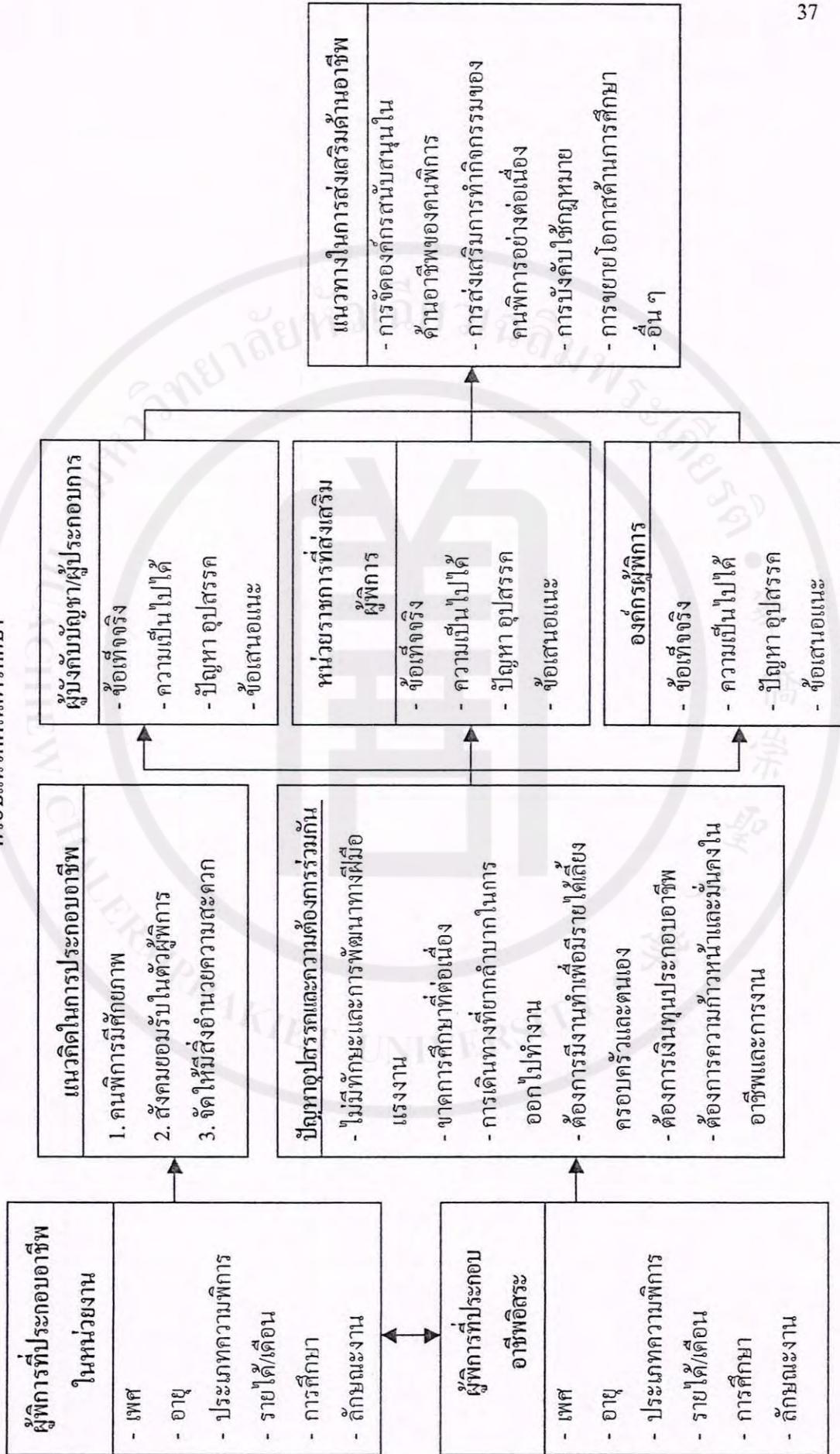
การศึกษา “การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของผู้พิการที่มีอาชีพประจำ กับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ” ผู้ศึกษาเลือกศึกษาถึงความแตกต่างของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน และผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ว่าแนวคิดในการประกอบอาชีพของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม ปัญหาและความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพทั้ง 2 กลุ่มคืออะไร

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ว่า แนวคิดในการประกอบอาชีพของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มเพื่อต้องการให้สังคมยอมรับ มองในศักยภาพของผู้พิการ รวมทั้งต้องการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ และผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน อาจจะประสบกับปัญหาเรื่องการจัดตั้งอำนวยความสะดวก การไม่ได้รับการยอมรับ รายได้น้อย การปรับตัวกับเพื่อนร่วมงาน รวมถึงการศึกษาของผู้พิการเอง ส่วนผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระพบว่า ผู้พิการประสบปัญหาไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ไม่มีแหล่งตลาด ทักษะของสังคม ไม่มีความมั่นคง รวมถึงการเดินทางที่ลำบาก

จากการศึกษาแนวคิดการประกอบอาชีพของผู้พิการ ปัญหาและความต้องการของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม นำมาสู่การค้นหาแนวทางในการส่งเสริมอาชีพของผู้พิการของผู้ที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ประกอบการ หน่วยงานราชการ และองค์กรผู้พิการ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้ได้แนวทางในการส่งเสริมอาชีพผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม ในด้านการจัดองค์กรสนับสนุนด้านอาชีพ การส่งเสริมการทำกิจกรรม การบังคับใช้กฎหมาย การขยายโอกาสด้านการศึกษา และอื่น ๆ

แผนภูมิที่ 2.1

กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน กับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษากำหนดมาจากกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งมีประชากรที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้พิการที่ประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ประสบปัญหา อุปสรรค และความต้องการโดยตรง แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 10 คน ประกอบด้วยผู้พิการที่รับราชการ 1 คน เป็นลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐ 6 คน และสถานประกอบการ 3 คน

1.2 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ เป็นกลุ่มที่ทำงานอิสระ ค้าขายและประกอบกิจการของตนเอง ฝากเงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และมีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ค้าขาย 5 คน และธุรกิจส่วนตัว 5 คน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการทั้งในส่วนของสถานประกอบการ ผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานที่ส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้พิการโดยตรง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 ผู้บังคับบัญชา/สถานประกอบการ เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้พิการ เป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้พิการ ซึ่งจะประเมินและมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ของผู้พิการในการทำงานได้เป็นอย่างดี จำนวน 2 คน ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายทะเบียนกลางคนพิการ และบริษัทธนผลผลิต จำกัด ซึ่งมีผู้พิการทำงานอยู่

2.2 หน่วยงานราชการ ในฐานะเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้พิการโดยตรง ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ทั้งการทำงานในสถานประกอบการ การกู้เงิน และการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ฝ่ายกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ฝ่ายพัฒนาอาชีพและการจ้างงานคนพิการ

2.3 องค์กรคนพิการ ในฐานะที่เป็นองค์กรสนับสนุนในการทำกิจกรรมและส่งเสริมด้านอาชีพแก่คนพิการ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ชมรมผู้พิการจังหวัดนนทบุรี สมาคมผู้ค้าสลากแห่งประเทศไทย และนายกสมาคมคนพิการพระประแดง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ 2 ชุด โดยชุดที่ 1 ใช้ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้พิการ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยอาศัยเทคนิคในการสัมภาษณ์ และแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว จะนำไปทดสอบเครื่องมือกับผู้พิการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย ชุดที่ 2 ใช้ในการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพผู้พิการ จำนวน 8 ราย

องค์ประกอบของแบบสอบถามชุดที่ 1 ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการ มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ ได้แก่

1. ชื่อ นามสกุล
2. อายุ
3. ประเภทความพิการ
4. การศึกษาสูงสุด
5. การประกอบอาชีพในปัจจุบัน
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
7. ที่อยู่ปัจจุบัน/สถานที่ทำงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้พิการ มีจำนวนทั้งสิ้น 12 ข้อ ได้แก่

1. ในการทำงานของท่านประสบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง และปัญหาต่าง ๆ ส่งผลต่อการทำงานแก่ท่านในด้านใดบ้าง
2. ท่านมีแนวทางหรือวิธีการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไร
3. ท่านมีเหตุผลใดในการเลือกทำงานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน
4. จากการทำงานที่ผ่านมา ท่านคิดว่ามีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพนี้หรือไม่อย่างไร
5. ลักษณะงานหรือตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านทำอยู่ มีความเหมาะสมกับท่านหรือไม่อย่างไร
6. จากการทำงาน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นในเรื่องใดที่ควรได้รับจากหน่วยงานอื่น เพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ
7. ท่านคิดว่าโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในด้านอาชีพและสามัญ มีความจำเป็นและเหมาะสมกับคนพิการอย่างไร และในปัจจุบันท่านคิดว่าคนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาเพียงพอเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

8. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การเดินทาง สถานที่ ผู้ร่วมงาน เอื้อต่อการทำงานของคนพิการอย่างไร

9. ท่านคิดว่าแนวทางในการให้บริการด้านอาชีพ ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันของคนพิการอย่างไร

10. ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านอาชีพของคนพิการ สามารถส่งเสริมหรือพัฒนาอาชีพคนพิการได้อย่างไร

11. ท่านมีแนวคิดอย่างไรต่อการประกอบอาชีพของคนพิการ

12. ข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบของแบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ข้อ ได้แก่

1. จากสภาพปัญหาด้านอาชีพของคนพิการในปัจจุบันท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

2. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในด้านอาชีพของคนพิการคืออะไร และควรแก้ไขอย่างไร

3. ข้อเสนอแนะ

3.3 การเก็บข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานทั้งหมด 10 คน เป็นลูกจ้างชั่วคราวในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 ลูกจ้างชั่วคราวสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ข้าราชการ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ลูกจ้างชั่วคราวสำนักงานเขตพระโขนง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ลูกจ้างในโรงเรียนเศรษฐเสถียร 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และทำงานในสถานประกอบการ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0

ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ 10 คน ค้าขายสลากกินแบ่งรัฐบาล 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 อาชีพนวดแผนไทย 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตัดเย็บเสื้อผ้า 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ช่างซ่อมโทรทัศน์ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ทำดอกไม้ประดิษฐ์ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ค้าขายผลไม้ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และขับมอเตอร์ไซค์รับจ้าง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ ผู้บังคับบัญชาของผู้พิการ/สถานประกอบการที่ผู้พิการทำงานอยู่ ฝ่ายจ้างงานและพัฒนาอาชีพ ฝ่ายกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพอาชีพคนพิการ และองค์กรคนพิการ จังหวัดนนทบุรี สมาคมผู้ค้าสลากแห่งประเทศไทย และนายกสมาคมคนพิการพระประแดง ร่วมใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 2 เดือนคือ กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2545

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้จะมีความหลากหลาย จึงต้องอาศัยการวิเคราะห์ทั้งในภาพรวม และในรายละเอียดรายบุคคล รวมทั้งวิเคราะห์จากข้อคิดเห็นประสบการณ์ส่วนบุคคล โดยผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่สอบถามผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลใน 5 ประเด็น คือ ข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการของผู้พิการในการประกอบอาชีพ ข้อเสนอแนะด้านอาชีพ แนวคิดในการประกอบอาชีพของผู้พิการ และทัศนคติของผู้พิการต่อหน่วยงานต่าง ๆ ด้านอาชีพผู้พิการ จากนั้นนำปัญหา ความต้องการ แนวคิดของผู้พิการด้านอาชีพของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระมาเปรียบเทียบในรูปของการบรรยาย

ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา/สถานประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านอาชีพ และองค์กรคนพิการ ผู้ศึกษาได้นำผลจากสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำผลที่ได้มาสรุปเป็นความคิดเห็น แล้วจึงนำความคิดเห็นด้านอาชีพของผู้พิการกับหน่วยงานต่าง ๆ มาสรุปวิเคราะห์เป็นแนวทางในการส่งเสริมอาชีพผู้พิการ

3.5 การนำเสนอข้อมูล

ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาในรูปของการพรรณนา โดยนำเสนอข้อมูลและเปรียบเทียบแนวคิดในการประกอบอาชีพของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม ตามกรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการนำเสนอข้อมูล และเปรียบเทียบแนวคิด ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการประกอบอาชีพของผู้พิการแต่ละกลุ่ม

3.6 ข้อจำกัดในการศึกษา

. เนื่องจากกลุ่มผู้พิการที่ทำการศึกษามีความหลากหลายในประเภทความพิการ ซึ่งผู้พิการบางประเภทมีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องช่วยความพิการ เช่น ผู้พิการทางการได้ยินจะต้องใช้ภาษามือในการสื่อความหมาย ซึ่งผู้ศึกษาได้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในสมาคมคนหูหนวกมาเป็นล่ามภาษามือในการช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความชัดเจนและหลากหลาย ส่วนผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหวซึ่งไม่สะดวกในการเดินทาง ผู้ศึกษาจึงแก้ปัญหาโดยเดินทางไปสัมภาษณ์ในสถานที่ที่ผู้พิการทำงานอยู่ และสัมภาษณ์ในวันที่ผู้พิการต้องมาส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุดและมีความชัดเจน

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค ความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน กับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ จากการสัมภาษณ์บุคคลทั้งหมด 4 กลุ่มคือ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มสถานประกอบการ กลุ่มหน่วยงานราชการ และกลุ่มองค์กรคนพิการ โดยในกลุ่มผู้พิการนั้น ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ 6 ประเด็น ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการ แนวคิดในการประกอบอาชีพ ปัญหาอุปสรรค ความก้าวหน้ามั่นคงในอาชีพ โอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้พิการ บริการด้านอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนของกลุ่มสถานประกอบการ กลุ่มหน่วยงานราชการ และองค์กรคนพิการ ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ 3 ประเด็น ประกอบด้วย ข้อเท็จจริง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอาชีพของผู้พิการ ผลของการศึกษามีดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการ

4.1.1 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน

ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน มีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน เป็นเพศชาย 5 คน เพศหญิง 5 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 4 คน มีอายุต่ำกว่า 25 ปี อายุระหว่าง 36 – 45 ปี อายุระหว่าง 46 – 55 ปี มีจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 2 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่มีความพิการทางกายและการเคลื่อนไหว จำนวน 8 คน และพิการทางการได้ยินและสื่อความหมาย จำนวน 2 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ระดับ ปวช. และ ปวส. ในจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 2 คน และจบระดับประถมศึกษาตอนต้น 1 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,000 – 6,000 บาท จำนวน 5 คน รองลงมามีรายได้ระหว่าง 6,001 – 8,000 บาท จำนวน 4 คน และมีรายได้มากกว่า 8,001 บาทมีจำนวน 1 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่ทำงานในหน่วยงานของภาครัฐ 6 คน รองลงมารับจ้างในบริษัทเอกชน จำนวน 3 คน และรับราชการ 1 คน (ตารางที่ 4.1)

4.1.2 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ มีจำนวนทั้งสิ้น 10 คน เป็นเพศชาย 6 คน เพศหญิง 4 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 – 35 ปี และ 36 – 45 ปีมีจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 3 คน รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 25 ปี มี 2 คน มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี และมากกว่า 55 ปีมีจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 1 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่มีความพิการทางกายและการเคลื่อนไหว จำนวน 6 คน พิการทางการได้ยินและสื่อความหมาย และพิการทางการมองเห็นมีจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 2 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน 3 คน จบการศึกษาระดับ ปวช./ปวส. และปริญญาตรีจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 1 คน

ผู้พิการมีรายได้อยู่ระหว่าง 6,000 – 8,000 บาท มีจำนวนทั้งสิ้น 9 คน และมีรายได้มากกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 1 คน

ผู้พิการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล มีจำนวน 3 คน ค้าขายผลไม้ น้ำพริก จำนวน 2 คน และประกอบอาชีพนวดแผนโบราณ ตัดเย็บเสื้อผ้า ซ่อมโทรทัศน์ ทำหัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์ และขับมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ในจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 1 คน (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน
และผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

ข้อมูลพื้นฐาน	ผู้พิการที่ประกอบอาชีพ ในหน่วยงาน (คน)	ผู้พิการที่ประกอบอาชีพ อิสระ (คน)
เพศ		
ชาย	5	6
หญิง	5	4
รวม	10	10
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	2	2
25 – 35 ปี	4	3
36 – 45 ปี	2	3
46 – 55 ปี	2	1
55 ปีขึ้นไป	-	1
รวม	10	10
ประเภทความพิการ		
การมองเห็น	-	2
การได้ยินและสื่อความหมาย	2	2
ทางกายและการเคลื่อนไหว	8	6
รวม	10	10
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	1	5
มัธยมศึกษา	2	3
ปวช./ปวส.	2	1
ปริญญาตรี	5	1
รวม	10	10

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	ผู้พิการที่ประกอบอาชีพ ในหน่วยงาน (คน)	ผู้พิการที่ประกอบอาชีพ อิสระ (คน)
รายได้		
3,000 – 6,000 บาท	5	-
6,001 – 8,000 บาท	4	9
8,001 บาทขึ้นไป	1	1
รวม	10	10
ลักษณะงาน		
ทำงานในหน่วยงานภาครัฐ	6	-
รับราชการ	1	-
รับจ้างบริษัทเอกชน	3	-
ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล	-	3
นวดแผนโบราณ	-	1
ตัดเย็บเสื้อผ้า	-	1
ซ่อมโทรทัศน์	-	1
หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์	-	1
ค้าขายผลไม้ น้ำพริก	-	2
ขับมอเตอร์ไซค์รับจ้าง	-	1
รวม	10	10

4.2 แนวคิดในการประกอบอาชีพของผู้พิการ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการในแต่ละกลุ่มมีแนวคิดในการเลือกประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน สามารถสรุปเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพโดยแยกตามกลุ่มผู้พิการได้ดังนี้

4.2.1 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน

ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานมีความคิดเห็นว่า การเลือกมาทำงานส่วนหนึ่งมาจาก สังคมให้โอกาสกับผู้พิการในการทำงาน จึงต้องการใช้โอกาสนี้เพื่อแสดงศักยภาพให้สังคมได้รับรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้พิการ และเกิดการยอมรับผู้พิการมากขึ้น นอกจากนี้ผู้พิการมองว่า การทำงานประจำจะทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิต อีกทั้งผู้พิการต้องหาเลี้ยงครอบครัว ไม่ต้องเป็นภาระแก่ครอบครัว และสามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นกำลังหลักของครอบครัว ทำให้เป็นเหตุผลหนึ่งในการเลือกทำงานในหน่วยงาน นอกจากนี้ในเรื่องรายได้มีความแน่นอน ทำให้สามารถเลี้ยง และดูแลครอบครัวได้ ผู้พิการคิดว่างานที่ทำเป็นงานที่ตนถนัดและมีความรู้ในด้านนั้น เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งมาจากการได้รับโอกาสในการศึกษา ทำให้ผู้พิการสามารถเข้าสู่ระบบการทำงานในรูปของหน่วยงานหรือบริษัทมากขึ้น อีกทั้งผู้พิการมองว่าตนเองมีความสามารถในการทำงาน และความพิการไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน รวมถึงบรรยากาศในสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการทำงาน มีการยอมรับผู้พิการอย่างเท่าเทียมกับคนปกติ ทำให้ผู้พิการสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข อีกทั้งผู้พิการต้องการหาประสบการณ์ และนำความรู้ที่มีไปใช้และพัฒนาให้ดีขึ้นทั้งต่อตนเองและสังคมต่อไป

4.2.2 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระให้เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพว่า เนื่องจากผู้พิการมีพื้นฐานในด้านวิชาชีพได้ผ่านการอบรม พื้นฟูสมรรถภาพในศูนย์ฝึกวิชาชีพมา จึงอยากหางานที่ตรงกับวิชาชีพและส่วนหนึ่งที่เลือกประกอบอาชีพอิสระเนื่องจากคิดว่ามีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนในด้านเงินกองทุน ทำให้สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ และผู้พิการต้องการให้สังคมให้โอกาสยอมรับในศักยภาพแก่ผู้พิการในการประกอบอาชีพอิสระ และผู้พิการคิดว่าอาชีพอิสระเหมาะสมกับสภาพความพิการที่เป็นอยู่ และอาชีพอิสระให้รายได้ที่มั่นคงเพียงพอต่อการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ผู้พิการต้องการประกอบอาชีพเนื่องจากพึ่งพิงหรือเป็นภาระแก่ครอบครัวและผู้พิการมองว่าตนเองมีศักยภาพในการทำงานเท่าเทียมกับคนปกติ แต่ขาดในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก และการยอมรับของสังคม

จากการศึกษาผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ผู้พิการต้องการโอกาสในสังคม เพื่อให้ผู้พิการได้แสดงศักยภาพในตนเองว่าผู้พิการสามารถทำงานได้ ไม่เป็นภาระต่อสังคม และยังช่วยสังคมได้ ดังนั้นผู้พิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้พิการคิดว่าการประกอบอาชีพจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้สังคมยอมรับคนพิการมากขึ้นและเท่าเทียมกันเช่นคนปกติทั่วไป นอกจากนี้ผู้พิการต้องการแสดงให้เห็นว่าแม้ความพิการจะเกิดขึ้น แต่มิได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน หากผู้พิการได้ทำงานที่เหมาะสมกับความพิการ รวมทั้งมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะแก่ผู้พิการอย่างทั่วถึง จะทำให้ผู้พิการสามารถทำงานได้เช่นคนปกติ และมีความมั่นคงเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ มิใช่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ผู้พิการมองว่า การประกอบอาชีพเป็นการแสดงออกของการมีศักยภาพในตนเอง และสามารถทำให้สังคมยอมรับในผู้พิการมากขึ้น แม้ว่าความพิการจะเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตประจำวัน แต่หากมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึงก็จะสามารถทำให้ผู้พิการออกสู่สังคมและพัฒนาตนเองได้ ผู้พิการมองว่าผู้พิการมีสิทธิเท่าเทียมกันกับคนปกติ เพียงแต่ขาดโอกาส ขาดการยอมรับ ซึ่งหากสังคมมีเจตคติที่ถูกต้อง จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาให้ผู้พิการเกิดการพัฒนาและมีศักยภาพในตนเอง นอกจากนี้ผู้พิการมองว่า การพึ่งพาตนเองจะช่วยเพิ่มคุณค่าในตนเองมากขึ้น และผู้พิการต้องการโอกาสในการทำงาน มากกว่าการรับการสงเคราะห์ในรูปแบบของตัวเงิน ซึ่งหากผู้พิการมีโอกาสนในการประกอบอาชีพเท่าเทียมกับคนปกติ ผู้พิการจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง และยังสามารถช่วยพัฒนาสังคมรอบข้างได้มากยิ่งขึ้น

4.3 ปัญหาและความต้องการของผู้พิการ

จากการสัมภาษณ์ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน และผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ผู้พิการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการดังต่อไปนี้

4.3.1 ปัญหาและความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน

ผู้พิการกล่าวถึงปัญหาและความต้องการ โดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานหรือทำงานประจำ จะประสบปัญหาเรื่องความไม่สะดวกในการเดินทาง เนื่องจากความบกพร่องทางร่างกายของตนเอง ทำให้ไม่สามารถเดินทางสะดวกเช่นคนปกติ ซึ่งมีผลต่อการทำงานของผู้พิการในบางครั้ง ผู้พิการให้ความเห็นว่าปัจจุบันเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น รถโดยสารประจำทาง ทางลาด ห้องน้ำ สำหรับคนพิการ ฯลฯ ยังมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม ทั้งในหน่วยงานที่ผู้พิการทำงานและในที่สาธารณะ และผู้พิการให้ความเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นข้อจำกัดประการหนึ่งที่ทำให้ผู้พิการส่วนหนึ่งที่ต้องนั่งรถวีลแชร์ หรือมีความพิการท่อนล่างไม่สามารถเข้าสู่ระบบการจ้างงานได้ ซึ่งทำให้ผู้พิการเหล่านี้ต้องหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ผู้พิการได้แสดงความคิดเห็นว่า หากสามารถจัดสิ่งอำนวยความสะดวกโดยเฉพาะเรื่องรถโดยสารประจำทางให้แก่คนพิการได้ จะเป็นการให้โอกาสคนพิการจำนวนหนึ่งสามารถออกมาทำงานได้ และสามารถใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานได้ รวมถึงโอกาสในการดำเนินชีวิตของผู้พิการในสังคมด้านอื่น ๆ จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“ปัจจุบันประสบปัญหาด้านการเดินทาง เนื่องจากที่ทำงานอยู่ไกลจากที่พักมาก ต้องตื่นแต่เช้าเพื่อมาให้ทันเวลางาน สิ่งที่ต้องการมากคือ รถโดยสารประจำทางสำหรับคนพิการ แต่แก้ปัญหาเรื่องนี้โดยการพยายามตื่นเช้ากว่าเดิมเพื่อมาทำงาน แต่ก็ทำให้เวลาพักผ่อนน้อยลง”

(นายทอง ชุ่มชื่น)

“ปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โดยเฉพาะเรื่องยานพาหนะในการเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง แม้จะมีข้อความที่เขียนไว้บนรถว่า “ที่นั่งสำหรับคนพิการ” ก็ตาม แต่คนพิการก็ยังไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร เพราะคนปกติจะไม่ลุกให้นั่งเมื่อเห็นคนพิการ”

(นายธีรยุทธ แก้วแก้ว)

“ปัจจุบันถือว่าดีสำหรับคนพิการบางประเภทเท่านั้น แต่คนพิการมีหลายประเภท ดังนั้นต้องแยกแยะว่าคนพิการประเภทใดที่มีปัญหาต่อการเดินทางมาก ต้องแก้เป็นจุด ๆ ไป”

(นายพิกุล เรือสาวะถิ)

2) ด้านรายได้และความไม่มั่นคงในงาน

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาเรื่องรายได้ไม่เพียงพอและความไม่มั่นคงในงาน เป็นปัญหาระดับรองลงมาจากเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการ ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน คิดว่ารายได้ไม่เพียงพอเนื่องจากผู้พิการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่สูงกว่าคนอื่น อีกทั้งผู้พิการจำนวน 9 คนจากผู้พิการทั้ง 10 คนที่ได้สัมภาษณ์ครั้งนี้ทำงานรับจ้าง ซึ่งไม่แน่นอนว่าจะมีการปลดหรือเลิกจ้างเมื่อไร ผู้พิการมีความคิดเห็นตรงกันว่าหากมีการเลิกจ้าง พวกเขาคือกลุ่มแรกที่จะต้องถูกปลดออก และจากปัญหาด้านรายได้ที่ไม่เพียงพอ นั้น อาจเนื่องมาจากผู้พิการไม่มีโบนัสหรืองานพิเศษในส่วนอื่น แต่ผู้พิการเห็นว่ารายได้ที่ได้ทุกเดือนแม้จะไม่เพียงพอแต่ก็มีความแน่นอน ทำให้ความมั่นคงในการทำงานนั้นมีได้มาจากรายได้เพียงอย่างเดียว แต่ความมั่นคงในงานนั้นผู้พิการให้ความคิดเห็นว่า น่าจะมาจากงานที่ไม่มั่นคงเนื่องจากไม่มีสวัสดิการต่าง ๆ มารองรับ และไม่แน่ใจในภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานที่จะเกิดขึ้นตามมาได้ในอนาคต จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“จากการทำงานในปัจจุบัน ไม่มีความมั่นคงและก้าวหน้า เนื่องจากเป็นลูกจ้างชั่วคราว ไม่ทราบว่าจะอยู่ได้นานเท่าไร ไม่มีสวัสดิการใด ๆ ซึ่งแตกต่างจากลูกจ้างประจำ และหน่วยงานภาครัฐไม่เคยเปิดสอบบรรจุตำแหน่งลูกจ้างประจำ”

(นางสาวศิรินทร์ คุ้มวงศ์)

“ไม่มีความมั่นคงในงานอาชีพนี้ เพราะเป็นลูกจ้างชั่วคราวรายวัน ต้องทำสัญญาจ้างปีต่อปี ซึ่งสามารถเลิกจ้างได้ โอกาสและความก้าวหน้าจึงไม่มี ทำให้ต้องหาโอกาสทำงานและศึกษาสิ่งต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเอง”

(นายทนง ชุ่มชื่น)

“ไม่มีความมั่นคง ไม่มีความก้าวหน้า เพราะทำงานอยู่อย่างเดียว ไม่มีสิ่งใหม่ ๆ”

(นางสาววนิดา แพรเอี่ยม)

3) ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านความก้าวหน้าในอาชีพเป็นปัญหารองลงมาจากความมั่นคงในการทำงาน เนื่องจากผู้พิการมองว่าไม่มีความมั่นคงในงาน ส่งผลให้ไม่มีความก้าวหน้าในอาชีพ ปัญหาเรื่องความก้าวหน้าในอาชีพนี้ผู้พิการให้ความเห็นว่า เกิดจากองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ตัวผู้พิการเอง และหน่วยงานที่ผู้พิการรับผิดชอบ

สาเหตุจากตัวผู้พิการเองนั้น อาจมองได้ว่าผู้พิการขาดโอกาสในการอบรม พัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ผู้พิการไม่สามารถไปอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ได้ ซึ่งบางครั้งผู้พิการต้องหาโอกาสเอง นอกจากนี้ผู้พิการจำนวนหนึ่งยังขาดทักษะในการทำงาน ทำให้ไม่มีความคิดสร้างสรรค์งานในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งหากผู้พิการได้รับการอบรมหรือเพิ่มทักษะในอาชีพ จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของงานที่สูงขึ้น ผู้พิการแสดงความคิดเห็นว่า หากมีการพัฒนาให้ความรู้เพิ่มเติมจากงานที่รับผิดชอบอยู่ หรือจัดอบรมให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ เช่น ภาษา คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ให้มากขึ้น จะทำให้ผู้พิการนำความรู้ที่ได้มาพัฒนางานที่ตนรับผิดชอบ นอกจากนี้การจัดอบรมจะทำให้ผู้พิการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้สังคมได้รับรู้และเปิดโอกาสให้กับคนพิการเข้าสู่ระบบการจ้างงานมากขึ้น นอกจากนี้ผู้พิการมองว่า การพัฒนาความรู้เป็นการเพิ่มโลกทัศน์ให้กว้างขึ้นสำหรับคนพิการ ซึ่งโลกทัศน์และประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จะนำมาพัฒนาตัวผู้พิการเอง และพัฒนางานของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบนั้น ผู้พิการให้ความเห็นว่า ส่วนหนึ่งผู้พิการจะได้รับงานที่ทำอยู่เป็นประจำไม่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นลักษณะงานแบบเดิม ๆ งานด้านเดียว ซึ่งบางครั้งไม่มีความแปลกใหม่ ทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจในการทำงาน นอกจากนี้ผู้พิการจำนวนหนึ่งมองว่า งานที่ได้รับมอบหมายไม่เหมาะสมหรือตรงกับวุฒิการศึกษาที่ตนเองจบมา ซึ่งอาจมีเหตุผลมาจากความไม่เข้าใจของนายจ้างในการพิจารณาให้งานแก่คนพิการ ผู้พิการจึงคิดว่าหากให้ผู้พิการมีโอกาสในการรับผิดชอบงาน หรือสร้างแรงจูงใจในการทำงานได้ การทำงานจะมีความก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งผู้พิการมองว่าจากการที่ไม่มีงานรูปแบบใหม่ ๆ นั้น อาจเนื่องมาจากผู้พิการเองไม่มีทักษะในด้านอื่น ๆ ดังนั้นจึงคิดว่าหากผู้พิการได้รับโอกาสในการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน มาประกอบกับความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในตัวเองของผู้พิการแล้ว จะทำให้การทำงานมีความก้าวหน้ามั่นคงมากขึ้นต่อไปในอนาคต จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“ไม่มีความก้าวหน้าในงานที่ทำ เพราะเกิดจากแรงบีบคั้นจากผู้จัดการที่มองว่าเราทำงานได้
 อย่างเดียว การจะได้รับการส่งเสริมในการเพิ่มพูนด้านคอมพิวเตอร์บ้างก็จะดีขึ้น”

(นายสุภา เบื้องทอง)

“ไม่มีความมั่นคงก้าวหน้า เนื่องจากเป็นงานที่ไม่แน่นอน และไม่มีสวัสดิการใด ๆ”

(นายวิรุพฤทธิ์ อัจเสน)

4) ด้านทัศนคติของผู้ร่วมงานและการปรับตัวของผู้พิการ

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการจำนวน 5 คนจาก 10 คน ประสบปัญหาด้านทัศนคติจากผู้ร่วมงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดแรงกดดันแก่ผู้พิการ ซึ่งผู้พิการมองว่าทัศนคติของบุคคลทั่วไปนั้นยังมองว่าคนพิการไม่สามารถนำความรู้มาพัฒนางานได้เช่นเดียวกับคนปกติ นอกจากนี้คนในสังคมยังมองว่าผู้พิการควรได้รับความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ในการยอมรับหรือแสดงความคิดเห็นนั้น ผู้พิการยังมีส่วนร่วมน้อยมาก ซึ่งผู้พิการมองว่าน่าจะมาจากผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ยังไม่มีความเข้าใจในตัวผู้พิการอย่างถ่องแท้ อีกทั้งบางที่สถานประกอบการต้องการทำตามกฎหมายที่ออกมาเท่านั้น โดยไม่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้พิการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้พิการอีกจำนวนหนึ่งประสบปัญหาที่ผู้ร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชามีความคาดหวังต่อผู้พิการมากเกินไป โดยลืมมองถึงความบกพร่องทางร่างกายที่ไปจำกัดความสามารถส่วนหนึ่ง ซึ่งผู้พิการมองว่าในเรื่องของทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อผู้พิการนั้นต้องเร่งสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้น ซึ่งสามารถทำได้โดยการส่งเสริมการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้พิการโดยให้สังคมมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรให้ผู้พิการมีส่วนร่วม มิใช่แยกผู้พิการออกจากคนปกติ ถ้าสามารถจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของคนทั้ง 2 กลุ่มได้ จะเป็นการสร้างทัศนคติให้สังคมมองผู้พิการว่า หากผู้พิการได้รับการฟื้นฟูปรับสภาพความพิการแล้ว จะสามารถทำงานหรืออยู่ร่วมในสังคมได้เช่นคนปกติ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า การปรับตัวของผู้พิการในการทำงาน มีส่วนที่จะทำให้งานพัฒนามากขึ้น ผู้พิการแสดงความคิดเห็นว่าผู้พิการที่ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา มีโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับคนปกติ และด้านผ่านการฝึกอาชีพ ผู้พิการเหล่านี้จะสามารถปรับตัวกับผู้ร่วมงาน และสามารถเข้าอยู่ในสังคมได้อย่างไม่มีปมด้อย แต่มีผู้พิการจำนวนหนึ่งที่ยังไม่สามารถปรับตัวได้ จะประสบปัญหากับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ผู้พิการได้ให้เหตุผลที่น่าสนใจประการหนึ่งว่า ในการปรับตัวของผู้พิการนั้นต้องเริ่มจากตัวผู้พิการเอง โดยต้องมองว่าความพิการที่เกิดขึ้นมิใช่ปมด้อย เพียงแต่เป็นความบกพร่องทางร่างกายเท่านั้น แต่ผู้พิการต้องมองหรือดึงคุณค่าในตนเองออกมาให้สังคมได้รับรู้ ต้องพยายามแสดงความสามารถออกมาโดยมุ่งที่การพัฒนางานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพ พร้อมกับพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้พิการมองว่าหากสามารถกระทำได้จะทำให้สังคมยอมรับและให้โอกาสแก่ผู้พิการมากขึ้น รวมถึงการยอมรับผู้พิการเข้าสู่ระบบแรงงานมากขึ้น ซึ่งหากคนพิการสามารถเข้าสู่ระบบการจ้างงานได้มากขึ้น จะเป็นโอกาสที่ผู้พิการสามารถเลี้ยงตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่เป็นภาระสังคมต่อไป จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“ปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่งก็อยู่ที่ตัวเรา เพราะร่างกายไม่สมบูรณ์ทำให้ขาดความคล่องตัวในการทำงานบางอย่าง แต่ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาก็มีความเข้าใจดี ไม่ได้คิดว่าอะไร เพียงแต่เรากลัวจะทำให้งานช้าลงเท่านั้น”

(นายทิพย์ พุ่มทอง)

“เพื่อนร่วมงานยอมรับในความสามารถ ไม่ได้มองที่สภาพความพิการ มีความเข้าใจต่อศักยภาพและปัญหาเฉพาะของคนพิการ ทำให้คนพิการไม่รู้สึกรู้สว่าตนเองมีปัญหาคือเพื่อนร่วมงานทำให้ทำงานได้ด้วยสภาพจิตใจที่ดีและมั่นคง”

(นายทนง ชุ่มชื่น)

“ในการทำงานต้องสร้างสัมพันธภาพ และมนุษย์สัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่อยู่บนพื้นฐานของความจริงใจของตนเองเป็นหลัก และเนื่องจากเป็นคนพิการ จึงต้องการที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนพิการ เพื่อให้คนพิการคนอื่น ๆ มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับชีวิต เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมของคนพิการเป็นที่ยอมรับของสังคม”

“เพื่อนร่วมงานจะเอื้อต่อคนพิการ ถ้าค้ำอยู่ก็ตัวคนพิการต้องปรับตัวเข้ากับสังคม ไม่ใช่ปล่อยให้สังคมปรับตัวเข้าหาตัวเอง”

(นายพิกุล เชื้อสาละถิ)

5) ด้านการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการจำนวน 5 คนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี อีก 4 คนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีเพียง 1 ท่านเท่านั้นที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่าผู้พิการที่เข้าสู่ระบบการจ้างงานมีการศึกษาก่อนข้างสูงเทียบเท่าคนปกติ ในจำนวน 5 คนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ทำงานรับจ้างในหน่วยงานภาครัฐและรับราชการ จึงน่าเป็นเหตุผลการหนึ่งว่าหากผู้พิการสามารถได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาอย่างสมบูรณ์แล้ว ผู้พิการจะสามารถปรับตัวและเข้าสู่ระบบการจ้างงานได้อย่างมั่นคง ซึ่งในระบบการศึกษานั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคคลทั้งตัวผู้พิการเอง ครอบครัว และสังคมที่จะร่วมกันส่งเสริมให้ผู้พิการสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ในทุกระดับ เพราะเมื่อผู้พิการเรียนรู้ได้แล้วผู้พิการจะสามารถนำความรู้มาพัฒนาศักยภาพของตนเอง ทำให้รู้สึกรู้สว่าตนเองมีคุณค่า แต่ผู้พิการได้แสดงความคิดเห็นว่า โอกาสทางการศึกษาของผู้พิการนั้นยังมีน้อย เนื่องจากความไม่พร้อมทั้งครอบครัวของผู้พิการเอง และสถาบันที่จะให้ความรู้ยังไม่เอื้อต่อการให้คนพิการเข้าเรียน ซึ่งผู้พิการคิดว่าความไม่พร้อมของสถาบันนั้น อาจเนื่องมาจากการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่าง

เพียงพอ เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ลิฟท์ ฯลฯ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สื่ออุปกรณ์ที่ช่วยในการเรียน เช่น อักษรเบลล์สำหรับผู้พิการทางการมองเห็น ลำก้ามภาษาสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน และสื่อความหมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้พิการถือเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของผู้พิการทั่วไป นอกจากการเรียนในระบบสามัญแล้ว ผู้พิการมีความเห็นว่าการเรียนในรูปแบบของการฝึกวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้พิการมีทางเลือกมากขึ้น เนื่องจากผู้พิการจำนวนมากได้ถูกตัดขาดจากระบบการศึกษา แต่บุคคลเหล่านี้หากได้รับโอกาสในการฝึกด้านวิชาชีพ เขาจะสามารถนำวิชาชีพเหล่านั้นไปประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองได้

จากการสัมภาษณ์ผู้พิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโอกาสทางการศึกษานั้นพบว่า ผู้พิการแสดงความคิดเห็นว่า การศึกษาในปัจจุบันมีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ และสอดคล้องกับการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมของบุคลากรและผู้พิการเอง ดังนั้นหากสามารถให้ความรู้และสร้างทัศนคติต่อผู้พิการได้จะสามารถทำให้ผู้พิการเข้าสู่กระบวนการศึกษาได้ นอกจากนี้ผู้พิการแสดงความคิดเห็นว่า ควรกระจายการศึกษาลงสู่ชุมชนชนบทให้มากขึ้น และถ้าผู้พิการไม่สามารถเข้าเรียนได้ ควรจะมีทางเลือกในด้านวิชาชีพให้มากขึ้น ผู้พิการคิดว่าสิ่งนี้เป็นปัญหาประการหนึ่งสำหรับผู้พิการ เนื่องจากผู้พิการมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย ทำให้ไม่สามารถไปเรียนได้เช่นคนปกติ หากสังคมให้โอกาสช่วยเหลือคนพิการก็จะทำให้คนพิการสามารถเรียนได้เช่นคนปกติ ซึ่งคนพิการมองว่าหากคนพิการสามารถเรียนได้เช่นคนปกติ คือมีทางเลือกทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพแล้ว คนพิการจะสามารถเข้าสู่ระบบแรงงาน และมีโอกาสที่จะทำงานที่มั่นคงได้มากขึ้น เช่น การรับราชการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งหากมีการพัฒนาและให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเหมาะสมแล้ว ผู้พิการเองจะสามารถพัฒนาตนเองและมีศักยภาพในการอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างแท้จริง จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“การศึกษามีความจำเป็นมาก และด้านการฝึกอาชีพก็สมควรที่จะได้รับการฝึกที่เหมาะสมกับความพิการของตัวเอง การให้การศึกษาที่มีหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนอยู่ แต่ผู้พิการส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญ”

(นายทิพย์ พุ่มทอง)

“การให้โอกาสทางการศึกษาแก่คนพิการมีความจำเป็นอย่างยิ่งทั้ง 2 ด้าน แต่ที่ผ่านมายังไม่เห็นผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจังคนพิการไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ เนื่องจากความไม่พร้อมของสถานศึกษา ผู้ให้การศึกษา ถึงอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังไม่ทั่วถึงทุกโรงเรียนและชุมชนที่คนพิการอาศัยอยู่”

(นายทนง ชุ่มชื่น)

“การศึกษามีส่วนสร้างศักยภาพในตัวบุคคล แต่การศึกษาสำหรับคนพิการยังไม่ครอบคลุม เข้าถึงคนพิการทุกประเภทอย่างแท้จริง ควรให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่ในการศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

(นายธีรยุทธ แก้วกล้า)

“ในปัจจุบันคนพิการยังไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพียงพอเหมาะสมเมื่อเทียบกับคนปกติ เนื่องจากสถานที่ให้การศึกษาไม่จำกัด และบุคลากรไม่เพียงพอ”

(นายวิรุฬฤทธิ์ อาจเสน)

“การศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในด้านอาชีพและสามัญมีความจำเป็น เพราะคนพิการมีความต้องการทางการศึกษาต่าง ๆ ตามความสามารถของคนพิการ อยากทำงานเท่ากับคนปกติจะได้มีงานทำ ปัจจุบันคนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาไม่เพียงพอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถทำได้ตามที่คนพิการต้องการ และไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร”

(นางสาวฐนิตฐา ยิบพิกุล)

“การศึกษาสำหรับคนพิการมีความจำเป็นมาก เพราะคนพิการมีความต้องการในบริการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางอาชีพ เช่นเดียวกับคนปกติ เพราะถ้าคนพิการมีความรู้จะสามารถเลี้ยงตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม”

(นางสาวกนกวรรณ กุศลการณ์)

4.3.2 ปัญหาและความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

ผู้พิการกล่าวถึงปัญหาและความต้องการ โดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านเงินทุนประกอบอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ เช่น ค้าขาย ประสบกับปัญหาเรื่องเงินทุนที่ใช้ในการหมุนเวียนไม่เพียงพอ ทำให้บางครั้งผู้พิการต้องไปกู้เงินนอกระบบทำให้เสียดอกเบี้ยมาก และเป็นภาระต่อการใช้นี้ของผู้พิการ และเมื่อมาหักรายรับรายจ่ายกับรายได้แล้วทำให้ไม่เพียงพอ จากการสอบถามผู้พิการ 8 คนพบว่า ทุกคนทราบเรื่องพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ในรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพ และผู้พิการได้มากู้เงินกองทุนในการลงทุน เพราะผู้พิการเห็นว่าเงินค้ำที่กู้ไม่มากเกินไป ไม่มีดอกเบี้ย รวมถึงระยะเวลาผ่อนชำระคืนนานพอสมควร สามารถผ่อนได้และไม่เป็นภาระแก่ผู้พิการ นอกจากนี้ผู้พิการให้ความเห็นว่า น่าจะมีหน่วยงานที่ให้เงินทุนกู้ยืมในลักษณะนี้อีก เนื่องจากปัจจุบันคนพิการมีการประกอบ

อาชีพอิสระมากขึ้น ถ้ามีแหล่งเงินทุนก็จะทำให้การประกอบอาชีพของผู้พิการสามารถดำเนินไปได้ ผู้พิการยังมีความเห็นอีกว่า แหล่งเงินทุนเป็นปัญหาหลักของผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระเนื่องจาก บางครั้งผู้พิการไม่สามารถหาเงินทุนได้ รวมถึงบางครั้งในการทำการค้าต้องมีเงินทุนหมุนเวียน แต่ผู้พิการขาดเงินทุนหมุนเวียน ผู้พิการที่ค้าขายสลากกินแบ่งรัฐบาลมองว่า ในส่วนขององค์กรคนพิการควรมีส่วนสนับสนุนในเรื่องของเงินกองทุนเพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีอาชีพ มีงานทำ

จากการศึกษาพบว่า มีผู้พิการบางรายที่กู้เงินกองทุนเป็นครั้งที่ 2 หลังจากผ่อนชำระหมดในครั้งแรก ผู้พิการมองว่าหากสามารถขยายวงเงินให้สูงขึ้นจะเป็นโอกาสที่จะส่งเสริมให้คนพิการมีธุรกิจขยายตัวมากขึ้น นอกจากนี้ผู้พิการได้แสดงความเห็นว่า กองทุนเงินกู้สำหรับคนพิการที่มีอยู่ในขณะนี้ มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่พยายามส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ แต่ไม่มีความเพียงพอกับความต้องการของคนพิการ เนื่องจากปัจจุบันมีผู้พิการที่เข้ารับการฝึกอาชีพจำนวนมาก และเมื่อจบออกมาผู้พิการเหล่านี้ต้องการที่จะประกอบอาชีพอิสระ แต่กองทุนที่ให้กุน้อย อีกทั้งขั้นตอนระเบียบการกู้เงินกองทุนมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ทำให้ผู้พิการขาดโอกาสในการกู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพอื่นมากขึ้น จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“เงินทุนหมุนเวียนไม่พอทำให้ไม่สามารถผลิตสินค้าเก็บในสต็อกได้ ทำให้เกิดความท้อแท้ในบางครั้ง”

(นางประทุม หนูขาว)

“การกู้เงินกองทุนมีความเหมาะสมดี และควรเพิ่มวงเงินให้สูงขึ้นสำหรับผู้ที่จะขยายกิจการ”

(นายสมภาร บุตรสาร)

“อยากให้หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมด้านอาชีพคนพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเงินกู้กองทุนประชาสงเคราะห์ไม่มีดอกเบี้ย และอยากให้มีการเร่งรัดให้กู้เงินสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น”

(นายทิวา ทรรศย์)

“ปัจจุบันคนพิการมีความสามารถด้านอาชีพเทียบเท่ากับคนปกติ แต่คนพิการยังขาดโอกาส ไม่มีแหล่งเงินทุน อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ในเรื่องแหล่งเงินทุนสำหรับผู้พิการที่ต้องการทำอาชีพอิสระ เพื่อเขาจะได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้”

(นางสาวนิรมล ทรัพย์เจริญ)

2) ด้านตลาดแหล่งขายสินค้า

จากการศึกษาผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระเกี่ยวกับการประดิษฐ์ ศิลปหัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์ คัดเย็บเสื้อผ้า ขายนํ้าพริก พบว่า ผู้ประกอบการประสบปัญหาด้านตลาด สถานที่จำหน่ายสินค้า ผู้ประกอบการมีฝีมือในการผลิต เมื่อผลิตชิ้นงานแล้วไม่สามารถนำชิ้นงานออกขายได้ทั่วไป เนื่องจากไม่มีแหล่งตลาดขายสินค้า จึงเกิดการรับซื้อสินค้าโดยพ่อค้าคนกลางซึ่งจะกดราคาให้ต่ำลง ทำให้ผู้ประกอบการบางรายประสบปัญหาขาดทุน ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากหน่วยงานภาครัฐสามารถสนับสนุนให้คนพิการมีแหล่งตลาดส่งสินค้าของผู้ประกอบการได้ ก็จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถขายผลิตภัณฑ์ของตนเองได้มากขึ้น มีรายได้ที่แน่นอน ทำให้มีความมั่นคงในอาชีพ รวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดนิทรรศการจะเป็นการช่วยสร้าง โอกาสให้ผู้ประกอบการนำผลิตภัณฑ์ของตนเองแสดงออกสู่สังคม เป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้พิการอื่น ๆ เป็นทางเลือกให้ผู้พิการ และเป็นการสร้างโอกาสทางสังคมแก่ผู้พิการ นอกจากนี้ผู้ที่ค้าสลากกินแบ่งรัฐบาลมีความคิดว่า อยากให้องค์กรคนพิการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านอาชีพของผู้พิการ สนับสนุนให้มีโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาลมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากผู้พิการคิดว่าการจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ผู้พิการที่ต้องการค้าขายสลากกินแบ่งรัฐบาลส่วนหนึ่งไม่ได้รับความเป็นธรรม และเป็นการปิดกั้นโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้พิการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการบางรายมีความรู้ในเรื่องการค่าน้อยมักจะถูกโกง ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องสินค้าและราคาในการค้าขาย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัญหาด้านการตลาดในการขายสินค้าเป็นปัญหาสำคัญต่อผู้ประกอบการที่ประกอบอาชีพอิสระ เนื่องจากถ้าไม่มีตลาดรองรับให้ได้ขายผลิตภัณฑ์หรือแสดงสินค้า ผู้ประกอบการก็ไม่สามารถนำผลิตภัณฑ์ออกแสดงสู่สังคมได้ ทำให้ผู้พิการที่มีฝีมือส่วนหนึ่งถูกตัดโอกาสจากสังคม อาจมองได้อีกนัยหนึ่งว่า หากสังคมให้โอกาสสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของคนพิการมากขึ้น จะส่งผลให้เป็นแนวทางในการสร้างอาชีพแก่คนพิการ เพราะหากเปรียบเทียบฝีมือกันแล้ว พบว่าฝีมือหรือผลิตภัณฑ์ของผู้พิการอยู่ในระดับดี สามารถเทียบได้กับคนปกติ บางครั้งอาจส่งออกไปต่างประเทศได้ เพียงแต่ผู้พิการขาดโอกาสในการนำสินค้าออกสู่ตลาดเพื่อแสดงศักยภาพของตนเองในอาชีพอิสระที่ตนเองถนัด จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“ปัญหาด้านการตลาด สินค้าราคาถูก เพราะพ่อค้าคนกลางกดราคา เนื่องจากสินค้ามีให้เลือกมาก ทำให้ต้องผลิตชิ้นงานออกมาไม่ให้ซ้ำแบบกับท้องตลาด และหาตลาดเองโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง พยายามนำผลิตภัณฑ์ไปออกแสดงงานต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จัก”

“หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจะประสานไปยังภาครัฐ - ภาคเอกชน หาสถานที่จำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส”

“ให้โอกาสแก่ผู้พิการได้นำผลงานมาวางจำหน่ายตามสถานที่ต่าง ๆ ควรจะมีการจัดนิทรรศการ เอื้ออารีย์ ปันน้ำใจ ให้ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสจริง ๆ โดยไม่มีการแอบแฝง”

(นางประทุม หนูขาว)

3) ด้านการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการในกลุ่มอาชีพอิสระส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พิการส่วนหนึ่งได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ โดยผ่านการเข้าฝึกวิชาชีพ ในศูนย์ฝึกวิชาชีพของกรมประชาสงเคราะห์ และผู้พิการส่วนหนึ่งได้เรียนสายวิชาชีพทางอาชีวศึกษา ผู้พิการในส่วนนี้จะมีความพิการภายหลัง ในการศึกษาสายสามัญพบว่า ผู้พิการจบการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน เนื่องจากทัศนคติของครอบครัวและสังคมที่มองว่า ผู้พิการไม่มีความจำเป็นต้องเข้าสู่กระบวนการศึกษา แต่ผู้พิการเหล่านี้สามารถเข้ารับการฝึกด้านวิชาชีพหลังจากมีการออกพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ผู้พิการในกลุ่มอาชีพอิสระมองว่าการศึกษาด้านวิชาชีพมีความสำคัญและเหมาะสมกับผู้พิการมากกว่าการเรียนด้านสามัญ เนื่องจากผู้พิการสามารถนำวิชาชีพมาประกอบอาชีพ และได้รับโอกาสทางสังคมมากกว่าการเข้าทำงานในสถานประกอบการ ปัญหาด้านการศึกษาที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระคือการไม่รับรู้ข้อมูลในด้านการฝึกวิชาชีพ และหน่วยงานที่ให้การฝึกวิชาชีพไม่เพียงพอต่อจำนวนและความต้องการของผู้พิการ สาขาวิชาชีพไม่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ผู้พิการมองว่านอกจากการฝึกวิชาชีพแล้ว การพัฒนาทักษะด้านฝีมือแรงงานก็มีส่วนสำคัญและจำเป็นต่อการทำงานของคนพิการอย่างมาก ผู้พิการควรได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ผู้พิการในกลุ่มนี้มองว่าโอกาสทางการศึกษาของผู้พิการยังอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานคือยังไม่ครอบคลุมโดยผู้พิการจำนวนหนึ่งไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาด้านวิชาชีพต่อไป ดังนั้นเมื่อผู้พิการไม่สามารถเรียนขั้นพื้นฐาน เขาก็จะไม่มีความรู้ที่จะไปเรียนด้านวิชาชีพอื่น ๆ ได้ จึงเป็นการตัดโอกาสของคนพิการในการประกอบอาชีพของตนเอง

ผลจากการศึกษา ผู้พิการแสดงความเห็นว่า ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในเรื่องการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างดีและเหมาะสม แต่ปัญหาประการหนึ่งคือ ผู้พิการจำนวนหนึ่งที่มีอายุเกินกว่าจะเข้าศึกษาในระบบการศึกษา ยังไม่มีหน่วยงานด้านอาชีพมารองรับอย่างเหมาะสม ทำให้ผู้พิการเหล่านี้ขาดโอกาสทางการศึกษา ทำให้ต้องหันไปประกอบอาชีพค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ บางคนจะยึดอาชีพขอทานในการดำรงชีวิต ซึ่งหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถรองรับให้คนพิการกลุ่มนี้ได้ประกอบอาชีพ จะทำให้รัฐได้ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าเพิ่มขึ้น อีกทั้งช่วยแบ่งเบาภาระในการสงเคราะห์ให้กับคนพิการลดน้อยลง ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งในการศึกษาคือ ความบกพร่องทางกายที่ทำให้ขาดแคลนค่องค้อนนอกจากนี้คืออุปกรณ์ทางการศึกษาก็เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ผู้พิการขาดโอกาส

ในการศึกษา เนื่องจากสื่ออุปกรณ์มีสำหรับผู้พิการบางประเภท และมีเฉพาะที่ทำให้ผู้พิการที่กระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ ขาดโอกาสด้านนี้

จากการศึกษาด้านการศึกษาของผู้พิการในกลุ่มอาชีพอิสระพบว่า ในเรื่องของการศึกษาด้านวิชาชีพยังมีการแบ่งแยกสำหรับผู้พิการบางประเภท ในปัจจุบันศูนย์ฝึกวิชาชีพของกรมประชาสงเคราะห์รับเฉพาะผู้พิการที่มีความบกพร่องทางกายและการเคลื่อนไหวเท่านั้น ทำให้ผู้พิการทางสายตา ทางการได้ยิน ที่ต้องการฝึกวิชาชีพถูกแบ่งแยกออกไป ไม่สามารถเข้าฝึกวิชาชีพได้ โดยอาจมาจากความไม่พร้อมของสถานที่และจำนวนบุคลากรที่ชำนาญที่ไม่เพียงพอ ดังนั้นอาจสรุปผลการศึกษาได้ว่า ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระมีปัญหาด้านการศึกษา ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาพื้นฐานที่จำเป็นได้ ดังนั้นการศึกษาด้านวิชาชีพที่มุ่งเน้นให้คนพิการมีอาชีพติดตัว จึงเป็นโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้พิการ และจะช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีชีวิตอย่างปกติสุขได้ในสังคม จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“การให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้พิการเป็นเรื่องที่ดี แต่ยังไม่เพียงพอและไม่มีความเหมาะสม ยังมีการเลือกที่รักมักที่ชัง และในทางปฏิบัติยังไม่สำเร็จเท่าที่ควร การสำรวจของเจ้าหน้าที่ออกไปไม่ทั่วถึง บ้างก็ทำแบบเช้าชามเย็นชาม ไม่สนใจอย่างจริงจัง จะเอาจริงก็ฝึกชิโรยหน้าแล้วไม่มีการติดตามผล”

(นางประทุม หนูขาว)

“การศึกษามีความสำคัญกับทุกชีวิต การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่จะยกมาตรฐานชีวิตให้สูงขึ้น แต่ในปัจจุบันการศึกษาสำหรับคนพิการยังไม่ทั่วถึง ควรเพิ่มตามชุมชนให้มากกว่านี้”

(นายสมภาร บุตรสาร)

“การศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้คนพิการมีการพัฒนาตนเอง และสามารถพัฒนาสังคมได้ หากรัฐบาลส่งเสริมให้เหมาะสมกับคนพิการและทั่วถึง คุณภาพชีวิตของคนพิการก็ไม่ต่างกับคนปกติ หากมีโอกาสด้านการศึกษามากกว่านี้คุณภาพชีวิตของคนพิการจะดีขึ้น จนไม่เป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเช่นปัจจุบัน”

(นางสาวนิรมล ทรัพย์เจริญ)

4) ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการในกลุ่มประกอบอาชีพอิสระจะประสบกับปัญหาด้านการเดินทาง เช่น ทางลาดสำหรับคนพิการ หรือทางเดินเท้าสำหรับคนตาบอด และรถโดยสารประจำทาง ซึ่งผู้พิการไม่ได้รับความสะดวก โดยเฉพาะผู้พิการทางกายอาจจะประสบกับปัญหาในเรื่องการเดินทางมาก เช่นเดียวกับผู้พิการทางการมองเห็นที่เดินทางลำบาก ทำให้บางครั้งขาดโอกาสทางการสื่อสาร ขาดโอกาสในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมได้ ผู้พิการในกลุ่มอาชีพอิสระสามารถปรับตัวได้ดีในการเดินทางเนื่องจากไม่ต้องเดินทางทุกวัน จึงทำให้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกไม่ใช่ปัญหาหลักในการประกอบอาชีพ และไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานโดยภาพรวม ผู้พิการให้ความเห็นว่าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับปรุงส่งเสริมให้มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการได้มากขึ้น จะเป็นผลดีต่อผู้พิการเป็นจำนวนมาก และผู้พิการจะสามารถออกมาสู่สังคมได้เช่นคนปกติ และเป็นการสร้างโอกาสในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการมีการปรับตัวได้สูงต่อสิ่งอำนวยความสะดวก สามารถดัดแปลงรถให้เหมาะสมกับสภาพความพิการจนไม่เป็นอุปสรรคในการทำงาน ในส่วนนี้ผู้พิการคิดว่าเป็นการปรับตัวของผู้พิการเองที่ต้องการแสดงให้สังคมรู้ว่า ผู้พิการสามารถออกสู่สังคมได้ ผู้พิการหลายคนสามารถใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการต่าง ๆ มาช่วยในการเดินทาง แม้จะไม่ได้ได้รับความสะดวกมากเท่าที่ควร แต่ก็อยู่ในระดับที่ไม่ลำบาก ทำให้คนพิการช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระแก่สังคม นอกจากนี้มีผู้พิการได้แสดงความคิดเห็นว่า ในการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น หลักสำคัญควรจะมีการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับบุคคลในสังคม ร่วมกันให้โอกาสช่วยเหลือลดความบกพร่องทางร่างกายไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตของผู้พิการได้ สังคมและคนทั่วไปควรช่วยกันให้โอกาสเพื่อให้ผู้พิการสามารถพัฒนาตนเองจนกลายเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคม และช่วยกันพัฒนาสังคมโดยรวมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“ปัจจุบันไม่มีพาหนะสำหรับคนพิการ เนื่องจากบางครั้งการออกไปข้างนอกได้รับความลำบาก หากต้องโดยสารรถแท็กซี่ที่ไม่มีเงินเพียงพอ”

(นายพรเทพ พลอยกระจำง)

“สำหรับคนพิการทางหู เวลาเดินตามถนนจะไม่ค่อยได้ยินเสียงรถที่วิ่งมาข้างหลัง ทำให้บางครั้งจะมีปัญหามาก บางทีเกือบโดนรถชน”

(นางศุคนธ์ เจริญวงศ์)

“การเดินทางยังไม่เอื้ออำนวย เช่น รถเมล์มีที่นั่งสำหรับผู้พิการ แต่ผู้พิการไม่ได้นั่ง คนปกติ นั่งเฉย พอเห็นคนพิการขึ้นไปบางครั้งก็แก้งกลับ กระเป๋ารถก็ไม่บอก ถ้าเป็นอย่างนี้เอาป้ายที่นั่ง สำหรับคนพิการออกเสีย จะได้ไม่เสียความรู้สึก”

(นางประทุม หนูขาว)

“มีอุปสรรคในเรื่องการเดินทาง เช่น การขึ้นรถ ลงรถ การข้ามถนน เพราะมีปัญหาด้านสายตา อยากให้มีเสียงบอกว่าข้ามถนนได้ หรือรถเมล์สายอะไรผ่าน จะได้ไม่เกิดอันตรายกับตัวเอง ค่ะ”

(นายทิวา ทรัสต์ย์)

5) ด้านความมั่นคงในอาชีพ

จากการศึกษาผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระพบว่า ผู้พิการมีความมั่นคงในระดับสูงเนื่องจากการเป็นการค้าขาย ดังนั้นความมั่นคงจะขึ้นอยู่กับความขยันหมั่นเพียร สม่ำเสมอในการทำงาน ผู้พิการมองว่าความมั่นคงจะมีปัจจัยสำคัญจากเศรษฐกิจในสังคม หากภาวะเศรษฐกิจดี ความมั่นคงจะมีมากในการประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการทั้ง 10 คนมีความพอใจในรายได้ที่ได้รับ และรายได้นั้นได้สร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว ผู้พิการมองว่าการประกอบอาชีพอิสระ หากผู้พิการมีการพัฒนาฝีมืออย่างต่อเนื่องจะทำให้งานมีคุณภาพ และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้เท่าเทียมกับคนปกติ ผู้พิการในกลุ่มนี้ให้ความเห็นว่า อาชีพอิสระน่าจะเหมาะสมกับผู้พิการ ยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันผู้พิการควรมีวิชาชีพติดตัว และมีงานอิสระทำจะก่อให้เกิดความมั่นคง และเมื่อผู้พิการมีความมั่นคงในอาชีพของตนเองแล้ว เขาจะสามารถเลี้ยงดูครอบครัว และไม่เป็นภาระต่อผู้อื่นได้ ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่มักจะเป็นกำลังสำคัญในการเลี้ยงดูครอบครัว

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้พิการสามารถมีความมั่นคงในอาชีพได้หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความพิการ การฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการที่เหมาะสม จะทำให้ความบกพร่องทางร่างกายไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตในสังคม และยังช่วยให้ผู้พิการมีความมั่นคงในด้านต่าง ๆ ตามมา นอกจากนี้ผู้พิการที่มีความมั่นคง มีอาชีพเลี้ยงตนเองได้จะสามารถเลี้ยงดูผู้อื่นที่อยู่แวดล้อมในสังคมได้เช่นกัน รวมถึงการเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อไป จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“ในการค้าขายตลาดกินแบ่งรัฐบาล มีความมั่นคงพอสมควร สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ รู้สึกภูมิใจที่สามารถส่งลูกเรียนหนังสือได้ด้วย”

(นายพงษ์เทพ พลอยกระจ่าง)

“มีความมั่นคงและก้าวหน้าถ้าขยันทำงาน ไม่จี๋เกียจ ก็อยู่ตัวแล้ว”

(นางสุคนธ์ เจริญวงศ์)

“ขับมอเตอร์ไซค์รับจ้างไม่มีความมั่นคงเท่าที่ควร มีเงินใช้จ่ายแต่ไม่มีเหลือเก็บ บางครั้งผู้โดยสารไม่แน่ใจว่าจะปลอดภัย แต่เราอยากแสดงให้เห็นว่าถึงพิการแต่เราก็ทำงานได้”

(นายวิเชษฐ์ ชำนาญจันทร์)

“การทำดอกไม้ประดิษฐ์มีความมั่นคงและก้าวหน้ามาก เนื่องจากปัจจุบันไม่ได้ผลิตชิ้นงานเพื่อขายอย่างเดียว แต่ยังผลิตส่งออกไปต่างประเทศ และยังเป็นวิทยากรออกฝึกสอนให้แก่ชุมชนต่าง ๆ ที่สนใจด้วย”

(นางประทุม หนูขาว)

“อาชีพซ่อมโทรทัศน์ที่ทำอยู่มีความมั่นคง พออยู่ได้ และภูมิใจที่ได้ใช้วิชาความรู้จากศูนย์ฝึกอาชีพมาทำงาน รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นภาระของใคร ภูมิใจที่ได้ทำงานมาก”

(นายสมภาร บุตรสาร)

4.3.3 ข้อเปรียบเทียบในด้านปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม

สภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม มีส่วนที่เหมือนกันคือ ผู้พิการประสบปัญหาอุปสรรคด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความมั่นคงในงาน และด้านการศึกษา ซึ่งปัญหาจะมีความแตกต่างกัน โดยผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานมีความคิดเห็นว่า ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัญหาหลักและมีความสำคัญ ส่งผลกระทบต่อการทำงานในเรื่องของประสิทธิภาพของงานและความคล่องตัว ขณะที่กลุ่มผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระมีความคิดเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัญหาที่ไม่ส่งผลกระทบต่ออาชีพโดยตรง แต่มีผลกระทบในเรื่องความคล่องตัวในการเดินทาง

สำหรับปัญหาในเรื่องความมั่นคงในอาชีพนั้น ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานซึ่งส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างในหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน มีความคิดเห็นว่าไม่มีความมั่นคงเนื่องจากเป็นลูกจ้างชั่วคราว ไม่มีสวัสดิการที่เหมาะสม ซึ่งทำให้เกิดความไม่มั่นคงในงานที่ทำ ขณะที่ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระมีความคิดเห็นว่า อาชีพอิสระมีความมั่นคงในระดับหนึ่งคือสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพมาจากการมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนเพียงพอ และมีแหล่งตลาดที่สามารถทำการค้าขายได้สะดวก ซึ่งจะทำให้มีรายได้แน่นอนและมั่นคง สามารถเลี้ยงครอบครัวต่อไปได้

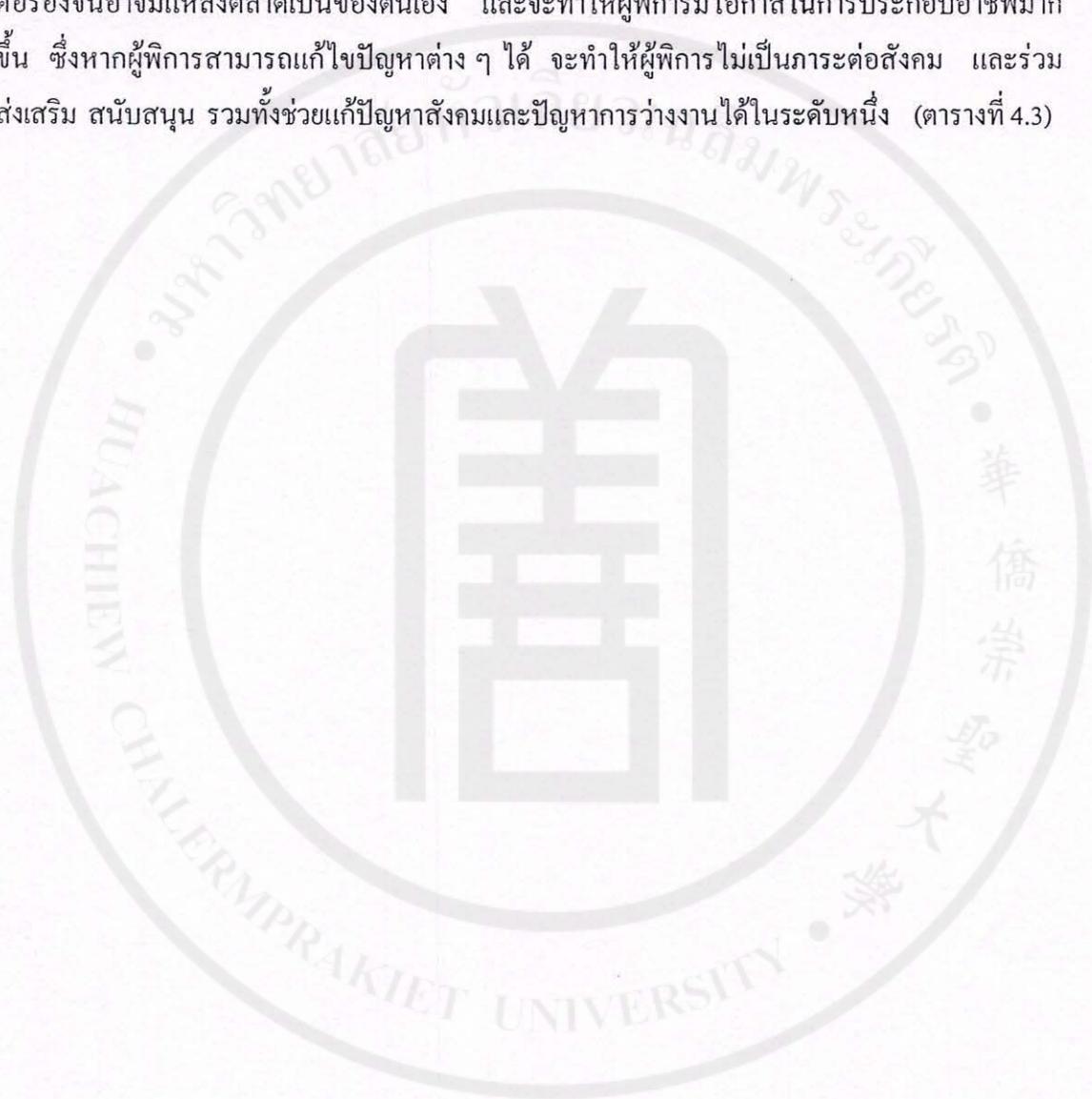
ส่วนปัญหาด้านการศึกษานั้น ผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มมีแนวคิดไปในทางเดียวกันคือ ระบบการศึกษาทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพมีความจำเป็นและเหมาะสมกับคนพิการ ซึ่งปัจจุบันยังขาดหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนให้เกิดการกระจายกระบวนการศึกษาอย่างจริงจัง นอกจากบุคลากรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โอกาสทางการศึกษาของผู้พิการน้อยลง ผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นว่า หากผู้พิการได้รับการศึกษาทั้งระดับพื้นฐานจนถึงในระดับที่สูงขึ้น จะทำให้คนพิการสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ สามารถอยู่ร่วมในสังคมได้ มองเห็นคุณค่าในตนเองได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้พิการมีกำลังใจ เกิดการพัฒนาศักยภาพในตนเอง ซึ่งหากผู้พิการได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม ผู้พิการจะกลายเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศที่จะกลับมาพัฒนาสังคม ทำให้ลดปัญหาต่าง ๆ ในสังคม และทำให้สังคมเข้มแข็งยิ่งขึ้น

นอกจากปัญหาที่ผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มจะประสบปัญหาเหมือนกันแล้ว จากการศึกษายังพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคบางอย่างที่เกิดขึ้นต่างกันเนื่องจากอาชีพ ปัญหาที่ต่างกันพอสรุปได้ว่า ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานจะประสบปัญหาที่ต่างจากผู้พิการประกอบอาชีพอิสระคือ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ เนื่องจากผู้พิการมีความคิดเห็นว่างานที่ได้รับผิดชอบเป็นงานประจำไม่เกิดแรงจูงใจในการทำงาน และหน่วยงานไม่ส่งเสริมหรือพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันให้กับผู้พิการ ซึ่งการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเหล่านี้ผู้พิการมองว่าสามารถนำมาปรับปรุงงานที่รับผิดชอบให้เกิดความก้าวหน้าได้

นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานจะประสบกับปัญหาด้านทัศนคติของคู่ร่วมงานและการปรับพฤติกรรมของผู้พิการเอง ในส่วนนี้ผู้พิการมองว่าบางครั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมกับคนปกติ ยังมีทัศนคติในด้านลบกับคนพิการอยู่บ้าง ซึ่งบางคนยังไม่ยอมรับในความสามารถของผู้พิการอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้พิการเองนั้นบางครั้งยังไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองในทัศนคติของคนทั่วไปได้ ทำให้คิดว่าตนเองมีปมด้อย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทัศนคติของสังคมที่ต้องได้รับการแก้ไข และผู้พิการต้องพยายามออกสู่สังคมให้มากขึ้น โดยเน้นการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้พิการกับคนปกติให้มากขึ้น เพื่อสร้างทัศนคติต่อสังคมในการให้โอกาสแก่ผู้พิการในด้านต่าง ๆ

ส่วนผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระจะประสบปัญหาที่ต่างจากกลุ่มแรกในเรื่องของเงินทุนประกอบอาชีพ ผู้พิการในกลุ่มนี้มีความคิดเห็นว่า เงินทุนหมุนเวียนเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งในการทำงาน ไม่มีเงินหมุนเวียนในการขยายกิจการ ไม่มีแหล่งกู้ที่เหมาะสม ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น จะสามารถทำให้ผู้พิการที่มีกิจการของตนเองมีความเข้มแข็งมากขึ้น อีกทั้งจะเป็นโอกาสในการทำงานในรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ผู้พิการประกอบอาชีพอิสระพบกับปัญหาเรื่องการหาตลาด หรือสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งในปัจจุบันผู้พิการได้รับการกวดราคาอย่างไม่เป็นธรรม เนื่องจากไม่มีสถานที่หรือตลาดส่งทำให้ต้องผ่านพ่อค้า

คนกลางและถูกโงกราคาสูงเกินไปทำให้ผู้พิการขาดทุน ซึ่งผู้พิการคิดว่าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุน จัดกิจกรรม เผยแพร่ผลิตภัณฑ์ของผู้พิการให้แพร่หลายมากขึ้น จะเป็นส่วนผลักดันให้เกิดกลุ่มองค์กรเครือข่ายของคนพิการมากขึ้น และการรวมกลุ่มจะเกิดความเข้มแข็ง สร้างอำนาจต่อรองจนอาจมีแหล่งตลาดเป็นของตนเอง และจะทำให้ผู้พิการมีโอกาสในการประกอบอาชีพมากขึ้น ซึ่งหากผู้พิการสามารถแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ได้ จะทำให้ผู้พิการไม่เป็นภาระต่อสังคม และร่วมส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาสังคมและปัญหาการว่างงานได้ในระดับหนึ่ง (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

แสดงปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม

กลุ่มผู้พิการ	ปัญหา อุปสรรค	ความต้องการ
ผู้พิการที่ประกอบอาชีพ ในหน่วยงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิ่งอำนวยความสะดวก 2. รายได้และความมั่นคงในงาน 3. ความก้าวหน้าในอาชีพ 4. ทักษะของผู้ร่วมงาน 5. การศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทางลาด รถโดยสาร ห้องน้ำ สำหรับผู้พิการ 2.สวัสดิการจากหน่วยงาน เช่น การรักษาพยาบาล 3. การฝึกอบรมในเรื่องเทคโนโลยี ใหม่ ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ 4. การศึกษาทั้งสายสามัญและ อาชีพร่วมกับคนปกติและให้ หลากหลาย
ผู้พิการที่ประกอบอาชีพ อิสระ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เงินทุนประกอบอาชีพ 2. ตลาดหรือแหล่งขายส่งสินค้า 3. การศึกษา 4. สิ่งอำนวยความสะดวก 5. ความมั่นคงในอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขยายวงเงินกู้ให้สูงขึ้น และมี แหล่งเงินกู้มากขึ้น 2. จัดนิทรรศการ กิจกรรมให้กับ ผู้พิการได้แนะนำสินค้า 3. ให้ความรู้ด้านทักษะฝีมือใน ระยะสั้น 4. ทางลาด รถโดยสาร ห้องน้ำ สำหรับผู้พิการ 5. ส่งมอบยอมรับ มีรายได้มากขึ้น

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอาชีพของผู้พิการ

จากผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องแนวทางการส่งเสริมด้านอาชีพ แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ดังนี้คือ

4.4.1 ด้านผู้พิการ

กลุ่มผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นว่า ผู้พิการเองยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ ผู้พิการไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการบริการด้านอาชีพ และความพิการยังเป็นการบดบังหรือกีดขวางในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ตัวผู้พิการเองยังขาดทักษะด้านฝีมือแรงงาน ขาดประสบการณ์ในการทำงาน ส่งผลให้การทำงานไม่มีความมั่นคง และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นผู้พิการจึงให้ข้อเสนอแนะในเรื่องแนวทางการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับผู้พิการว่า ผู้พิการควรผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคมในระดับหนึ่งก่อน เพื่อจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการประกอบกิจวัตรประจำวัน และจะได้ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและเมื่อออกไปทำงาน ผู้พิการให้ความสำคัญในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ เนื่องจากภายหลังการปรับสภาพการฟื้นฟูด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมแล้ว จะเป็นการช่วยปรับพฤติกรรมและเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนพิการสามารถยอมรับตนเอง และออกสู่สังคมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีคุณค่าในฐานะสมาชิกในสังคม ผู้พิการควรสนใจในการรับรู้สิทธิต่าง ๆ ของตนเอง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นทางเลือกให้กับตนเอง รวมทั้งเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป นอกจากนี้ผู้พิการที่จะเข้าสู่ระบบแรงงานควรมีความอดทน ใฝ่หาความรู้ ปรับทัศนคติให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเองในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาผู้พิการมองว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้ง 4 ด้านคือ ทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม มีความสำคัญที่จะเป็นการปรับสภาพความพิการไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ และผู้พิการจะสามารถเข้าสู่ระบบแรงงานของสังคมได้มากขึ้น และควรมีการติดตามข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ

4.4.2 ด้านการจ้างงานและฝึกอบรม

ผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นว่า หากได้รับการสนับสนุนด้านอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง จะสามารถผลักดันให้ผู้พิการเข้าสู่ระบบการจ้างงานได้มากขึ้น ผู้พิการมองว่าปัจจุบันสถานประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน มีเหตุผลมาจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งหากมองถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฯ แล้ว มุ่งให้โอกาสแก่ผู้พิการที่มีความรู้ได้เข้าสู่กระบวนการทำงาน โดยให้โอกาสแก่คนพิการได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง

นอกจากนี้ผู้พิการส่วนหนึ่งที่อยู่ในระบบแรงงานให้ความคิดเห็นว่า การมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องการจ้างงานนั้นมีความเหมาะสมดีแล้ว แต่น่าจะมีการทำความเข้าใจกับสถานประกอบการในการเปิดโอกาสรับคนพิการเข้าทำงาน โดยมองที่ความสามารถของผู้พิการ และให้โอกาสในการพัฒนางานที่คนพิการรับผิดชอบอยู่ให้มากขึ้น นอกจากนี้ในเรื่องของการจ้างงานนั้น ผู้พิการมองว่าหน่วยงานภาครัฐควรมีศูนย์ประสานงานการจ้างงานผู้พิการในการหางาน มีการรับรองคุณภาพของคนพิการก่อนส่งไปยังสถานประกอบการ หรือมีการจัดมาตรฐานการทำงานและรับรองก่อนส่งให้นายจ้าง และเมื่อส่งผู้พิการเข้าสถานประกอบการแล้ว ควรมีการติดตามผล ประเมินผลเป็นระยะ เพื่อแก้ไขปัญหาในการทำงานที่เกิดขึ้นระหว่างคนพิการและนายจ้าง นอกจากนี้ผู้พิการยังมองว่าในระบบการจ้างงานในปัจจุบันนั้น ยังมุ่งให้ผู้พิการเป็นผู้ใช้แรงงานมากกว่ามีการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้า พร้อมทั้งเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้าแผนก ดังนั้นในการพัฒนาปรับทักษะในการทำงานจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะแนวทางในด้านของการปรับทักษะฝีมือแรงงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้พิการมองว่าการประเมินผลในแต่ละช่วงจะทำให้ผู้พิการเกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการปรับและแก้ไขปัญหาที่ผู้พิการประสบในขณะทำงานเพื่อจะได้สามารถปรับตัวให้อยู่ในสถานประกอบการได้ และจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้พิการเข้าสู่สถานประกอบการมากขึ้น และสถานประกอบการจะได้เข้าใจในความสามารถของผู้พิการอย่างแท้จริง

แนวทางด้านการฝึกอบรมสำหรับผู้พิการนั้น ผู้พิการมีข้อเสนอให้หน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทเกี่ยวกับการฝึกอบรมของผู้พิการส่งเสริมปรับปรุงหลักสูตรด้านวิชาชีพให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ในสังคม รูปแบบในการฝึกอบรมควรให้ครอบคลุมกับผู้พิการทุกประเภท บุคลากรที่ให้การฝึกอบรมต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญและได้มาตรฐานในเรื่องฝีมือ แรงงานการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับผู้พิการ ควรให้ผู้พิการมีทางเลือกในวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับความบกพร่องทางร่างกาย สิ่งสำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้พิการในการฝึกอบรมคือ ประสบการณ์ในการทำงานและทักษะในวิชาชีพนั้น จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการควรได้รับการฝึกงานเพื่อหาประสบการณ์ในระหว่างฝึกอบรม โดยออกไปทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อ

เป็นการเรียนรู้และนำวิชาชีพมาประยุกต์ใช้กับทักษะ ประสบการณ์ ซึ่งหากได้รับการฝึกงานก่อน จบจากศูนย์ฝึกวิชาชีพ จะทำให้ผู้ฝึกสามารถพัฒนาฝีมือของตน และอาจส่งผลให้เมื่อออกไปทำงานจะได้รับการยอมรับในฝีมือของตนเองอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้ฝึกการคิดเห็นว่าหากมีหน่วยงานที่พัฒนาส่งเสริมในด้านฝีมือแรงงานเกี่ยวกับผู้ฝึก โดยเฉพาะ จะทำให้ผู้ฝึกได้รับการฝึกวิชาชีพที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผู้ฝึกการให้ความเห็นว่า การฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับความพิการและอาชีพในระยะสั้น จะทำให้ผู้ฝึกมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ เพราะปัจจุบันผู้ฝึกจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ ทำให้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ซึ่งปัจจุบันอาชีพอิสระถือเป็นแนวทางด้านอาชีพอีกทางหนึ่งสำหรับผู้ฝึก นอกเหนือจากการเข้าทำงานในสถานประกอบการผู้ฝึกการคิดว่า การมีอาชีพอิสระมีความเหมาะสมกับผู้ฝึกในปัจจุบัน อีกทั้งคนพิการมองว่าภูมิปัญญาของผู้ฝึกที่มีอยู่นั้น หากได้รับการสนับสนุนหรือชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ จะทำให้ผู้ฝึกสามารถพัฒนาการทำงานได้เช่นคนปกติทั่วไป

4.4.3 ด้านเงินทุนประกอบอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ฝึกมีความพอใจในการให้กู้เงินทุนประกอบอาชีพตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 แต่ผู้ฝึกได้ให้ความเห็นในเรื่องแนวทางที่เกี่ยวกับเงินกองทุนสำหรับผู้ฝึกว่า หากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นแหล่งเงินทุนสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้กู้เงินมากขึ้น โดยเน้นการรวมกลุ่มองค์กรผู้ฝึกต่าง ๆ สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายในด้านอาชีพ และสามารถมีแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น จะเป็นการขยายโอกาสในการประกอบอาชีพผู้ฝึกได้มากขึ้นตามไปด้วย รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนในรูปแบบของการจัดตั้ง สหกรณ์ผู้ฝึก โดยให้ผู้ฝึกกู้เงิน ไปประกอบอาชีพเน้นการรวมกันเป็นองค์กร เครือข่ายผู้ฝึกในรูปแบบของสหกรณ์ โดยภาครัฐ มีบทบาทในการส่งเสริมให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในด้านวิชาการและด้านการตลาด ในการส่งออกผลิตภัณฑ์ของผู้ฝึกออกสู่สังคม ปัจจุบันผู้ฝึกจำนวนหนึ่งที่มีวิชาชีพติดตัวโดยได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพต่าง ๆ และผู้ฝึกที่มีอาชีพ หรือความรู้ด้านวิชาชีพอยู่เดิมแต่พิการภายหลัง ซึ่งผู้ฝึกเหล่านี้มีความต้องการในแหล่งเงินทุนกู้ยืมเพื่อนำมาประกอบอาชีพอิสระ และขยายกิจการเดิมให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น ซึ่งในหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านเงินกองทุนแม้จะมีอยู่แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้ผู้ฝึกไม่สามารถเข้ารับบริการได้อย่างทั่วถึง ผู้ฝึกมองว่าการรวมกลุ่มกันในรูปแบบขององค์กรผู้ฝึก หากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีความเข้มแข็งไม่มีผลประโยชน์อยู่เบื้องหลัง องค์กรเหล่านี้จะเป็นพลังและเป็นองค์กรในการจัดกิจกรรมสนับสนุนด้านอาชีพในรูปแบบของเงินกองทุนให้แก่ผู้ฝึกได้อย่างมั่นคง และจะทำให้ผู้ฝึกได้รับประโยชน์ในการประกอบอาชีพมากขึ้น

สรุปจากผลการศึกษาในเรื่องแนวคิดการส่งเสริมอาชีพในทัศนะของผู้พิการนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้พิการ ผู้พิการคิดว่าการส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่ผู้พิการนั้น นอกจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ที่ครอบคลุมในเรื่องการจ้างงานผู้พิการในสถานประกอบการ การส่งเสริมอาชีพอิสระ การรับผู้พิการเข้าฝึกวิชาชีพ และการกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพแล้วนั้น ผู้พิการมีแนวทางที่น่าสนใจในเรื่องอาชีพของผู้พิการที่สำคัญ ๆ 3 ด้านด้วยกันคือ ผู้พิการต้องเปิดตัวเองออกสู่สังคม ยอมรับสภาพและมีการปรับสภาพให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ อดทน และมุ่งมั่นในการทำงาน พัฒนาความรู้ ความคิดให้ทันกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ในส่วนของการจ้างงานและการฝึกอาชีพ ผู้พิการควรมีทางเลือกในด้านอาชีพที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐต้องมีมาตรฐานในการตรวจสอบประเมินคุณภาพในด้านฝีมือแรงงานและความรู้ของผู้พิการอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งควรสนับสนุนให้เป็นรูปแบบของเครือข่ายสหกรณ์ผู้พิการเอง ซึ่งผู้พิการจะสามารถใช้แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพได้สะดวก นอกจากนี้ผู้พิการคิดว่าการประกอบอาชีพของผู้พิการมีความหลากหลาย หากผู้พิการสามารถจัดเป็นกลุ่มอาชีพได้ จะทำให้อาชีพมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น รวมทั้งหากผู้พิการสามารถรวมกลุ่มด้านอาชีพได้ จะส่งผลให้ผู้พิการมีโอกาสในการนำผลิตภัณฑ์ออกสู่สังคมได้ โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้พิการควรจะหันมารวมกลุ่มด้านอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในอาชีพของตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนางานอาชีพของผู้พิการไปสู่ระบบที่มีความมั่นคงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งสร้างโอกาสของการเข้าสู่ระบบแรงงานของผู้พิการในอนาคต ให้มีความมั่นคงมากยิ่งขึ้นต่อไป

4.5 ทักษะของผู้พิการต่อหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ

จากการศึกษาผู้พิการทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานต่าง ๆ ควรมีบทบาทสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องอาชีพผู้พิการ ประกอบด้วยหน่วยงานสำคัญ ๆ 3 หน่วยงาน ดังต่อไปนี้

4.5.1 สถานประกอบการหรือผู้บังคับบัญชา

จากการศึกษาผู้พิการที่ทำงานในหน่วยงานพบว่า ผู้พิการต้องการให้สถานประกอบการมีความเข้าใจในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มากขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้พิการในการสมัครงาน เปิดรับตำแหน่งงานโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องความพิการ ให้โอกาสในการทดสอบการทำงานก่อนตัดสินใจรับผู้พิการ นอกจากนี้ยังอยากให้ผู้บังคับบัญชามองและให้โอกาสแก่คนพิการ โดยตัดสินใจจากประสิทธิภาพความสามารถของงานที่รับผิดชอบ และเปิดโอกาสให้แก่ผู้พิการในการเข้ารับการศึกษาอบรมด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนา ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมปัจจุบัน เพราะปัจจุบันผู้พิการจะขาดการพัฒนาทักษะในเรื่องเทคโนโลยี จึงทำให้ขาดโอกาสในการทำงาน นอกจากนี้ผู้พิการต้องการให้สถานประกอบการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ทางลาดสำหรับผู้พิการใช้วีลแชร์ เพื่อไม่เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางสำหรับผู้พิการ และไม่เป็นข้อแม้ในการรับผู้พิการเข้าทำงาน และต้องการให้สถานประกอบการในอัตราเงินเดือนที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีที่พักให้แก่พนักงานเนื่องจากบ้านพักอยู่ไกลกับที่ทำงานทำให้เดินทางลำบาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานได้ ผู้พิการต้องการให้สถานประกอบการให้สวัสดิการที่เท่าเทียมกับคนปกติ เป็นการสร้างความมั่นคงในการทำงานแก่ผู้พิการ จากคำกล่าวของผู้พิการที่ว่า

“อยากให้สถานประกอบการ หน่วยงานอื่น ๆ รู้ และเข้าใจพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิการมีโอกาสได้งานทำมากกว่านี้”

(นายพิกุล เชื้อสวาท)

“การมีงานทำเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะการประกาศรับสมัครสอบบรรจุตำแหน่งข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ให้มีสิทธิเท่าเทียมกันทุกคน”

(นางสาวศรินทร์ คุ้มวงศ์)

4.5.2 หน่วยงานภาครัฐที่ส่งเสริมอาชีพผู้พิการ

จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐในทัศนะของผู้พิการ ควรมีบทบาทในการประสานงานเป็นองค์กรกลางตัวเชื่อมในการเผยแพร่รณรงค์ในเรื่องสิทธิของผู้พิการให้สังคม และผู้พิการได้รับรู้ ปรับปรุงนโยบายด้านการศึกษาให้มีความครอบคลุมผู้พิการทุกกลุ่มตามความพิการ และทั่วถึงทั้งในเมืองและชนบท รวมทั้งเปิดโอกาสในการบรรจุตำแหน่งงานราชการให้แก่ผู้พิการ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ควรจะครอบคลุมและปฏิบัติได้อย่างจริงจังและจริงใจ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนเงินกองทุนเกี่ยวกับคนพิการให้ครอบคลุม และขยายขอบเขตให้มากขึ้น รวมถึงการจัดตั้งอำนวยความสะดวกสาธารณะควรมีการร่วมกันปฏิบัติให้เกิดผล หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนเงินทุนบุคลากรในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในหน่วยงาน สิ่งที่สำคัญคือ หน่วยงานภาครัฐควรเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างทัศนคติของสังคมและผู้พิการให้มีจิตสำนึกร่วมกัน รณรงค์เรื่องสิทธิต่าง ๆ ให้แก่ผู้พิการได้เข้าถึงมากขึ้น เป็นองค์กรประสานงานในการเสริมสร้างศักยภาพหรือการพัฒนาผู้พิการในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านกฎหมาย นโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการต่อไป

4.5.3 องค์กรผู้พิการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการต้องการให้องค์กรผู้พิการต่าง ๆ มีกิจกรรมที่เผยแพร่ออกสู่สังคมเป็นการสร้างทัศนคติของสังคมให้มีความมองต่อผู้พิการที่ถูกต้อง และเป็นการส่งเสริมให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้นเพื่อพัฒนาตนเอง องค์กรผู้พิการควรมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพ เช่น การรวมกลุ่มผลิตภัณฑ์ผู้พิการ หาแหล่งตลาดให้แก่ผู้พิการในการขายผลิตภัณฑ์ รวมกลุ่มเครือข่ายผู้พิการในการรองรับผู้พิการที่แยกตัวออกจากครอบครัวจะได้ไม่โดดเดี่ยว นอกจากนี้ องค์กรคนพิการในทัศนะของผู้พิการ ควรมีบทบาทในด้านการรณรงค์ สร้างจิตสำนึกให้แก่สังคมในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้ผู้พิการจะสามารถเดินทางได้สะดวก และมีโอกาสในการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม องค์กรคนพิการ การรวมกลุ่มกันในการพัฒนาด้านทักษะวิชาชีพให้แก่ผู้พิการ โดยผู้พิการที่มีความสามารถเป็นวิทยากร ให้ข้อมูล คำแนะนำด้านอาชีพแก่ผู้พิการ เพื่อเป็นทางเลือกแก่ผู้พิการอื่น ๆ ในการเลือกงานทำให้เหมาะสมกับสภาพความพิการของตนเอง นอกจากนี้องค์กรคนพิการควรมีส่วนในการเข้าร่วมกำหนดนโยบาย แผนงานต่าง ๆ ในด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับคนพิการ เพื่อให้กฎหมายหรือนโยบายออกมามีความเหมาะสม และเกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการอย่างแท้จริง

4.6 ข้อคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.6.1 ผู้ประกอบการหรือผู้บังคับบัญชาที่รับผู้พิการเข้าทำงาน

จากการสัมภาษณ์ นางสาวละออ วงศ์ไชย จากห้างหุ้นส่วนจำกัดชนผลผลิต พบว่า ผู้ประกอบการหรือสถานประกอบการพึงพอใจในเรื่องความรู้ความสามารถที่ผู้พิการมี ผู้ประกอบการไม่คิดกันในเรื่องของความรู้ทำให้ยอมรับในความสามารถ ในส่วนของการปรับตัวของผู้พิการต่อบุคคลอื่น สถานประกอบการมีความพอใจ ผู้พิการสามารถเข้ากับบุคคลได้อย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ ทำให้การทำงานไม่มีอุปสรรค สิ่งสำคัญที่สถานประกอบการหรือนายจ้างพอใจและยอมรับในตัวผู้พิการคือ ความรับผิดชอบในงาน ผู้ประกอบการมองว่าผู้พิการมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี มีความตั้งใจในการทำงาน ทำงานได้ตามที่มอบหมาย แต่สิ่งสำคัญในการรับคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการ ผู้ประกอบการมองว่าสถานประกอบการไม่มีความพร้อมในการจัดตั้งอำนวยความสะดวก ทางลาด ลิฟท์ ห้องน้ำ ให้แก่ผู้พิการได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้พิการในบางประเภท ในความคิดเห็นของสถานประกอบการคิดว่า รัฐควรมีเงินอุดหนุนในการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่สถานประกอบการ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ในด้านภาษีแก่สถานประกอบการ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับสถานประกอบการในการรับผู้พิการเข้าทำงาน และต้องการให้ผู้พิการมีทักษะในการทำงานมากขึ้น เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพต่อไป

ในส่วนของผู้บังคับบัญชาของผู้พิการที่ทำงานในหน่วยงาน จากการสัมภาษณ์ นางสาวบุษบา โทนสุวรรณ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนกลางคนพิการ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พบว่า ผู้บังคับบัญชามีความพอใจในการรับผิดชอบต่องาน การเอาใจใส่หน้าที่ของผู้พิการ ความรู้ ความสามารถไม่เป็นข้อจำกัดในการทำงานของผู้พิการ ในความบกพร่องทางร่างกายหากได้รับการฟื้นฟูปรับสภาพให้เหมาะสมแล้ว ผู้พิการจะสามารถพัฒนาตนเองและออกสู่สังคมได้ สิ่งสำคัญในการทำงานของผู้พิการคือ การยอมรับ เปิดโอกาส และมองเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้พิการอยู่ในสังคมได้อย่างไม่มีปมด้อย จากการศึกษาพบว่า ผู้พิการยังมีความน้อยใจในความพิการของตนเอง ซึ่งหากผู้พิการยอมรับและดึงจุดเด่นของตนเองออกมาให้สังคมได้เห็น จะทำให้ผู้พิการออกสู่สังคม มีความกล้าเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างมุ่งมั่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับผู้พิการที่ต้องการทำงานในหน่วยงานราชการคือการเปิดบรรจุตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งยังไม่สามารถจะทำได้มาก ซึ่งผู้พิการจำนวนหนึ่งต้องการเข้าสู่ระบบงานราชการที่มีสวัสดิการให้แก่ผู้พิการได้ ปัจจัยสำคัญของผู้พิการในการทำงานคือ การพัฒนาศักยภาพในตนเองให้สังคมได้รับรู้และยอมรับในตัวผู้พิการ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและความมั่นคงในด้านต่าง ๆ

4.6.2 หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

1) ด้านการจ้างงานคนพิการ

จากผลการสัมภาษณ์ นางสาวภัทรพร อ่อนไสว นักสังคมสงเคราะห์ 4 ฝ่ายจ้างงานและพัฒนาอาชีพคนพิการ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พบว่า ในฐานะของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในด้านการจ้างงานแก่ผู้พิการพบว่า ปัญหาอุปสรรคในการส่งผู้พิการเข้าทำงานตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 และปัญหาที่ผู้พิการที่ทำงานในหน่วยประสบ สามารถแยกได้เป็น 2 ด้านคือ ด้านตัวผู้พิการและสถานประกอบการ โดยแยกสภาพปัญหาตามกลุ่มที่ประสบได้ดังนี้

ตัวผู้พิการ ผู้พิการที่เข้าสู่ระบบการจ้างงาน จะประสบปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลต่อการรับคนพิการเข้าทำงานดังนี้

- ทักษะน้อย วุฒิต่ำ อายุมาก เป็นผลมาจากการขาดโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การศึกษา สังคม ส่งผลต่อผู้พิการที่เข้าทำงานในสถานประกอบการ ไม่มีทักษะด้านฝีมือแรงงาน ส่งผลต่อการประเมินผลงานและอัตราเงินเดือน ตำแหน่งงานของผู้พิการ

- ขาดการยอมรับในตนเองและขาดทักษะทางสังคม ผู้พิการคิดเห็นว่าตนเองมีปมด้อย มองลักษณะความพิการของตนเองเป็นปัญหาต่อการทำงาน และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงานได้

- ขาดเครือข่ายทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคม เช่น ผู้พิการที่แยกตนเองออกจากครอบครัวและชุมชน ทำให้ขาดสวัสดิภาพทางร่างกายและจิตใจ ไม่มีผู้คอยให้คำปรึกษา มีความโดดเดี่ยว ทำให้ไม่สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมและตัดสินใจผิดพลาดได้

- ระบบการศึกษาไม่ตอบสนองต่อการประกอบอาชีพของผู้พิการ ผู้พิการขาดโอกาสในการศึกษา ทำให้ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้ผู้พิการถูกกีดกันในเรื่องตำแหน่งงานได้แต่เป็นผู้ใช้แรงงานในภาคการผลิต

สถานประกอบการ นอกจากตัวผู้พิการเองแล้ว สถานประกอบการมีปัญหาดังต่อไปนี้ที่ส่งผลต่อการรับผู้พิการเข้าทำงาน มีดังนี้

- ทักษะคตินของนายจ้างต่อลักษณะความพิการของผู้พิการ นายจ้างขาดความรู้ ความเข้าใจในประเภทความพิการ มีผลต่อการกำหนดตำแหน่งงานในการจ้างงานผู้พิการ

- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ฯลฯ

- สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตในสังคมของคนพิการ เช่น ผู้พิการที่ต้องใช้รถวีลแชร์ หรือกายอุปกรณ์อื่น ๆ ไม่สะดวกต่อการเดินทางไปทำงานยังสถานประกอบการ

- เลือกรูปแบบติดต่อคนพิการในเรื่องเพศและสภาพความพิการ

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการทำงานของผู้พิการในด้านการจ้างงานนั้นเกิดจากตัวผู้พิการเองที่ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และสถานประกอบการที่ยังขาดความเข้าใจและยังไม่สามารถให้โอกาสแก่คนพิการในการทำงานอย่างเต็มที่ ยังขาดความพร้อมในการรับคนพิการเข้าทำงาน สิ่งสำคัญจึงควรสร้างความพร้อมให้แก่ตัวผู้พิการและปรับทัศนคติของนายจ้างต่อการรับผู้พิการเข้าทำงานให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อเปิดโอกาสให้แก่ผู้พิการในการทำงานได้อย่างแท้จริง

2) ด้านอาชีพอิสระ

จากผลการสัมภาษณ์ นางสาวคำริลักษณ์ พัชรपाल เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ 7 เรื่อง อาชีพอิสระจากหน่วยงานภาครัฐ คือฝ่ายจ้างงานของสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านอาชีพของผู้พิการแบ่งได้ดังนี้

- ผู้พิการขาดความรู้ในเรื่องการประกอบอาชีพ ขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น การตัดสินใจ คุณธรรม จริยธรรม ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการและการตลาด เป็นต้น

- คนพิการที่ประกอบอาชีพอยู่แล้ว ขาดการพัฒนาทักษะอาชีพ เช่น ความต้องการทางตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงรูปแบบสินค้าและบริการ รวมถึงการบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ไม่มีความน่าสนใจหรือดึงดูดลูกค้า

ผลการศึกษาพบว่า จากสภาพปัญหาด้านอาชีพอิสระของผู้พิการที่ขาดทักษะในการประกอบอาชีพขาดแหล่งตลาด ไม่มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจได้ เนื่องมาจากการขาดความรู้ ขาดการฝึกอบรมให้การพัฒนางานของตนเอง หากสามารถพัฒนาอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพได้ จะทำให้ผลิตภัณฑ์ของผู้พิการมีคุณภาพและน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้หากมีการรวมกลุ่มอาชีพจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยกันแก้ไขปัญหา และพัฒนางานของตนเองให้มีคุณค่าแก่สังคมได้

3) ด้านเงินกองทุน

จากผลการสัมภาษณ์ นางสาวยาใจ อังคนาวิน นักประชาสัมพันธ์ 6 ฝ่ายกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพอาชีพคนพิการ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พบว่า ปัญหาอุปสรรคในด้านการกู้เงินคนพิการที่สำคัญ มีดังนี้คือ

- ผู้พิการไม่มีประสบการณ์ความรู้ในด้านวิชาชีพ ไม่สามารถประเมินได้ว่าตนเองต้องการทำอะไร ทำให้เมื่อกู้เงินกองทุนแล้วไม่สามารถส่งคืนได้ จึงเกิดเป็นปัญหาด้านกฎหมายต่อไป

- ผู้พิการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น นำเงินไปใช้หนี้ ไม่สามารถทำให้ผลิตภัณฑ์การค้าเจริญหรือพัฒนาได้ เป็นต้น

- ผู้พิการขาดการสนับสนุนจากครอบครัว สังคม ไม่มีผู้ค้ำประกันในการกู้เงิน ทำให้ขาดโอกาสในการนำเงินไปประกอบอาชีพ

- ผู้พิการไม่สามารถใช้เงินกองทุนคืนได้ เนื่องจากขาดความจริงจังในการประกอบอาชีพ ขาดโอกาสในสังคม ไม่มีผู้แนะนำเมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับการค้า

- วงเงินกู้ต่ำเกินไป เนื่องจากในกิจการที่ต้องการขยายวงเงินที่ให้กู้ไม่เพียงพอ ทำให้ผู้พิการไม่ค่อยประสบความสำเร็จในกิจการขนาดใหญ่

ผลการศึกษาพบว่า การกู้เงินประกอบอาชีพนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการส่งเสริมแนะนำแนวทางในการเลือกประกอบอาชีพ มีแนวทางทางการตลาด ทักษะในการค้าขาย และควรส่งเสริมให้มีการกู้เงินขององค์กร โครงการคนพิการให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมให้คนพิการมีส่วนร่วมมากขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ รวมทั้งมีเครือข่ายทางด้านอาชีพในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา พัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้สู่ตลาดทางการค้าได้เท่าเทียมกับคนปกติ

4.6.3 องค์กรคนพิการ

จากการสัมภาษณ์ พ.ท.ต่อพงษ์ กุลครรชิต นายกสมาคมคนพิการจังหวัดนนทบุรี นายสายแจ้ง รุ่งกลิ่น ประธานสหภาพคนตาบอดและคนพิการผู้ค้าสลากแห่งประเทศไทย และนายสิงห์ธรรม มณีจันทร์สุข นายกสมาคมคนพิการพระประแดง พบว่า ปัญหาด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพสำหรับผู้พิการ นอกจากจะเป็นด้านวิชาชีพแล้ว ต้องรวมถึงการปรับตัวด้านจิตใจของผู้พิการ การประสานงานจากหน่วยงานภาครัฐและสถานประกอบการต้องมีการปรับแนวทางการฝึกอาชีพให้ตรงกับความต้องการของสังคม เปิดโอกาสให้ผู้พิการสามารถออกสู่สังคม และส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านอาชีพทำงานได้อย่างเต็มที่ ในการประสานงานต้องธรรงค์ ประชาสัมพันธ์ กระตุ้นให้นายจ้าง สถานประกอบการตระหนักและยอมรับศักยภาพและความสามารถของผู้พิการ ปัจจุบันการจัดฝึกอาชีพและการรับผู้พิการเข้าทำงาน ไม่เป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการอย่างแท้จริง การฝึกอาชีพจะเน้นการฝึกอาชีพที่ง่าย ๆ ในการรับผู้พิการเข้าทำงานก็จะรับผู้พิการที่มีความพิการในระดับน้อย ทำให้ผู้พิการส่วนหนึ่งถูกกีดกันออกจากระบบการจ้างงาน เพียงการมองที่ความพิการมากกว่าความสามารถในตัวบุคคล อุปสรรคที่สำคัญของผู้พิการนอกจากอาคาร สถานที่ ล่ามภาษามือ เอกสารเบรลล์ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกแล้ว ยังมีเรื่องเจตคติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ที่เป็นอุปสรรคต่อผู้พิการในการออกสู่สังคม เห็นได้จากเจตคติของนายจ้างส่วนใหญ่ที่ปฏิเสธการรับผู้พิการเข้าทำงานจำนวนมาก และไม่ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคน

พิการ เนื่องจากนายจ้างไม่มั่นใจว่าผู้พิการสามารถทำงานได้ แต่เป็นภาระของสถานประกอบการใน ส่วนตัวผู้พิการเองเคยชินกับการได้รับความช่วยเหลือมากกว่าการพึ่งพาตนเอง ไม่มีเป้าหมายในการ แข่งขัน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในงานที่ทำ เปลี่ยนงานบ่อย ส่งผลให้เกิดเจตคติด้านลบแก่สถาน ประกอบการในการรับผู้พิการเข้าทำงาน และองค์กรคนพิการต้องมึบบทบาทในการส่งเสริม กระตุ้น ผลักดันให้เกิดนโยบายที่สร้างศักยภาพของผู้พิการ รวมทั้งการสร้างทัศนคติของสังคมในการมีส่วนร่วม ร่วมของผู้พิการ เน้นการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง มีบทบาทในการแนะนำ เสนอแนะเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้พิการ ซึ่งในการพัฒนาผู้พิการต้องคำนึงถึงการ พัฒนาให้ผู้พิการไม่เป็นภาระของสังคม การพัฒนาผู้พิการต้องพัฒนาในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่ง ของสังคม การพัฒนาต้องมุ่งเน้นให้ผู้พิการสามารถอยู่ในสังคมได้เช่นเดียวกับคนปกติ

4.7 แนวทางการส่งเสริมอาชีพผู้พิการ

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรคของผู้พิการที่ทำงานในหน่วยงาน และผู้พิการที่ประกอบ อาชีพอิสระ พบว่า ปัญหาที่ผู้พิการประสบมาจากตัวผู้พิการเอง และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถานประกอบการซึ่งผู้พิการในแต่ละกลุ่มได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมอาชีพของผู้พิการ เพื่อให้ เกิดความมั่นคงมากยิ่งขึ้น สามารถแยกตามกลุ่มผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพ อิสระได้ดังนี้

4.7.1 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน

จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วย งานคือ การศึกษาต้องมุ่งเน้นให้ผู้พิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และครอบคลุมความพิการทุก ประเภท ควรให้ทางเลือกทางการศึกษาแก่ผู้พิการ ให้คำแนะนำปรึกษาในการเลือกเรียนให้เหมาะสม กับความพิการเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้พิการในเรื่องความรู้ก่อนที่จะเข้าสู่ระบบแรงงาน รวมทั้ง เป็นการให้โอกาสแก่คนพิการใการทำงานในระดับผู้บริหารมากกว่าการเป็นผู้ใช้แรงงาน ผู้พิการที่ ประกอบอาชีพในหน่วยงานจำนวนหนึ่งจะเป็นผู้ผ่านกระบวนการทางการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ซึ่งในปัจจุบันงานที่ผู้พิการได้รับยังไม่มี ความเหมาะสมกับวุฒิการศึกษา ผู้พิการจึงมองว่าการที่ ผู้พิการจะเข้าสู่ระบบแรงงานจำเป็นต้องได้รับการศึกษาให้เหมาะสมกับความพิการ และสภาพการณ์ ปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้พิการยังคิดว่าใน ส่วนของสถานประกอบการที่รับผู้พิการเข้าทำงาน และ ส่วนหนึ่งสถานประกอบการไม่มีความมั่นใจในทักษะทางวิชาชีพ และการปรับตัวกับผู้ร่วมงานของ ผู้พิการ ดังนั้นการส่งเสริมอาชีพให้ผู้พิการจึงควรปรับทัศนคติของสถานประกอบการให้เข้าใจและ มีความรู้เรื่องประเภทความพิการ และการฟื้นฟูสมรรถภาพ นอกจากนี้สถานประกอบการควรให้

โอกาสในการทดลองงานแก่ผู้พิการก่อนรับเข้าทำงาน รวมทั้งควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้พิการได้รับการปรับทักษะทางวิชาชีพ จากหน่วยงานเพื่อผู้พิการโดยตรง หรือสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานอื่น เพื่อปรับทักษะวิชาชีพให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าทำงานของผู้พิการ และเป็นการสร้างมาตรฐานของแรงงานผู้พิการ ให้สถานประกอบการเกิดความมั่นใจและให้โอกาสแก่ผู้พิการในการทำงาน

4.7.2 ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้พิการที่จะประกอบอาชีพอิสระ คือ การฟื้นฟูด้านอาชีพในศูนย์ฝึกอาชีพแก่ผู้พิการอย่างเป็นระบบ วิชาชีพควรปรับให้ทันต่อยุคสมัย รวมทั้งแนวทางในการกู้เงินประกอบอาชีพ ผู้พิการคิดว่าการประกอบอาชีพอิสระสิ่งที่จำเป็น คือ การพัฒนาฝีมือด้านอาชีพของตนเอง เงินทุนหมุนเวียนในการทำการค้า ทักษะทางด้านการตลาด ซึ่งควรมีหน่วยงานที่ให้การฝึกอบรม ให้ความรู้เรื่องของอาชีพอิสระ การตลาด การหาแหล่งเงินทุน นอกจากนี้ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ รวมกลุ่มของอาชีพอิสระที่เหมือนกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการหาตลาด บริหารพัฒนาคุณภาพของฝีมือ รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้ข้อมูลแก่กัน ซึ่งจะทำให้ผู้พิการมีความมั่นคงในอาชีพ มีการพัฒนาทักษะของตนเองอยู่เสมอ ผู้พิการคิดว่าในอนาคตแนวทางด้านอาชีพที่สำคัญสำหรับการประกอบอาชีพอิสระคือ การรวมกลุ่มแบบกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ สร้างสรรสร้างงานฝีมือให้ทัดเทียมกับคนปกติ และการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์เพื่อให้โอกาสในเรื่องของเงินทุน สร้างโอกาสให้แก่ผู้พิการที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระ นอกจากนี้การรวมกลุ่มกันของอาชีพจะทำให้ผู้พิการเกิดการเรียนรู้ในประสบการณ์ที่หลากหลาย และนำมาปรับใช้กับตนเอง รวมทั้งเป็นการเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับตนเองเมื่อเจออุปสรรค ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงในอาชีพอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาจนเป็นกลุ่มเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง แสดงศักยภาพของผู้พิการ ให้สังคมรับรู้และยอมรับผู้พิการในฐานะสมาชิกในสังคม รวมถึงการมีส่วนร่วมทางสังคมในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้พิการต่อไป

สรุปผลจากการศึกษาของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า แนวทางในการส่งเสริมอาชีพผู้พิการต้องเกิดขึ้นจากตัวผู้พิการยอมรับในตนเองและต้องตระหนักว่าตนเองมีคุณค่า สามารถประกอบอาชีพได้ สถานประกอบการต้องปรับทัศนคติให้โอกาสผู้พิการได้แสดงความสามารถ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ เอกชน องค์กรคนพิการ ต้องสนับสนุนในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สร้างกลุ่มพลังคนพิการ ผลักดันให้ผู้พิการออกมาทำกิจกรรมร่วมกันในสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้พิการรู้จักการพึ่งพาตนเอง การประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องครอบคลุมชัดเจน และให้ผู้พิการได้รับอย่างทั่วถึง รมรณรงค์ให้ความรู้สิทธิต่าง ๆ แก่ผู้พิการ เพื่อเป็นทางเลือกของผู้พิการในการประกอบอาชีพ และพัฒนาตนเอง โดยดึงศักยภาพที่ตนเองมีออกมาใช้อย่างเต็มที่

4.8 การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานดังนี้

1. คนพิการที่ทำงานประจำไม่มีปัญหาด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้พิการที่ทำงานในหน่วยงานไม่ได้ทำงานตามความรู้ความสามารถของตนเอง และไม่ได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทำให้ประสบปัญหาความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1

2. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ส่งผลต่อปัญหาและความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ จากผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการและสถานที่สาธารณะที่ไม่จัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ทางลาด ลิฟท์ เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของผู้พิการ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 2

3. ผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากสังคม จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะของคนในสังคมยังไม่เชื่อมั่นในตัวผู้พิการ รวมทั้งไม่มีการรวมกลุ่มทางอาชีพของผู้พิการในการเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 3

4. ประเภทความพิการเป็นอุปสรรคต่อการเข้าทำงานในสถานประกอบการ จากผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการไม่เข้าใจและไม่ยอมรับในความพิการ ทำให้เกิดการเลือกประเภทความพิการในการทำงาน เช่น ผู้พิการทางกายจะได้รับเลือกจากสถานประกอบการมากกว่าผู้พิการทางการมองเห็นและการได้ยินหรือสื่อความหมาย และไม่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเข้าทำงาน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาเปรียบเทียบปัญหา อุปสรรค และความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน กับกลุ่มผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ความต้องการของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน และผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ และศึกษาแนวทางในการส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้พิการให้มีอาชีพที่มั่นคงและเหมาะสมกับสภาพความพิการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้พิการที่ประกอบอาชีพรับจ้างในหน่วยงานภาครัฐ เอกชน จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระค้าขาย เจ้าของกิจการ จำนวน 10 คน และกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการด้านอาชีพภาครัฐจำนวน 3 คน และองค์กรคนพิการจำนวน 2 คน

ผลการศึกษาดังกล่าวสรุปตามวัตถุประสงค์ดังนี้

5.1.1 แนวคิดของผู้พิการต่อการประกอบอาชีพ

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้พิการตัดสินใจประกอบอาชีพเพราะต้องการให้สังคมได้ตระหนัก รับรู้ ขอมรับในตัวผู้พิการ ว่าสามารถทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ผู้พิการที่ประกอบอาชีพต้องการพึ่งพาตนเองมากกว่าการขอรับการสงเคราะห์จากหน่วยงาน ต้องการให้การสงเคราะห์เปลี่ยนเป็นการให้โอกาสในการทำงานเพื่อแสดงศักยภาพที่มีอยู่ให้สังคมได้เกิดการยอมรับ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่จะทำให้ตนเองมีคุณค่านั้น ผู้พิการต้องประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งในความเป็นจริงผู้พิการยังต้องเผชิญกับสถานะที่กดดันและถูกกีดกันจากสังคมในเรื่องของการประกอบอาชีพในการทำงาน เพราะทัศนคติของคนในสังคมยังไม่ยอมรับ และมองว่าผู้พิการไม่สามารถทำงานได้ นำข้อบกพร่องทางร่างกายมาตัดสินความสามารถของผู้พิการ และใช้เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ระบบแรงงานของผู้พิการ ในปัจจุบันหากข้อบกพร่องทางร่างกายได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ตั้งแต่เริ่มต้นด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสม ความบกพร่องทางร่างกายจะไม่นับเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต จะทำให้ผู้พิการสามารถพัฒนาตนเองและพึ่งตนเอง

กลับสู่สังคมได้ ปัจจัยที่สำคัญในการที่ทำให้ผู้พิการกลับสู่สังคมต้องเกิดจากความร่วมมือและให้โอกาส รวมทั้งตัวผู้พิการเองยอมรับและมองเห็นคุณค่าในตนเอง งบประมาณคือของข้อบกพร่องทางร่างกาย นอกจากนี้สังคมควรต้องมีทางเลือกในการประกอบอาชีพอื่น โอกาส และสิทธิต่าง ๆ แก่ผู้พิการมากกว่าการมองว่าผู้พิการต้องได้รับการสงเคราะห์ แต่การช่วยเหลือผู้พิการควรเน้นการให้โอกาสแก่ผู้พิการ ให้อิสระในทางเลือกของตนเองในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ผู้พิการเกิดการพัฒนาศักยภาพ เพิ่มประสิทธิภาพในตนเอง การยอมรับบุคคลหนึ่งที่มีข้อบกพร่องทางร่างกาย แม้จะกระทำไต่ยากเพราะมีเรื่องของทัศนคติ ความคาดหวังเป็นเป้าหมาย จึงควรปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมให้มองผู้พิการในฐานะคนคนหนึ่ง นอกจากนี้ควรเปลี่ยนความคาดหวังเป็นการสร้างโอกาสให้แก่ผู้พิการในการยืนอยู่ในสังคมได้ โดยไม่เป็นภาระแก่ครอบครัว ชุมชน หมายความว่า การยอมรับผู้พิการในฐานะคนปกติเท่าเทียมกัน ยอมรับในความสามารถ ให้โอกาสและทางเลือกแก่การดำรงชีวิต ส่งเสริมศักยภาพ พัฒนาบุคคลให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและร่วมกันพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องผลงานวิจัยของ สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์ (2544) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพของคนพิการคือ เจตคติของครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งส่วนมากเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้อง

จากการศึกษาผู้ที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน การทำงานจะเป็นการแสดงศักยภาพของผู้พิการว่าตนเองนั้นมีความรู้ความสามารถและเหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีประสิทธิภาพ สามารถรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายและต้องการที่จะพัฒนางานให้มีคุณภาพ หากได้รับโอกาสส่งเสริมความรู้ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน และผู้พิการที่เลือกประกอบอาชีพอิสระ ต้องการพึ่งพาตนเอง ใช้ทักษะด้านอาชีพที่มีติดตัวมาแสดงให้สังคมได้รับรู้และยอมรับ ต้องการแสดงจุดยืนในเรื่องของการมีส่วนร่วมในสังคมเช่นเดียวกับคนปกติในสังคม คนพิการทั้ง 2 กลุ่มที่ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง ต้องการรับบริการทางอาชีพในเรื่องของการจ้างงาน เงินทุนในการประกอบอาชีพ มากกว่าบริการทางสังคมที่มุ่งให้การสงเคราะห์ในรูปของตัวเงิน รวมทั้งต้องการโอกาสจากสังคมในการให้คนพิการได้เข้าสู่ระบบแรงงานทั้งในระดับบริหารจัดการ แรงงาน และเจ้าของกิจการ ผู้พิการที่ประกอบอาชีพส่วนหนึ่งมีความเข้าใจสิทธิต่าง ๆ มาก่อนที่จะประกอบอาชีพ และผู้พิการที่ประกอบอาชีพส่วนหนึ่งต้องการเป็นตัวอย่งให้แก่ผู้พิการรายอื่น ๆ ว่าผู้พิการสามารถทำงานได้ หากได้รับความร่วมมืออย่างถูกต้องจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ทั้งในเรื่องกฎหมายต่าง ๆ ต้องไม่กีดกันผู้พิการ แผนงานการทำงานของภาครัฐต้องมุ่งเน้นให้ผู้พิการได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง เพราะผู้พิการคือบุคคลหนึ่งที่มีความต้องการต่าง ๆ เช่นเดียวกับคนปกติ ทั้งในเรื่องปัจจัยพื้นฐานของชีวิต การยอมรับตนเอง ความมั่นคง และความสำเร้จ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้ผู้พิการยอมรับและมองว่าตนเองมีศักยภาพ และผู้พิการจะไม่เป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมต่อไป ผลการ

ศึกษาด้านนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ระเบียบภัทร์ วงษ์ภักดี (2542) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลและโอกาสในการประกอบอาชีพของคนพิการ : ศึกษากรณีผู้พิการทางการมองเห็น พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นต้องการเลือกประกอบอาชีพอิสระเพราะต้องการพึ่งพาตนเองสูง และการประกอบอาชีพในหน่วยงานนั้นเห็นว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง และมีโอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถ และมีโอกาสในการพึ่งพาตนเองสูง แต่ปัญหาคือผู้พิการต้องมีความพร้อมทางด้านจิตใจที่จะออกสู่สังคม โดยอาศัยความอดทน ความเอาใจใส่ดูแลจากเพื่อนร่วมงานและนายจ้าง

จากการศึกษาแนวคิดการประกอบอาชีพของผู้พิการทั้ง 2 กลุ่ม การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพราะต้องการพึ่งพาตนเอง ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวข้าง ต้องการการยอมรับ ความมั่นคงในชีวิต และความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาสเตอร์เรื่องทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ก็อมนุ้ยทุกคนมีความต้องการใน 5 ลำดับคือ ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ความต้องการความปลอดภัยมั่นคง ความต้องการทางสังคม ความต้องการการยอมรับ และความต้องการความสำเร็จ ปัจจุบันผู้พิการยังขาดปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการขั้นแรกของมนุษย์ ซึ่งไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้พิการได้ ทำให้ผู้พิการขาดคุณภาพกลายเป็นผู้ด้อยโอกาสในสังคม และหากผู้บริการได้รับการตอบสนองปัจจัยพื้นฐานอย่างเหมาะสม จะทำให้ผู้พิการได้รับการพัฒนาตนเองจนสามารถดำเนินชีวิตได้เช่นคนปกติ ในด้านความปลอดภัยมั่นคงในชีวิต หมายถึงมนุษย์ทุกคนต้องได้รับความปลอดภัยในชีวิตและมีความมั่นคงในชีวิตจะทำให้มนุษย์มีศักยภาพ ซึ่งสภาพของผู้พิการในปัจจุบันไม่มีความปลอดภัยมั่นคงในชีวิต ซึ่งมีผลมาจากการไม่ได้รับการตอบสนองในปัจจัยพื้นฐานที่เหมาะสม ส่งผลต่อความไม่ปลอดภัยมั่นคงในชีวิตต่อมาซึ่งหากผู้พิการได้รับการตอบสนองด้านความปลอดภัยมั่นคงของชีวิตอย่างเหมาะสม จะทำให้ผู้พิการสามารถพัฒนาตนเองได้ในด้านความต้องการทางสังคม ซึ่งเป็นความต้องการที่จะอยู่ร่วมกันในสังคม มีสถานภาพทางสังคม ต้องการเพื่อนพ้อง ซึ่งผู้พิการเองมีความต้องการทางสังคมที่ค่อนข้างสูง และผู้พิการส่วนมากยังขาดการยอมรับจากสังคมอย่างมาก ซึ่งหากผู้พิการสามารถได้รับการตอบสนองในขั้นนี้ จะทำให้ผู้พิการประสบปัญหาน้อยลง สามารถวางแผนในชีวิตของตนเองได้ นอกจากความต้องการทางสังคมแล้วการได้รับการยกย่องนับถือเป็นความต้องการในขั้นที่สูงขึ้น ซึ่งผู้พิการที่จะสามารถได้รับการตอบสนองในขั้นนี้ในสังคมมีส่วนน้อยมาก ซึ่งผู้พิการที่ได้รับการยกย่องจากสังคมจะเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้พิการอื่น และเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้พิการได้อย่างปกติสุข ความต้องการในเรื่องความสำเร็จ การประจักษ์ตนเองนั้นเป็นความต้องการขั้นสูงสุดในชีวิตของมนุษย์ พบว่าผู้พิการที่ประกอบอาชีพมีความมุ่งหวังว่าจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับคนปกติ แต่เนื่องจากผู้พิการขาดการตอบสนองตั้งแต่ปัจจัยพื้นฐาน จึงทำให้ขาดการยอมรับในสังคม ขาดความมั่นคงในชีวิต ทำให้ผู้พิการประสบปัญหามากมายในการที่จะประสบผลสำเร็จในชีวิต แต่หากผู้พิการได้รับการตอบสนองตามลำดับขั้นอย่างเหมาะสม ผู้พิการจะ

ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพในตนเอง รวมทั้งส่งผลต่อการทำงานในภาพรวมให้มีคุณภาพและมีคุณค่าในชีวิต

5.1.2 ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการประกอบอาชีพของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน และผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระ

ผลการศึกษารูปได้ว่า ปัญหา อุปสรรคของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน และผู้พิการที่ประกอบอาชีพอิสระคือปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นตัวปิดกั้นโอกาสของผู้พิการในการออกสู่สังคม ผู้พิการถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่พิเศษเขาจำเป็นต้องได้รับการจัดอุปกรณ์เสริมบางอย่างในการดำเนินชีวิต เช่น ลิฟท์ สำหรับผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหว ทางลาด ทางเท้าสำหรับคนตาบอด ป้ายอักษรภาษามือสำหรับคนหูหนวก เพราะผู้พิการจะไม่สมบูรณ์มีความบกพร่องทางร่างกาย จึงเป็นเรื่องยากลำบากที่จะทำให้ผู้พิการดำเนินชีวิตเช่นคนปกติโดยทั่วไป บริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ อุปกรณ์และสถานที่อำนวยความสะดวกมักจะเป็นหน้าที่ของรัฐบาล เพราะจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเนื่องด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนี้ทำให้รัฐบาลไม่สามารถปฏิเสธภาระที่ต้องรับผิดชอบนี้ได้ ซึ่งต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ปัจจุบันนี้ได้มีมติเกี่ยวกับกฎกระทรวงในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ โดยมีนัยสำคัญคือสถานที่สาธารณะ ห้องน้ำ สถานศึกษา โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า สถานที่ราชการต่าง ๆ ต้องจัดทางลาด หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้พิการโดยเร็วที่สุด เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พิการสามารถออกสู่สังคมได้ และใช้ชีวิตได้เช่นคนปกติทั่วไป นอกจากการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้พิการทางด้านกายภาพเพื่อออกสู่สังคมแล้ว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้พิการก็นับเป็นการเปิดความคิดของผู้พิการที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

ในปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของผู้พิการ นับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เพราะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารถือเป็นการเปิดโลกทัศน์ของผู้พิการให้เรียนรู้ต่อสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกและสังคมที่ตนเองอยู่ เพื่อที่จะไม่ล้าหลังและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาตนเองให้พร้อมรับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัจจุบันการเข้าถึงข่าวสารของผู้พิการยังคงถูกจำกัด ผู้พิการทางสายตาและทางหูยังไม่มีโอกาสในการรับรู้ข่าวสารมากนัก แม้กระทั่งในการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนาตนเอง ผู้พิการยังขาดในเรื่องของเครื่องมือที่จะช่วยในการเรียนและรับรู้ข่าวสาร เช่น อักษรเบรลล์ ภาษามือ อินเทอร์เน็ต ผู้พิการยังไม่มีเครื่องมือเพียงพอกที่จะใช้ แม้ว่าความรู้ของผู้พิการในเรื่องเหล่านี้จะมีมากขึ้น แต่อุปกรณ์ที่จะช่วยให้ผู้พิการได้แสดงความรู้ยังขาดอีกเป็นจำนวนมาก นอกจากในสถานศึกษาแล้วทางด้านข่าวสารประจำวันของผู้พิการ

เองยังถูกจำกัด คือผู้พิการจะรับรู้ข่าวสารจากทางสมาคมหรือองค์กรที่ตนเป็นสมาชิกเท่านั้น ถือว่าเป็นส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับคนปกติที่สามารถรับรู้ได้จากสื่อต่าง ๆ ผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหวยังไม่มีผลกระทบมากนัก แต่ผู้พิการทางการมองเห็นและการได้ยินจะถูกรบกวนมาก ทั้ง ๆ ที่ผู้พิการเหล่านี้ถ้าสามารถได้รับข่าวสารจากสื่อ เขาจะสามารถพัฒนาตนเองได้เร็วมากขึ้น และอาจช่วยพัฒนาสังคมได้อีกระดับหนึ่ง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนับได้ว่าเป็นการสร้างความสะดวกภาคทางหนึ่ง เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ผู้พิการเองก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งในสังคมที่ต้องมีโอกาสที่เท่าเทียมกันเช่นคนปกติทั่วไป ผลการศึกษาค้านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมประชาสงเคราะห์ (2534) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับคนพิการและทุพพลภาพของกรมประชาสงเคราะห์ กรมบริการในรูปสถาบัน พบว่า ผู้รับบริการสงเคราะห์ส่วนใหญ่มีความพอใจบริการต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดให้ แต่ในส่วนที่มีปัญหาอยู่บ้างคือเรื่องอาคารสถานที่ ได้แก่ ห้องน้ำ ทางเดินระหว่างตึก และสุรธรรม มงคลสวัสดิ์ (2544) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมอาชีพของคนพิการ พบว่า การขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังและต่อเนื่องจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพคนพิการขาดทั้งคุณภาพและปริมาณ ที่สนใจของสถานประกอบการ ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละฝ่ายได้ เนื่องจากขาดข้อมูลข่าวสารและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจ้างงาน

นอกจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกแล้ว ปัญหาด้านการศึกษาเป็นอุปสรรคของผู้พิการ ทั้ง 2 กลุ่ม เนื่องจากสภาพความบกพร่องทางร่างกายของผู้พิการเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการศึกษาของผู้พิการ เพราะจากความไม่พร้อมของสถานที่และตัวผู้พิการเอง ทำให้ผู้พิการถูกกีดกันออกจากระบบการศึกษา รวมทั้งตัวบุคลากรที่ไม่เพียงพอสื่อผู้พิการ เราจึงพบว่าผู้พิการจะถูกส่งเรียนที่ศูนย์ฝึกอาชีพ เพราะเป็นสถานศึกษาที่จัดเฉพาะเกี่ยวกับผู้พิการ แต่ในส่วนของการศึกษาที่เป็นระบบนั้นผู้พิการถูกจำกัดสิทธิอย่างสิ้นเชิง และเมื่อผู้พิการถูกจำกัดสิทธิพื้นฐานคือการศึกษาย่อมส่งผลให้การพัฒนาบุคลากรหยุดชะงักด้วย ในขณะที่สังคมพยายามส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้พิการไม่ได้รับเมื่อผู้พิการขาดความรู้ส่งผลให้เป็นบุคลากรที่ไม่ได้รับการพัฒนา ถ้าหลัง ไม่มีศักยภาพในตนเองแล้วย้อนกลับมาเป็นบุคคลที่รอรับการสงเคราะห์จากรัฐ เพราะถูกเอาเปรียบจากคนทั่วไปในสังคม

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ออกพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญแก่ผู้พิการที่ว่า ผู้พิการต้องได้เรียน แต่ในความเป็นจริงจากนโยบายที่ไม่พร้อมก่อให้เกิดปัญหาตามมา คือ ไม่มีโรงเรียนเพียงพอสำหรับการเรียนร่วมของผู้พิการ สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผู้พิการ มีผู้พิการจำนวนมากที่ประสงค์จะเรียนในระบบแต่ไม่สามารถเรียนได้ การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการนั้นต้องอาศัยความเข้าใจในตัวของผู้พิการ และสภาพที่ผู้พิการเป็นอยู่ ผู้พิการบางประเภทต้องให้มีการเรียนร่วมเพื่อพัฒนาตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในขณะที่ผู้พิการอีกประเภท

หนึ่งต้องได้รับการศึกษาเฉพาะ เช่น เค้กออกทิสติก เพราะจะมีลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป จึงไม่ควรเพิกเฉยต่อสภาพปัญหาทางการศึกษาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาผู้พิการ เพราะเมื่อการศึกษาเป็นการพัฒนาคน ผู้พิการเองก็สมควรได้รับการพัฒนา ผู้พิการจำนวนไม่น้อยที่สามารถเรียนได้เช่นคนปกติและมีศักยภาพในตนเอง

ปัจจุบันพบว่าผู้พิการหลายคนที่มีความรู้ความสามารถ เกิดจากการส่งเสริมการศึกษาของครอบครัวและสังคม นอกจากตัวผู้พิการ โรงเรียน บุคลากรแล้ว ตัวผู้ปกครองเองก็มีส่วนในการปิดกั้นการศึกษาของผู้พิการ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีผู้ปกครองจำนวนมากส่งลูกหลานที่เป็นคนพิการเข้าเรียนแล้ว ครอบครัวเองก็ใจร้อนที่คิดว่าผู้พิการเหมือนคนอื่น ๆ ในระยะเริ่มแรกผู้ปกครองเองต้องยอมรับและเปิดโอกาสให้เวลากับผู้พิการในการปรับตัวเข้าสู่สังคมด้วย ผลการศึกษาด้านนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์ (2544) ซึ่งศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ ซึ่งพบว่า เจตคติของครอบครัว ชุมชน และสังคมส่วนมากเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ทำให้คนพิการขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้ได้รับการพัฒนา และขาดโอกาสในการออกสู่สังคม

นอกจากนี้ ความมั่นคงในการทำงานยังเป็นปัญหาร่วมกันของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและผู้พิการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของผู้พิการ ปัญหาการไม่มีงานทำของผู้พิการปัจจุบันได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างงานของผู้พิการ โดยให้สถานประกอบการที่มีคนงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป รับคนพิการ 1 คนเข้าทำงาน หรือถ้าสถานประกอบการไม่รับผู้พิการทำงานต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อนำเงินส่วนนี้ไปให้ผู้พิการกู้เพื่อประกอบอาชีพอิสระต่อไป แต่ในความเป็นจริงเราพบว่ามีผู้พิการจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รับการฝึกอาชีพ หรือฟื้นฟูสมรรถภาพแล้วแต่ยังขาดโอกาสในการทำงาน เนื่องจากสถานประกอบการยังไม่มีความเชื่อมั่นว่าผู้พิการจะสามารถทำงานได้ จึงมักจะยอมส่งเงินเข้ากองทุนแทนที่จะเป็นการรับผู้พิการทำงาน ซึ่งถือว่าเป็นความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิงในการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการ เพราะตราบดีที่มีเงินกองทุน ๆ มากก็เท่ากับว่าผู้พิการถูกปิดกั้นจากสังคมมากขึ้นตามลำดับ ทำให้ผู้พิการถูกจำกัดให้อยู่ในสังคมของตนเอง เพราะเมื่อไม่มีงานทำผู้พิการจำเป็นต้องประกอบอาชีพอิสระ ถ้าเป็นผู้พิการที่มีความรู้ทางวิชาชีพเขาก็จะประกอบอาชีพได้ไม่ยากนัก แต่สำหรับผู้พิการบางประเภทที่ไม่สามารถประกอบอาชีพเองได้ อาชีพที่ผู้พิการหันกลับไปทำก็คงไม่พ้นการขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งในสภาพความเป็นจริงนั้น ผู้พิการเองก็ถูกเอาเปรียบจากคนปกติที่เป็นคนขายสินค้าอยู่แล้ว ทำให้ผู้พิการประสบกับปัญหาหนี้สินจนกลายเป็นปัญหาการย้ายที่อยู่เร่ร่อนตามมา ผลการศึกษาด้านนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิรินาถ บุญเกียรติ (2535) ซึ่งศึกษาเรื่องการเตรียมการของสถานประกอบการในการจ้างงานของคนพิการ ศึกษาเฉพาะสถานประกอบการที่เข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 พบว่า นายจ้างมีความคิดเห็นว่าคนพิการควรได้รับบริการทางสังคม ได้รับการฝึกฝนให้เป็นคนพึ่งตนเองให้มากที่สุด

สุดเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้เช่นเดียวกับคนปกติ และนายจ้างไม่แน่ใจว่าคนพิการจะสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมทุกอย่างได้เหมือนคนปกติ และไม่แน่ใจว่าการเตรียมจัดสภาพแวดล้อมสำหรับคนพิการนั้นจะคุ้มกับต้นทุนที่ลงไปหรือไม่ ซึ่งหากผู้พิการได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานหรือสถานประกอบการในการอบรม ให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะทำให้ผู้พิการสามารถนำความรู้มาปรับใช้ในการทำงาน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้พิการเกิดการสร้างสรรค์ในงานของตนเองมากขึ้น และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วาสนา ตะเกาพงษ์ (2537) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่ต้องการรับคนพิการเข้าทำงานอันเนื่องมาจากผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญ และความต้องการมีงานทำของคนพิการนั้น ยังไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริง แต่เนื่องมาจากปัญหาการไม่มีเงินทุนสำหรับประกอบอาชีพ และนายจ้างเองต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ ในขณะที่คนพิการจำนวนมากต้องการเข้าสู่ระบบการทำงานเป็นลูกจ้างในสถานประกอบการเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัดปิงหา เฟอ์เรีย (2540) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องทัศนคติของผู้บริหารต่อการรับคนพิการเข้าทำงาน ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจประกันชีวิต พบว่า ผู้บริหารทุกคนทราบและเข้าใจถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ และบางคนไม่เห็นด้วยที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จึงเป็นสิทธิของนายจ้างที่จะรับหรือไม่รับคนพิการเข้าทำงานก็ได้

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรคของผู้พิการที่ประกอบอาชีพในหน่วยงานและอาชีพอิสระ สอดคล้องกับเรื่องสิทธิมนุษยชน อันหมายถึง สิทธิในความเป็นมนุษย์ คือย่อมมีสิทธิสูงสุดในการดำรงอยู่คือมีชีวิตอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมกับมนุษย์ เป็นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งสิทธิมนุษยชนนี้เกี่ยวกับผู้พิการคือ มุ่งเน้นให้ผู้พิการได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมสิทธิโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อให้ผู้พิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นเราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้พิการก็เป็นมนุษย์คนหนึ่งในสังคม ซึ่งผู้พิการเองก็มีสิทธิตามแนวทางของสิทธิมนุษยชน สิทธิในการดำรงชีวิต สิทธิในการฟื้นฟูสมรรถภาพ สิทธิในการประกอบอาชีพ ตลอดจนสิทธิในการได้รับการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ เพื่อขจัดปัญหาอุปสรรคที่ผู้พิการประสบในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ ซึ่งจากการศึกษาปัญหาอุปสรรคของผู้พิการในการประกอบอาชีพทั้ง 2 กลุ่ม ผู้พิการไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งไม่มีการจัดบริการทางสังคมที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ เช่น ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง ไม่มีสื่อพิเศษทางการเรียนรู้สำหรับผู้พิการ และไม่มีศูนย์เกี่ยวกับการบริการด้านอาชีพอย่างครบวงจร ซึ่งเป็นปัญหาในการทำงานและการประกอบอาชีพ ส่งผลให้ผู้พิการไม่ได้รับการพัฒนาและไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลในสังคม ทำให้ผู้พิการไม่มีความมั่นใจในอาชีพของตนเอง แม้ว่าในปัจจุบันจะมีความสนใจในเรื่องของสิทธิมนุษยชนมากขึ้น หน่วยงานต่าง ๆ ให้การบริการตามแนวทางของสิทธิมนุษยชนมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง แม้จะมีบริการทางการศึกษาเกี่ยวกับ

ผู้พิการที่สามารถให้เรียนร่วมได้ แต่ในทางปฏิบัติกลุ่มผู้พิการยังคงถูกปฏิเสธจากระบบการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้พิการจะออกไปประกอบอาชีพ ทำให้ผู้พิการมีความรู้ที่ไม่เหมาะสมกับงานที่ทำ หรือได้รับงานที่ไม่ตรงกับความรู้ ดังนั้นการพัฒนาผู้พิการตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ ตามแนวทางสิทธิมนุษยชน จะทำให้การพัฒนาผู้พิการเป็นรูปธรรมมากขึ้น และผู้พิการจะได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดในการดำรงชีวิต รวมทั้งจะเป็นแนวทางในการเพิ่มศักยภาพของผู้พิการมากขึ้น และจะช่วยแก้ไขฟื้นฟูความพิการไม่ให้เป็นอุปสรรค และกลับมาพัฒนาสังคมประเทศชาติต่อไปได้ในฐานะสมาชิกในสังคม รวมทั้งช่วยพัฒนาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่กระแสเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ถูกกล่าวขาน และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนากลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในสังคมให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีศักยภาพ ซึ่งแท้จริงแล้วในความเป็นมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการสิทธิและโอกาสอันเท่าเทียมกันของสังคม ในปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอันหมายรวมถึงทุก ๆ คนรวมทั้งผู้พิการด้วย ได้กล่าวไว้ถึงการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ที่ต้องได้รับโอกาสและสิทธิที่เท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงผู้พิการได้ถูกปฏิเสธสิทธิอันนี้ด้วยเหตุว่าสังคมไทยมีทัศนคติหรือเจตคติต่อผู้พิการยังเป็นไปในแง่ลบ คือการสงสาร มองผู้พิการอย่างผู้อ่อนแอ เป็นภาระต่อสังคม อับอาย ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกเหล่านี้เองเป็นตัวผลักดันให้ผู้พิการออกไปจากสังคม และจากเจตคติเหล่านี้เองเป็นการปิดกั้นผู้พิการ นอกจากนี้ความสงสารของคนในสังคมก็กลายเป็นผลเสียต่อผู้พิการเอง บ่อยครั้งที่ผู้พิการจะถูกให้ไปเป็นขอทาน เนื่องมาจากเจตคติของความสงสารนั่นเองกลายเป็นการปิดกั้นโอกาสทางสังคมในด้านต่าง ๆ ด้วย ทำให้ผู้พิการไม่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือกลุ่มต่าง ๆ ได้ ผลการศึกษาในด้านนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ระภีภัทร์ วงษ์ภักดี (2542) ซึ่งศึกษาเรื่อง สิทธิและโอกาสในการประกอบอาชีพของคนพิการ ศึกษากรณีผู้พิการทางการมองเห็น พบว่า ผู้พิการทางการมองเห็นต้องเผชิญกับสภาวะถูกรังเกียจกีดกันในเรื่องการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ ซึ่งมีความขัดแย้งกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการของประเทศไทยหลายฉบับที่ให้สิทธิคนพิการในหลาย ๆ ด้าน

นอกจากแนวคิดสิทธิมนุษยชนแล้ว ยังสอดคล้องกับแนวคิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนทั่วไป โดยเฉพาะงานสวัสดิการสังคม เน้นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียมกัน สิทธิ เสรีภาพ การได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ผู้พิการถูกจัดเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมคือ ไม่มีโอกาสในการอยู่ร่วมกับสังคมเนื่องจากความไม่พร้อม และสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการดำรงอยู่ของผู้พิการ ปัญหาอุปสรรคของผู้พิการที่พบเกิดจากการไม่สามารถจัดบริการสังคมที่เหมาะสมและครอบคลุมให้แก่ผู้พิการได้ ซึ่งหน้าที่ในการจัดบริการทางสังคมเป็นหน้าที่หลักของภาครัฐในการดำเนินการส่งเสริมให้บุคคลมีสิทธิเสรีภาพในสังคมซึ่งจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่วนหนึ่งที่

ผู้พิการไม่สามารถประกอบอาชีพและประสบกับปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากกลุ่มผู้พิการไม่ได้รับการส่งเสริมตามแนวทางของการจัดบริการทางสังคมอย่างเป็นธรรมชาติ กลุ่มผู้พิการไม่สามารถพัฒนาตนเองได้มาจากข้อจำกัดในเรื่องของทัศนคติทางสังคม และความพร้อมของสังคมต่อการรองรับผู้พิการ ปัจจุบันรัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิความเท่าเทียมกัน การไม่เลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ดังนั้นจึงไม่มีข้อปฏิเสธในการจัดบริการทางสังคมให้ทั่วถึง เพราะผู้พิการถือเป็นบุคคลหนึ่งในสังคม มีสิทธิเท่าเทียมกัน ดังนั้นจำเป็นต้องให้ผู้พิการเข้าถึงบริการทางสังคมของรัฐ และต้องสนองตอบความต้องการที่เหมาะสมกับความพิการ จากแนวคิดรัฐธรรมนูญทำให้ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้พิการประสบไม่ว่าจะเป็นความคล่องตัวในการเดิน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การศึกษา และบริการทางสังคม จึงเกิดการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้พิการในด้านต่าง ๆ เพื่อรักษาปรับสภาพให้ความพิการเบาบางจนความพิการไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นปัญหาที่ผู้พิการประสบจะต้องได้รับการแก้ไขตามแนวทางของรัฐธรรมนูญในรูปของกฎหมาย แผนงาน นโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐในการส่งเสริมให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในสังคม

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า แนวทางสิทธิมนุษยชนเป็นแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพของผู้พิการ แนวคิดในการจัดบริการให้เหมาะสม ไม่จำกัดกีดกันผู้พิการออกจากสังคม ในขณะที่แนวทางตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นแนวทางในการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิให้กับผู้พิการที่ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เป็นแนวทางสนับสนุนให้ผู้พิการได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปราศจากอุปสรรคทางสังคมที่จะเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ดังนั้นหากผู้พิการสามารถพัฒนาตนเองได้ตามแนวทางสิทธิมนุษยชน และได้รับการคุ้มครองตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแล้ว จะช่วยให้ผู้พิการพัฒนาศักยภาพและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติ ไม่เป็นผู้ค้อยโอกาสในสังคม และจะช่วยกันบรรเทาปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมทั้งเป็นการเพิ่มทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ และเป็นการสร้างสังคมแห่งการมีส่วนร่วม สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สร้างความเท่าเทียมกันของคนในสังคม อันเป็นจุดมุ่งหมายที่สูงสุดของผู้พิการต่อการได้รับการพัฒนา และหมายถึงศักยภาพของบุคคลในการพัฒนาสังคมต่อไป

5.1.3 แนวทางในการส่งเสริมให้ผู้พิการมีอาชีพมั่นคงและเหมาะสมกับความพิการ

ผลการศึกษารูปได้ว่า แนวทางในการส่งเสริมอาชีพของผู้พิการให้มีความมั่นคงและเหมาะสมนั้น ส่วนหนึ่งผู้พิการเองต้องมีแนวคิดที่จะพึ่งพาตนเองให้ได้ ต้องเปลี่ยนการช่วยเหลือจากรูปแบบของการสงเคราะห์เป็นการสร้างโอกาส ให้บริการทางสังคมอย่างเป็นระบบเหมาะสมกับผู้พิการ นอกจากนี้การรวมกลุ่มองค์กรผู้พิการต้องมีบทบาทในการผลักดันให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม หน่วยงานภาครัฐต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงาน รมรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สิทธิต่าง ๆ ของผู้พิการให้ทั่วถึง ส่วนสถานประกอบการต้องยอมรับ ปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนต่อผู้พิการในฐานะคนปกติ มีความเท่าเทียมกัน การส่งเสริมด้านอาชีพของผู้พิการต้องเป็นการทำงานร่วมกันอย่างเป็นบูรณาการ พัฒนาเป็นแบบองค์รวม หากพูดถึงแนวทางการส่งเสริมให้ผู้พิการมีศักยภาพและการพัฒนาต้องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการพัฒนาแบบบูรณาการ คือ ต้องมองในภาพรวมว่าจะพัฒนาอะไร อย่างไร แล้วกระบวนการแห่งการพัฒนาจะต้องครอบคลุมเป็นวงจรอย่างต่อเนื่องจนจบกระบวนการ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยในกระบวนการแห่งการพัฒนาต้องให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริง ต้องให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการต่าง ๆ ที่จะพัฒนาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้พิการ และจะทำให้การพัฒนาเหมาะสมกับผู้พิการมากที่สุด โดยเริ่มจากการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้ง 4 ด้าน คือ ทางกาย การแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพอย่างต่อเนื่อง ผู้พิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพครบกระบวนการ จะทำให้ผู้พิการพัฒนาตนเองจนสามารถกลับสู่สังคมโดยไม่มีข้อจำกัดทางกายเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ รวมถึงการส่งเสริมอาชีพต้องเน้นการรวมกลุ่มในด้านวิชาชีพของแต่ละกลุ่มในอาชีพอิสระและการปรับทัศนคติของสถานประกอบการในการยอมรับความสามารถของผู้พิการ รวมทั้งการจัดบริการทางสังคมต่าง ๆ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการศึกษาผู้พิการ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ต้องทั่วถึงต่อผู้พิการทุกกลุ่ม เพื่อเป็นทางเลือกและโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้พิการ ในแนวทางการส่งเสริมให้ผู้พิการมีอาชีพนั้น ผู้พิการเองต้องได้รับการตอบสนองในความต้องการของมนุษย์ รวมทั้งต้องได้รับสิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกับคนปกติ และต้องเกิดจากความร่วมมือประสานงานทั้งในเรื่องของกฎหมาย นโยบาย ทัศนคติของสังคมที่ต้องเปลี่ยนมุมมองจากการใช้การสงเคราะห์แก่ผู้พิการเป็นการให้โอกาส ส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ผู้พิการเพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพในตนเองให้มีศักยภาพ ซึ่งแนวทางการส่งเสริมอาชีพผู้พิการนั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายถึง การสร้างให้ผู้พิการมีความสามารถโดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพ เพื่อบรรเทาความพิการให้เบาบางจนไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อผู้พิการได้รับการบำบัดที่ถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรก จะสามารถพัฒนาไปสู่การ

พึ่งตนเองได้ ซึ่งจากแนวคิดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเกิดจากการจัดทำแผนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540 – 2544 และการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพของคนพิการในประเทศไทย ซึ่งส่งเสริมด้านอาชีพทั้งในสถานประกอบการ และอาชีพอิสระ โดยเน้นให้ผู้พิการได้รับการพัฒนาด้านอาชีพอย่างเหมาะสมกับความพิการ รวมทั้งเน้นให้ผู้พิการสามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นในสังคม และต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างโอกาสให้ผู้พิการได้มีชีวิตอยู่ และมีโอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในสังคมเท่าเทียมกับคนปกติ มากกว่าที่จะเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาส รอคอยการช่วยเหลือตลอดเวลา ดังนั้นจึงควรมีแนวทางในการส่งเสริมอาชีพดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้พิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ การศึกษา การสังคม และการอาชีพอย่างต่อเนื่อง ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เพื่อปรับสภาพความพิการและให้โอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม คือต้องฟื้นฟูไปพร้อม ๆ กัน การฟื้นฟูสมรรถภาพต้องครอบคลุมทุกกลุ่มประเภทความพิการ และผู้พิการควรได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพตั้งแต่เริ่มแรก โดยเฉพาะหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูสมรรถภาพคือกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ ต้องทำให้กระบวนการในการฟื้นฟูสมรรถภาพเกิดผลและครอบคลุมผู้พิการ เพื่อการกลับสู่สังคมของผู้พิการ

2. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ เช่น รถเมล์ ลิฟท์ ห้องน้ำ และทางลาด สำหรับผู้พิการในสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งสื่อพิเศษทางการเรียนของผู้พิการในบางประเภท เช่น อักษรเบรลล์ สื่อทางเสียงสำหรับคนตาบอด เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการพบปะสื่อสารกับคนในสังคมของผู้พิการ โดยเฉพาะในสถานศึกษา เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยไม่มีข้อจำกัดของความพิการ

3. ส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบของการเรียนสามัญและวิชาชีพแก่ผู้พิการ และผลักดันให้ผู้พิการได้เรียนร่วมกับคนปกติ เพื่อเป็นการปรับทักษะทางสังคม ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นของผู้พิการ จะได้ไม่เกิดปัญหาการปรับตัวของผู้พิการ เป็นการสร้างบุคลิกภาพทางสังคมของผู้พิการ

4. การให้บริการทางสังคม ต้องเป็นการทำงานระบบเครือข่าย ต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการด้านอาชีพและจ้างงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ต้องมีการฝึกทักษะด้านอาชีพ เตรียมความพร้อมด้านทักษะทางสังคม มีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนและหลังการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการทำงานให้บริการผู้พิการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาาระบบข้อมูลต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ตลาดแรงงาน ตำแหน่งงานของผู้พิการ สิทธิต่าง ๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการ ให้ผู้พิการรับรู้และเป็นทางเลือกแก่ผู้พิการในการประกอบอาชีพ

5. สนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายในกลุ่มอาชีพอิสระสำหรับผู้พิการ ฝึกอบรมทักษะด้านวิชาชีพ การตลาด รวมทั้งสนับสนุนเงินกองทุนให้กับผู้พิการที่ประกอบอาชีพ และองค์กรผู้พิการในการประกอบอาชีพให้ครอบคลุม รวมทั้งสนับสนุน โครงการของผู้พิการในการขอเงินสนับสนุน เพื่อเป็นการมีส่วนร่วมของผู้พิการกับคนปกติ

6. ผลักดันให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น สนับสนุนองค์กรผู้พิการให้มีความเข้มแข็ง เพื่อช่วยกันพัฒนาศักยภาพของผู้พิการต่อไป

เนื่องจากผู้พิการมีความบกพร่อง แนวทางการส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่ผู้พิการควรมีลักษณะเฉพาะที่สนองต่อความต้องการของผู้พิการ ความพิการเป็นความผิดปกติที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้นก่อนการเข้าอยู่ในสังคมควรให้ผู้พิการได้รับสวัสดิการพื้นฐานที่รัฐจัดให้เพื่อเป็นการสงเคราะห์ พื้นฟู พัฒนาผู้พิการก่อน แนวทางการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้พิการที่สำคัญในปัจจุบันควรเน้นที่การปรับสมรรถภาพผู้พิการ การมีส่วนร่วม การศึกษา และการเปลี่ยนแปลงคคคคของสังคมต่อผู้พิการ เพราะในการก้าวเข้าไปในสังคม ชุมชนต้องช่วยกันฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการด้วยเพื่อเป็นการสร้างศักยภาพของผู้พิการ

การปรับสมรรถภาพผู้พิการ ควรใส่ใจเรื่องความสามารถของแต่ละบุคคล โดยที่ควรมีความเคารพในความเป็นบุคคลเฉพาะตัวของเขาเหล่านั้น ในการช่วยผู้พิการต้องพยายามอย่างที่สุด ให้เขาอยู่กับครอบครัวให้ได้อยู่ในชุมชนเดิม โดยส่งเสริมความสามารถของหน่วยนั้นให้ช่วยผู้พิการได้ การจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่ผู้พิการควรมีความสอดคล้องกับผู้พิการและสังคมนั้น ๆ

นอกจากนี้ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้พิการในกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ของชุมชน โดยเฉพาะโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพควรเปิดโอกาสให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในการออกแบบ วางแผน และจัดตั้งบริการต่าง ๆ ที่ผู้พิการและครอบครัวของเขาคิดว่าจำเป็น วิธีการที่จะให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในการเลือกจัดทำบริการต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการศึกษาให้แก่ผู้พิการ ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาให้ความการศึกษาแก่ผู้พิการ การจัดบริการทางการศึกษาแก่ผู้พิการควรมีหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นเรียนร่วม การเรียนเฉพาะในโรงเรียน การเรียนในชุมชน นอกจากนี้การศึกษาของผู้พิการไม่ควรผูกขาดอยู่กับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ควรเกิดจากความพร้อมและความต้องการของผู้พิการเอง ผลการศึกษาด้านนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลปิงหา เพอร์เรียม (2540) ซึ่งศึกษาทัศนคติของผู้บริหารต่อการรับคนพิการเข้าทำงาน ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจประกันชีวิต พบว่า สิ่งที่ผู้บริหารทั้งหมดให้ความสำคัญคือ ความรู้ความสามารถในการทำงานของคนพิการ

นอกจากการปรับสภาพแก่ผู้พิการเพื่อเตรียมความพร้อมผู้พิการออกสู่สังคมแล้ว ควรมีการสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้พิการ โดยเริ่มจากครอบครัวที่ต้องมองว่าผู้พิการเป็นคนหนึ่งในสังคม เขาต้องการโอกาสในการอยู่ร่วมกันในสังคม และต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมว่าผู้พิการมีศักยภาพในตนเอง เขาสามารถทำงานได้และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ ไม่ใช่เป็นภาระแก่สังคม ทั้งครอบครัวและสังคมควรให้โอกาสผู้พิการ โดยการส่งเสริมการศึกษา อาชีพ และสนับสนุนให้เกิดความสะดวกแก่ผู้พิการทางด้านกายภาพ เพื่อที่เขาจะออกสู่สังคมและกลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศต่อไป

ปัจจุบันแม้ว่าสังคมจะเริ่มตระหนักถึงผู้พิการมากขึ้น โดยมีหลายหน่วยงานที่ร่วมกันสร้างหรือกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อผู้พิการหลายด้าน แม้ว่าการเริ่มต้นจะติดขัดบางประการไม่บรรลุถึงเป้าหมายที่แท้จริง แต่อย่างน้อยการเริ่มต้นยังดีกว่าการไม่เริ่มอะไรเลย แต่ในการพัฒนาผู้พิการด้านต่าง ๆ ยังต้องดำเนินต่อไปและยังมีปัญหาอีกมากมาย ในการพัฒนาศักยภาพผู้พิการนั้น คงต้องอาศัยความร่วมมือทั้งของผู้พิการ ครอบครัว รัฐบาล องค์กร และสังคม ในการมีส่วนร่วมที่จะพัฒนาศักยภาพต่อไป เพราะการพัฒนาศักยภาพผู้พิการไม่ใช่ความรับผิดชอบของใคร แต่ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมทั้งของผู้ที่ประสบปัญหาและผู้แก้ไข เพื่อให้เกิดผลและแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวาสนา ตะเกาพงษ์ (2537) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ พบว่าความเป็นไปได้ของคนพิการที่จะได้มีงานทำจะมีมากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องที่ต้องร่วมมือกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการต่อไป

ในอนาคต ผู้พิการมีแนวโน้มที่จะพัฒนามากขึ้น ซึ่งวันนั้นผู้พิการคงมีศักยภาพที่มั่นคง และสามารถยืนอยู่ในสังคมได้เช่นคนปกติ และวันนั้นคงไม่ไกลเกินที่เราทุกคนในสังคมจะร่วมกันพัฒนา ปรับเปลี่ยนมุมมอง ทัศนคติเกี่ยวกับผู้พิการใหม่ มองว่าผู้พิการคือมนุษย์เช่นเดียวกับเราที่ต้องยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง ไม่เป็นภาระต่อสังคม และความสุขของผู้พิการคือ การมีงานทำ มีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ของตนเอง ไม่ต้องเป็นภาระของครอบครัว และสิ่งที่เขาภูมิใจคือ การเสียภาษีรายได้ให้กับรัฐเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป เพราะหมายถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมโดยรวมต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังที่สรุปและอภิปรายผลข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไปดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) กระทรวงสาธารณสุข ควรส่งเสริมให้สถานพยาบาลขยายบริการ และพัฒนาสถานพยาบาลโดยเฉพาะในชุมชนที่ห่างไกลเพื่อให้ผู้พิการได้เข้าถึงบริการอย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพในการบำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ

(2) สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ รมรณรงค์ให้ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางการแพทย์ การศึกษาดังคม และอาชีพ แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และตัวผู้พิการเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้พิการ

(3) กระทรวงศึกษาธิการ ควรส่งเสริม ขยายบริการด้านการศึกษาแก่ผู้พิการทุกประเภทในทุกระดับการศึกษา โดยจัดให้ผู้พิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งด้านอาชีพและสายสามัญถึงระดับอุดมศึกษาในลักษณะของสถานศึกษาพิเศษ หรือเรียนร่วมในสถานศึกษาทั่วไป

(4) องค์การขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทยและสถานประกอบการ ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับผู้พิการแต่ละประเภท ทั้งในสถานประกอบการ รวมทั้งระบบขนส่งมวลชน การเดินทางคมนาคม

(5) สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ควรมีการติดตามประเมินผล และให้ผู้พิการมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนระเบียบต่าง ๆ เช่น ระเบียบการกู้เงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของผู้พิการอย่างเหมาะสมถูกต้อง

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

(1) ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการ ควรปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการฝึกอาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการสำรวจอาชีพใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพความพิการ เช่น การส่งเสริมวิชาชีพเสริมระยะสั้น ให้สอดคล้องกับความต้องการของวิถีชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เช่น อาชีพทางภาคเกษตรกรรม (การเพาะเห็ด เลี้ยงสัตว์) งานประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาให้ผู้พิการสามารถออกแบบควบคุมอุปกรณ์ที่ใช้แทนความพิการในการทำงาน

(2) สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จัดอบรม สนับสนุนให้ผู้พิการที่จะประกอบอาชีพอิสระได้รับความรู้ในการดำเนินงานธุรกิจขนาดเล็กอย่างจริงจัง เพื่อให้การประกอบธุรกิจของผู้พิการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) องค์กรคนพิการ ควรมีการรวมกลุ่มเครือข่ายทางสังคมให้มีการปะทะสังสรรค์กับบุคคลต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทำให้เกิดทักษะทางสังคม พยายามให้ผู้พิการอยู่ในชุมชนมีส่วนร่วมในสังคมจะทำให้ผู้พิการปรับตัวช่วยเหลือตนเองและภาคภูมิใจในตนเอง

(4) สถานศึกษา เช่น โรงเรียน ควรจัดการศึกษาในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกับคนปกติในโรงเรียนทุกโรงเรียน ทั้งของรัฐบาลและเอกชนเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ เพราะจะทำให้ผู้พิการเรียนรู้ในการปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

(5) หน่วยงานที่ให้บริการด้านอาชีพแก่ผู้พิการ เช่น ฝ่ายกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ฝ่ายพัฒนาอาชีพและจ้างงาน ควรมีการติดตามประเมินผลภายหลังจากส่งผู้พิการไปทำงานในสถานประกอบการ และกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อพัฒนาปรับสภาพของผู้พิการให้มีศักยภาพ และได้รับการยอมรับมากขึ้น

(6) ศูนย์ฝึกอาชีพและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ควรสนับสนุนให้มีการประเมินความสามารถ และให้มีการเตรียมความพร้อมผู้พิการ เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้พิการก่อนออกไปประกอบอาชีพทุกด้าน รวมถึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในการหางานให้แก่ผู้พิการก่อนออกไปประกอบอาชีพ

(7) สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นสื่อกลางในการหาตลาดแก่ผู้พิการที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจ้างงาน หรือการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้พิการในการประกอบอาชีพ

5.2.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเรื่องปัญหา อุปสรรค และความต้องการในงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการทุกประเภท

2. ควรทำการศึกษาเรื่องปัญหา อุปสรรค และความต้องการในงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพของคนพิการที่อยู่ในส่วนภูมิภาค หรือชุมชนต่าง ๆ

3. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในด้านอาชีพของคนพิการที่ประกอบอาชีพอิสระ และคนพิการที่ทำงานในสถานประกอบการ
4. ควรมีการขยายผลการศึกษาเพื่อนำไปสู่งานวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มและทิศทางในอนาคตของงานฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านอาชีพของคนพิการ โดยศึกษาในลักษณะเชิงสหวิชาชีพ

บรรณานุกรม

หนังสือ

- ขนิษฐา เทวินทรภักดี. (2531). “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบุคคลพิการ” เอกสารการสอนชุดวิชาการดูแลบุคคลพิการ หน่วยที่ 1 – 7. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- .(2539). การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ : ทางสู่ความสำเร็จของคนพิการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์.
- .(2540). แผนผังทางการฟื้นฟูสมรรถภาพสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์. เอกสารทางวิชาการ เลขที่ 422 เล่มที่ 23/2540.
- ถาวร รัตนศิริ. (2531). คู่มือประเมินสมรรถภาพทางอาชีพ เล่ม 1. ผู้แปล.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2539). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

วิทยานิพนธ์/งานวิจัย

- กัลปิงหา เฟอร์เรีย .(2539). ทัศนคติของผู้บริหารต่อการรับคนพิการเข้าทำงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีธุรกิจประกันชีวิต. ภาคนิพนธ์สาขาการจัดการแรงงานและสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยเกริก.
- รวมพร ถาวรอนุกิจ. (2538). แนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ระภีภัทร์ วงษ์ภักดี. (2542). การสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น. สารนิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- รุ่งมณี ตฤกิจจาวงศ์. (2542). การศึกษาการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพคนพิการของกรมประชาสงเคราะห์. รายงานการวิจัย กรมประชาสงเคราะห์.
- วาสนา ตะเกาพงษ์. (2537). การสร้างโอกาสการมีงานทำของคนพิการ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิรินาด บุญยเกียรติ. (2535). การเตรียมการของสถานประกอบการในการจ้างงานคนพิการ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุภรธรรม มงคลสวัสดิ์.(2544). แนวทางการส่งเสริมอาชีพคนพิการ. วิทยานิพนธ์สาขาการจัดการ
โครงการสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุรภา กสานติกุล. (2542). การปรับตัวในการทำงานของคนพิการที่ทำงานในสถานประกอบการ
ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ศึกษาเฉพาะ
ในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล วิมลกาญจนา. (2541). การติดตามผลการใช้สิทธิประโยชน์ด้านอาชีพตามพระราชบัญญัติ
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สิรินาด บุญเกียรติ.(2535). การเตรียมการของสถานประกอบการในการจ้างงานคนพิการ : ศึกษา
เฉพาะสถานประกอบการที่เข้าร่วมสัมมนาเรื่อง พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคน
พิการ พ.ศ. 2534. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุลสาร/แผ่นพับ/เอกสาร/บทความ
- กองวิชาการและแผนงาน กรมประชาสงเคราะห์. (2534). การศึกษารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม
ในการจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับคนพิการและทุพพลภาพของกรมประชาสงเคราะห์
กรณีบริการในรูปสถาบัน. เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 250.
- ขนิษฐา เทวินทรภักดี. (2541). “สถานภาพปัจจุบันและอนาคตของคนพิการในประเทศไทย”.
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น. นิตยสาร
กรมประชาสงเคราะห์ ปีที่ 41 ฉบับที่ 3.
- สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์.(2539). แผนการฟื้นฟู
สมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540 – 2544. กรุงเทพมหานคร : มปท.
- (2534). พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534. กรุงเทพมหานคร : มปท.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพในหน่วยงาน

- นายพิกุล เชื้อสาวะถี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2545.
- นายวิรุพฤทธิ์ อาจเสน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2545.
- นายสุภา เบ็งทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2545.
- นางสาวศิริรินทร์ คุ่มวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2545.
- นายทอง ชุ่มชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2545.
- นายธีรยุทธ แก้วแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2545.
- นางสาวรินลณี ใจแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2545.
- นางสาวฐนิตฐา ยิบพิกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2545.
- นางสาววนิดา แพรเอี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2545.
- นายทิพย์ พุ่มขาว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพพระประแดง, เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2545.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ประกอบอาชีพอิสระ

- นายทิวา ทรรศัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2545.
- นายคมเดช แค้นสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2545.
- นายสมภาร บุตรสาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2545.
- นายเลิศ แสนใจดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2545.
- นางสุคนธ์ เจริญวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2545.
- นางสาวนิรมล ทรัพย์เจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2545.
- นายวิสิทธิ์ ชำนาญจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2545.
- นายเจษฎา สังบุญชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2545.
- นางประทุม หนูขาว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2545.
- นางสาวนรินพร หอยสังข์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2545.

บรรณานุกรม (ต่อ)

บุคลากรของหน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์

นางสาวคำรลักษ์ณ์ พัตรपाल เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545.

นางสาวยาใจ อังคนาวิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545.

นางสาวภัทรพร อ่อนไสว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545.

นางสาวบุษบา โทณสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545.

พ.ท.ต่อพงษ์ กุลกรรชิต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545.

นายสิงห์ธรรม มณีจันทร์สุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545.

นายสายแจ้ง รุ่งกลิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์
ที่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดสมุทรปราการ, เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545.

นางสาวละออ วงศ์ไชย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2545.

ผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 สำหรับผู้พิการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. ชื่อ นามสกุล
2. อายุ ปี .
3. ประเภทความพิการ
4. การศึกษาสูงสุด
5. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพ
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน บาท
7. ที่อยู่ปัจจุบัน
-
-
-
- สถานที่ทำงาน
-
-

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์

1. ในการทำงานของท่านประสบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง และปัญหาต่าง ๆ ส่งผลต่อการทำงานแก่ท่านในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีแนวทางหรือวิธีการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีเหตุผลใดในการเลือกทำงานที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

4. จากการทำงานที่ผ่านมา ท่านคิดว่ามีความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพนี้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. ลักษณะงานหรือตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านทำอยู่ มีความเหมาะสมกับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. จากการทำงาน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นในเรื่องใดที่ควรได้รับจากหน่วยงานอื่น เพื่อส่งเสริมให้คนพิการมีงานทำ

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในด้านอาชีพและสามัญ มีความจำเป็นและเหมาะสมกับคนพิการอย่างไร และในปัจจุบันท่านคิดว่าคนพิการได้รับโอกาสทางการศึกษาเพียงพอเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การเดินทาง สถานที่ ผู้ร่วมงาน เอื้อต่อการทำงานของคนพิการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าแนวทางในการให้บริการด้านอาชีพตาม พรบ.๙ มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันและคนพิการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านอาชีพของคนพิการสามารถส่งเสริมหรือพัฒนาอาชีพคนพิการได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. ท่านมีแนวคิดอย่างไรต่อการประกอบอาชีพของคนพิการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. จากสภาพปัญหาด้านอาชญากรรมของคนพิการในปัจจุบัน ท่านมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในด้านอาชญากรรมของคนพิการคืออะไร และควรแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ผนวก ข

พระราชบัญญัติ
การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
พ.ศ. 2534

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534

เป็นปีที่ 46 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

จึงทรงโปรดเกล้าฯ โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“คนพิการ” หมายความว่า คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

“การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือการเสริมสร้างความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้นโดยอาศัยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงาน หรือดำรงชีวิตในสังคมทัดเทียมคนปกติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมส่งเสริมการค้า และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินหกคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ

ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นเลขาธิการ และให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในกรมประชาสัมพันธ์ไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

การแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากคนพิการซึ่งเป็นผู้แทนองค์การที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ไม่น้อยกว่าสองคน

มาตรา 6 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอแนะนโยบายการดำเนินงานและแผนบริหารงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการต่อรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ และมอบหมายให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(2) ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(3) สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เงินอุดหนุน ติ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่าง ๆ ตามที่เห็นสมควร

(4) จัดทำโครงการเพื่อการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(5) อนุมัติโครงการหรือแผนงานที่จะใช้เงินกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการและวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหาร และการใช้จ่ายเงินกองทุนดังกล่าว

(6) วางระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดต่าง ๆ ภายในขอบเขตการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถ
- (5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้

กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 9 ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อม ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้วนั้น หรือของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน แล้วแต่กรณี

มาตรา 10 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

คณะอนุกรรมการแต่ละคณะให้มีคนพิการซึ่งได้จดทะเบียนไว้ตามมาตรา 14 ไม่น้อยกว่าหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการ

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำความในมาตรา 10 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 12 ให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้นในกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ในการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และในการให้คนพิการได้รับการสงเคราะห์ ตามมาตรา 15

(2) รวบรวมและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ความพิการ การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

(3) จัดทำแผนงานเกี่ยวกับการป้องกันความพิการ การรักษา และการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(4) ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมของคนพิการ

(5) จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ซึ่งทำงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(6) ส่งเสริมอาชีพและจัดหางานให้แก่คนพิการซึ่งได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้ว

(7) เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่วิชาการ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมเกี่ยวกับคน พิการ

(8) รวบรวมผลการวิเคราะห์ วิจัย ดำเนินการ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติ งานตามนโยบาย แผนงานการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการของส่วน ราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

(9) ปฏิบัติการตามมติคณะกรรมการ หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 13 ให้สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามมาตรา 12 เป็นสำนัก งานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดอื่น โดยมีหัวหน้าสำนักงาน คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นนายทะเบียนกลาง และให้ที่ทำการประชาสงเคราะห์ จังหวัดทุกจังหวัดเป็นสำนักงานทะเบียนสำหรับคนพิการในจังหวัดของตน โดยมีประชาสงเคราะห์ จังหวัดเป็นนายทะเบียนจังหวัด

มาตรา 14 ให้คนพิการซึ่งประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนกลาง ณ สำนักงาน คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือต่อนายทะเบียนจังหวัด ณ ที่ทำการประชาสงเคราะห์ จังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

ในกรณีที่คนพิการเป็นผู้เยาว์ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนไร้ความสามารถ หรือใน กรณีที่คนพิการมีความสามารถถึงขั้นไม่สามารถไปจดทะเบียนด้วยตนเองได้ ผู้ปกครอง ผู้พิทักษ์ ผู้อนุบาล หรือบุคคลที่ดูแลคนพิการ แล้วแต่กรณี จะยื่นขอจดทะเบียนแทนก็ได้ แต่ต้องนำคน พิการหรือหลักฐานว่าเป็นคนพิการไปแสดงต่อนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด แล้วแต่ กรณีด้วย

การจดทะเบียน การกำหนดสิทธิหรือการเปลี่ยนแปลงสิทธิ และการขอสถานะสิทธิโดยคน พิการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 15 คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามมาตรา 14 ให้ได้รับการสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ ดังต่อไปนี้

(1) บริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยวิธีการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์ เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือการศึกษาระดับอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

(3) คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

(4) การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

(5) บริการจากรัฐในการเป็นคดีความ และในการติดต่อกับทางราชการ

มาตรา 16 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” ในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ และสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินอื่น ดังต่อไปนี้

(1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคจากประชาชน จากนิติบุคคล หรือจากองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือที่ได้มาจากการจัดกิจกรรม

(3) ดอกผลของเงินกองทุนและการขาย หรือหาประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค

(4) รายได้อื่น ๆ

เงินและทรัพย์สินอื่นตามวรรคสองให้ส่งเข้ากองทุนโดยไม่ต้องส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน

การจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา 17 เพื่อเป็นการคุ้มครองและสงเคราะห์คนพิการ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎ
กระทรวงกำหนด

(1) ลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์
ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ

(2) ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชน รับคนพิการเข้าทำงาน
ตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น

ในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงานตาม
สัดส่วนที่กำหนด จะขอส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 16 ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแทนการ
รับคนพิการเข้าทำงานก็ได้

มาตรา 18 เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ๆ ซึ่งได้จัด
อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการตามมาตรา 17 (1) มีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็นสอง
เท่าของเงินที่เสียไปเพื่อการนั้นออกจากเงินได้สุทธิ หรือกำไรสุทธิของปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น แล้ว
แต่กรณี ตามประมวลรัษฎากร

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 17
(2) มีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้เป็นสองเท่า
ของจำนวนที่จ่ายจริง

มาตรา 19 ในระหว่างที่ยังมิได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้น
ในกรมประชาสงเคราะห์ ตามความในมาตรา 12 ให้กรมประชาสงเคราะห์มีอำนาจตามมาตรา 12
และมาตรา 13

มาตรา 20 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎ
กระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น
กฎกระทรวงเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่คนพิการเป็นทรัพยากรส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เนื่องจากสภาพของความพิการเป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต ในการประกอบอาชีพ และในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม และโดยที่สมควรสนับสนุนส่งเสริมให้คนพิการได้มีโอกาสในด้านต่าง ๆ สามารถดำรงชีวิต ประกอบอาชีพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไป ในการนี้สมควรให้คนพิการได้รับการคุ้มครอง การสงเคราะห์ การพัฒนา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่คนพิการ รวมทั้งให้สังคมมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ผนวก ค

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบกฎกระทรวง (พ.ศ. 2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

พ.ศ. 2534

หลักการ

กำหนดอัตราส่วนของลูกจ้างซึ่งเป็นคนพิการที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนจะต้องรับเข้าทำงาน และกำหนดอัตราเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนจะต้องส่งเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

เหตุผล

โดยที่มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 บัญญัติให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงาน ตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น ในกรณีที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามสัดส่วนที่กำหนด จะขอส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแทนการรับคนพิการเข้าทำงานก็ได้ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กรุฑ

กฎกระทรวง

(พ.ศ. 2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

พ.ศ. 2534

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 สถานประกอบการของเอกชนใดมีลูกจ้างตั้งแต่สองร้อยคนขึ้นไป นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นต้องรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ในอัตราลูกจ้างทั้งหมด ไม่ว่าจะอยู่ในตำแหน่งใดจำนวนทุกสองร้อยคนต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของทุกสองร้อยคนถ้าเกินหนึ่งร้อยคนต้องรับคนพิการเพิ่มอีกหนึ่งคน ทั้งนี้เว้นแต่สถานประกอบการนั้นไม่มีตำแหน่งงานที่มีลักษณะของงานที่มีลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้ และได้แจ้งให้กรมประชาสงเคราะห์ทราบ และกรมประชาสงเคราะห์เห็นชอบด้วยแล้ว

ให้กรมประชาสงเคราะห์กำหนดลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สถานประกอบการของเอกชนใดตามวรรคหนึ่งยังไม่มีคนพิการทำงาน หรือมีไม่ครบตามอัตราที่กำหนดในวรรคหนึ่งให้แจ้งให้กรมประชาสงเคราะห์ทราบ ภายในวันที่ 30 มกราคมของแต่ละปี และประกาศรับสมัครคนพิการเข้าทำงาน โดยต้องกำหนดระยะเวลารับสมัครไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ถ้าไม่มีคนพิการมาสมัครภายในเวลาที่กำหนด และกรมประชาสงเคราะห์ยังไม่ส่งคนพิการมาสมัครภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กรมประชาสงเคราะห์ได้รับแจ้ง ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามวรรคหนึ่งสำหรับปีนั้น

ข้อ 2 ในการรับสมัครคนพิการเข้าทำงานตามข้อ 1 วรรคสาม นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ โดยความเห็นชอบของกรมประชาสงเคราะห์ จะกำหนดลักษณะของความพิการให้เหมาะสมกับงานที่จะรับก็ได้

การไม่รับคนพิการที่มาสมัครหรือที่กรมประชาสงเคราะห์ส่งมาสมัครเข้าทำงาน อันมิใช่สาเหตุแห่งความประพฤติหรือประวัติของคนพิการ หรือลักษณะของความพิการตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งของผู้สมัครงานนั้นเอง ให้ถือว่านายจ้างประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงาน

ข้อ 3 นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการใด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าทำงานแต่ประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงาน หรือถูกถือว่าประสงค์จะไม่รับคนพิการเข้าทำงาน ให้ส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นรายปี ปีละครั้งหนึ่งของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ใช้บังคับในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่คูณด้วยสามร้อยหกสิบห้า และคูณด้วยจำนวนคนพิการซึ่งประสงค์จะไม่รับเข้าทำงาน

ข้อ 4 การส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการให้ส่งเป็นเงินสด เช็คขีดคร่อมหรือธนาณัติ โดยส่งต่อสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ หรือที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่สถานประกอบการตั้งอยู่

การส่งเงินโดยเช็คหรือธนาณัติตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งจ่ายกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ข้อ 5 ในวาระเริ่มแรก ให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรมประชาสงเคราะห์ประกาศกำหนดลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำได้ตามข้อ 1 วรรคสอง แต่การแจ้งให้กรมประชาสงเคราะห์ทราบตามข้อ 1 วรรคสามให้แจ้งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กรมประชาสงเคราะห์ประกาศกำหนดลักษณะงานดังกล่าว

ให้ไว้ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2537

(ลงชื่อ) นายไพฑูรย์ แก้วทอง

(นายไพฑูรย์ แก้วทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ผนวก ง

บันทึกหลักการและเหตุผล
 ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (2542)
 ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
 พ.ศ. 2534

 หลักการ

กำหนดลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่
 อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ

เหตุผล

โดยที่มาตรา 17 (1) แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 บัญญัติให้
 ลักษณะอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก
 ความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก
 แก่คนพิการ สมควรดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ครุฑ

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

พ.ศ. 2534

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 (1) และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่เจ้าของจะมีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็นสองเท่าของเงินที่เสียไป เพื่อจัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการออกจากเงินได้สุทธิหรือกำไรสุทธิของปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น ตามประมวลรัษฎากรตามมาตรา 18 ต้องมีลักษณะตามข้อ 2 ข้อ 3 หรือข้อ 4 โดยมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ และมีสัญลักษณ์สากลตามข้อ 6 และข้อ 7 ด้วย

ข้อ 2 ลักษณะอาคารที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ อาคารของสถานสงเคราะห์คนพิการหรือคนชรา สถานศึกษาสำหรับคนพิการ โรงพยาบาล โรงแรม สถานศึกษา สถานิชนสงฆ์ และอาคารในลักษณะอื่นใดตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนด

ข้อ 3 ลักษณะอาคารที่ดีต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่

(1) สวนสาธารณะ สวนสัตว์ หรือสถานที่ที่ให้บริการทำนองเดียวกัน

(2) สถานที่อื่นใดที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะ หรือให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดซึ่งอาจมีคนพิการอยู่ด้วยได้ใช้บริการ

ข้อ 4 ลักษณะยานพาหนะที่ดีต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่

(1) รถยนต์สาธารณะและรถยนต์บริการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

(2) รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารประเภทการขนส่งประจำทาง และไม่ประจำทางตามกฎหมายขนส่งทางบก

(3) รถไฟหรือรถไฟฟ้าตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(4) เรือโดยสารตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย

(5) อากาศยานขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

ข้อ 5 ลักษณะบริการสาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ได้แก่ บริการสาธารณะอื่นนอกจากอาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะ ตามข้อ 2 ข้อ 3 หรือข้อ 4 ที่ได้จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะ หรือให้ประชาชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดซึ่งอาจมีคนพิการรวมอยู่ด้วยได้ใช้บริการ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ ตู้ไปรษณีย์

ข้อ 6 อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายที่ควบคุมอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นจะได้กำหนดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการไว้โดยเฉพาะ และมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด

ข้อ 7 ให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นที่จัดให้มีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ จัดให้มีสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการด้วย

สัญลักษณ์ตามวรรคหนึ่งรวมทั้งขนาดและตำแหน่งที่แสดงของสัญลักษณ์ดังกล่าว ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการกำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2542

พลตำรวจตรี

(วุฒิ สุโกศล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

ผนวก จ

ครุฑ

ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
ว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินของกองทุน
ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2536

เพื่อให้การบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในการจัดหาผลประโยชน์ และใช้จ่ายเงินของกองทุนเป็นประโยชน์แก่คนพิการทางการแพทย์ การศึกษา สังคม และการฝึกอาชีพ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 6 (5) และมาตรา 16 วรคดี แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการว่าด้วยการจัดหาผลประโยชน์ และการใช้จ่ายเงินของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2536”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“คนพิการ” หมายความว่า คนพิการที่ได้จดทะเบียนตาม มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ข้อ 4 ให้มีคณะอนุกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการตามมาตรา 11 ประกอบด้วย อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์เป็นประธาน รองอธิบดีที่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์มอบหมายเป็นรองประธาน ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมการแพทย์ ผู้แทนกรมการจัดหางาน ผู้แทนกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้แทนกองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการกองคลัง กรมประชาสงเคราะห์ ผู้แทนสภาสังคมสงเคราะห์แห่ง

ประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้แทนศูนย์สิทธิบัตรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ ผู้แทนสมาคมพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ผู้แทนคนพิการที่ได้จดทะเบียนแล้ว 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแต่งตั้งอีกไม่เกินสามคนเป็นอนุกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 5 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) อนุมัติแผนงานและโครงการที่หน่วยงาน หรือองค์กรภาครัฐ และเอกชนขอรับการสนับสนุน
- (2) ให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายเงินกองทุน
- (3) ควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานของกองทุน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการ ที่หน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐและเอกชนขอรับการสนับสนุน
- (4) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการกู้ยืมเงิน
- (5) ผ่อนผันการชำระหนี้เงินกู้
- (6) เสนอขออนุมัติให้ตัดหนี้สูญต่อคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
- (7) จัดหาเงินและทรัพย์สินสมทบกองทุน

ข้อ 6 กองทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานและสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการ และสนับสนุนสถาบันบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ การศึกษา สังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

ข้อ 7 เงินกองทุนประกอบด้วย

- (1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคจากประชาชน จากนิติบุคคล หรือจากองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม
- (3) ดอกผลของเงินกองทุน และจากการขายหรือหาประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค
- (4) รายได้อื่น ๆ

ข้อ 8 การใช้จ่ายเงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นทุนหมุนเวียนสำหรับคนพิการกู้ยืมไปประกอบอาชีพ
- (2) ส่งเสริมช่วยเหลือคนพิการให้สามารถประกอบอาชีพได้
- (3) สงเคราะห์ครอบครัวคนพิการด้านการเงิน เครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น
- (4) สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพ โดยส่งเสริมการเตรียมทักษะอาชีพ การอบรมและฝึกอาชีพ การปรับปรุงขยายกิจการศูนย์ฝึกอาชีพ และโรงงานในอารักขา รวมทั้งการฝึกและประกอบอาชีพโดยชุมชน
- (5) สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ ในการดำเนินงานป้องกันความพิการ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และประดิษฐ์พัฒนาเครื่องมืออุปกรณ์ และเครื่องช่วยคนพิการประเภทต่าง ๆ
- (6) สนับสนุนแผนงานและโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษา ในการดำเนินการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ การผลิตอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสำหรับคนพิการ และการให้ทุนการศึกษาแก่คนพิการที่มีฐานะยากจน
- (7) สนับสนุนแผนงานและโครงการค้นคว้า ศึกษา วิจัย และผลิตเอกสารทางวิชาการ
- (8) สนับสนุนแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทุกสาขา โดยให้การอบรมและแนะนำการปฏิบัติงานเพื่อเสริมสมรรถนะของบุคลากร
- (9) สนับสนุนด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน
- (10) สนับสนุนแผนงานและโครงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ
- (11) สนับสนุนแผนงานและโครงการปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการที่จำเป็นสำหรับคนพิการ
- (12) สนับสนุนหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐและเอกชน หรือทุนความที่ให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย ตลอดจนการดำเนินคดีแก่คนพิการ
- (13) สนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน
- (14) ใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาค
- (15) ใช้จ่ายในการบริหารงานของกองทุน
- (16) ใช้จ่ายเพื่อกิจการอื่นที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนพิการ ตามที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเห็นชอบ

ข้อ 9 ให้นำเงินกองทุนไปหาผลประโยชน์ได้ดังต่อไปนี้

- (1) ผากไว้กับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ
- (2) ชื่อพันธบัตรรัฐบาล
- (3) ชื่อตราสารการเงินอื่นตามที่กระทรวงการคลังเห็นชอบ
- (4) ดำเนินการอื่นตามที่กระทรวงการคลังเห็นชอบ

ข้อ 10 ให้สำนักงานจัดทำประมาณการรายรับ รายจ่ายประจำปีของกองทุน เสนอคณะกรรมการเพื่อเสนอกระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติ ภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ 11 ให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งจ่ายเงินของกองทุน

ข้อ 12 เงินกองทุนที่สำนักงานได้รับให้ถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) ให้เปิดบัญชีเงินฝากไว้ที่กระทรวงการคลัง เรียกว่า “บัญชีกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ”

เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงานกองทุน ให้สำนักงานเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ภายในวงเงินและเงื่อนไขที่กระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ

(2) การเบิกเงิน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การฝากเงิน การนำส่งเงิน รวมทั้งการพัสดุ ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยการนั้น โดยอนุโลม

(3) ให้จัดทำบัญชีตามระบบบัญชีของทางราชการ

ให้เปิดบัญชีปีละหนึ่งครั้งตามปีงบประมาณ และให้จัดทำงบการเงินพร้อมทั้งรายละเอียดส่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อตรวจสอบรับรองภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับตั้งแต่วันที่สิ้นงวดบัญชี

เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบและรับรองแล้ว ให้ส่งสำเนางบการเงินดังกล่าวให้กรมบัญชีกลาง และสำนักงานประมาณเพื่อทราบต่อไป

ข้อ 13 ให้หน่วยงานตรวจสอบภายในของกรมประชาสัมพันธ์ ดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของกองทุน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสองครั้ง

ข้อ 14 การปฏิบัติอื่นใดซึ่งมิได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลม

ข้อ 15 ให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2536

(นายเค่น โต้ะมีนา)

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประธานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

ผนวก ฉ

กรฐ

กฎกระทรวง

ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

พ.ศ. 2534

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประเภทของคนพิการมีดังต่อไปนี้

- (1) คนพิการทางการมองเห็น
- (2) คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย
- (3) คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
- (4) คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
- (5) คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

ข้อ 2 คนพิการทางการมองเห็น ได้แก่

(ก) คนที่มีสายตาข้างที่ดีกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า 6/18 หรือ 20/70 ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือ

(ข) คนที่มีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

ข้อ 3 คนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ได้แก่

(ก) คนที่ได้ยินเสียงที่ความถี่ 500 เฮิรตซ์ 1000 เฮิรตซ์ หรือ 2000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ดีกว่าที่มีความดังเฉลี่ย ดังต่อไปนี้

(1) สำหรับเด็กอายุไม่เกิน 7 ปี เกิน 40 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียง

(2) สำหรับคนทั่วไปเกิน 55 เดซิเบลขึ้นไป จนไม่ได้ยินเสียง หรือ

(ข) คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องในการเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด จนไม่สามารถสื่อความหมายกับคนอื่นได้

ข้อ 4 คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว ได้แก่

(ก) คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องของร่างกายที่เห็นได้อย่างชัดเจนและไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวันได้ หรือ

(ข) คนที่มีการสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจากแขนหรือขาขาด อัมพาตหรืออ่อนแรง โรคข้อหรืออาการปวดเรื้อรัง รวมทั้งโรคเรื้อรังของระบบการทำงานของร่างกายอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจวัตรหลักในชีวิตประจำวัน หรือดำรงชีวิตในสังคมเพียงคนเดียวได้

ข้อ 5 คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางจิตใจหรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น

ข้อ 6 คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ได้แก่ คนที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องทางจิตใจ หรือสมองในส่วนของการรับรู้ อารมณ์ ความคิด จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่จำเป็นในการดูแลตนเองหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่น

ข้อ 7 คนพิการที่มีความผิดปกติหรือความบกพร่องแต่ละประเภท จะมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้ ต่อเมื่อสิ้นสุดการรักษายาบาลตามปกติแล้ว แต่ความผิดปกติหรือความบกพร่องดังกล่าวยังคงมีอยู่

ข้อ 8 ให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสังกัดโรงพยาบาลของกระทรวง ทบวง กรม โรงพยาบาลของรัฐวิสาหกิจ และโรงพยาบาลอื่นที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด เป็นผู้วินิจฉัยความพิการพร้อมทั้งออกเอกสารรับรองความพิการตามแบบท้ายกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2537

(นายอาทิตย์ อุไรรัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล นางสาวกัลปิงหา หงส์ทอง
 วัน เดือน ปีเกิด 17 ธันวาคม 2515
 ที่อยู่ 59/10 หมู่ 10 ซอยसानติ ถนนบางนาตราด กม.3 แขวงบางนา
 เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260
 ประวัติการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย
 อุดมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 การทำงาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนกลางคนพิการ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟู
 สมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์